

II BALTIJOS MUZIKOS FESTIVALIS

VILNIUS
LAPKRIČIO 23—29, 1992

**LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS IR ŠVIETIMO MINISTERIJA
LIETUVOS KOMPOZITORIŲ SAJUNGA
LIETUVOS NACIONALINĖ FILHARMONIJA**

II BALTIIJOS MUZIKOS FESTIVALIS

* pasaulinė premjera
** Lietuvos premjera

VILNIUS

**FESTIVALIO PROGRAMŲ DIREKCIJA
RŪTA GOŠTAUTIENĖ
GERINAS PETKEVIČIUS
MINDAUGAS URBAITIS**

**BUKLETĄ RENGĖ
VIOLETA TUMASONIENĖ
(užsienio kompozitoriai)
ILFIGENIJA JURKŠAITYTĖ
(lietuvių kompozitoriai ir atlikėjai)**

**[ANGLŲ KALBĄ VERTĖ
VITALIJA ŠPOKIENĖ**

**VIRŠELIŲ DAILININKAS
SAULIUS CHLEBINSKAS**

**MAKETAVO
EDITA BAKUTYTĖ
RASA LISTOPADSKIENĖ**

Vilnius, 1992 lapkričio 23-29

- 23 - Lietuvos Valstybinis Simfoninis orkestras, G.Rinkevičius
19.30 val., *Operos ir baletų teatras*
- 24 - Lietuvos kamericinis orkestras, S.Sondeckis
19.30 val., *Menininkų rūmų Baltoji salė*
- 25 - JAUNUJŲ LIETUVIŲ KOMPOZITORIŲ KŪRINIAI
16.00 val., *Šv.Kazimiero bažnyčia*
- 25 - Nora Novik ir Raffi Charadžanian (su Vigo Račevskiu)
19.30 val., *Muzikos akademijos salė (Gedimino 42)*
- 26 - Lietuvos Nacionalinis Simfoninis orkestras,
Kauno Valstybinis chorus, P.Bingelis
19.30., *Šv.Jono bažnyčia*
- 26 - *Ex tempore*
21 val., *Menininkų rūmų Baltoji salė*
- 27 - JAMAHA OCTAVA SOUND-CENTRE SEMINARAS.
NAUJAUSIŲ JAMAHA FIRMOS ELEKTRONINIŲ MUZIKOS
INSTRUMENTŲ DEMONSTRAVIMAS.
- 27 - 12 val., *Kompozitorų namai*
- 27 - ELEKTROAKUSTINĖ MUZIKA
- 27 - 16 val., *Kompozitorų namai*
- 27 - B.KUTAVIČIAUS KŪRINIAI
Vilniaus Naujosios muzikos ansamblis, Š.Nakas
M.K.Čiurlionio meno mokyklos styginių orkestras,
P.Stepanovas
19.30., *Menininkų rūmų Baltoji salė*
- 28 - VARGONŲ IR CHORO MUZIKA
12 val., *Arkikatedra*
- 28 - KAMERINĖ MUZIKA, MUŠAMUJŲ MUZIKA
16 val., *Menininkų rūmų Baltoji salė*
- 28 - Vilniaus Styginių kvartetas
19.30 val., *Muzikos akademijos salė (Skapo)*
- 29 - KAMERINĖ MUZIKA, R.Katilius ir L.Lobkova,
A.Vasiliauskas
16 val., *Muzikos akademijos salė (Gedimino 42)*
- 29 - Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, J.Domarkas
19.30 val., *Operos ir baletų teatras*

KOMPOZITORIŲ RODYKLĖ

BAJORAS Felikzas Romualdas	10, 121
BALAKAUSKAS Osvaldas	97
BARKAUSKAS Vytautas	125
BARTULIS Vidmantas	61
BERGER Roman	118
BERGMAN Erik	45
BORISOVAS Borisas	103
BÖRTZ Daniel	85
BUCHHOLZ Thomas	44
DAMBIS Poul	41, 87
EDLUND Mikael	105
GAIDELIS Julius	114
HANSON Sten	39, 71, 90
HEINIÖ Mikko	96
JENNEFELT Thomas	89
JUOZAPAITIS Jurgis	68, 125
JUZELIŪNAS Julius	24, 51
KABELIS Ričardas	104
KAGEL Mauricio	41
KARLSONS Juris	26
KANGRO Raino	28
KOTOŃSKI Włodzimierz	67
KOPPEL Herman D.	116
KRUPOWICZ Stanisław	69
KUTAVIČIUS Bronius	75
KUULBERG Mati	96
MAROS Miklós	118
MÄGI Ester	96
MELLNÄS Arne	115
MERKELY S Remigijus	60
NARBUTAITĖ Onutė	25, 104
NORDGREN Pehr Henrik	107
PAKALNIS Juozas	7
PENDERECKI Krzysztof	87
PLAKIDIS Pēteris	93
RABE Folke	59
ROSING-SCHOW Niels	43
RUDERS Poul	38
SUMERA Lepo	126
SENDEROVAS Anatolijus	12
TÜÜR Erkki-Sven	69
VALANČIŪTĖ Nomeda	23
VASKS Pēteris	8, 61

LAPKRIČIO 23

19.30 val.

**LIETUVOS OPEROS
IR BALETO TEATRAS**

Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras
Dirigentas - Gintaras Rinkevičius

Eva Ben-Zvi *sopranas, Izraelis*
Anatolij Safiulin *bosas, Rusija*
Vladimiras Tarasovas *mušamieji, Lietuva*

Juozas Pakalnis (1912-1948)

** *Simfoninis paveikslas* (1939) 20'

Pēteris Vasks (1946)

* *Lauda per orchestra* (1986) 20'

Pertrauka

Feliksas Bajoras (1934)

Simfonija nr.1 (1964, II red. 1970) 12'40"

Anatolijus Šenderovas (1945)

Simeni chachotam al libecha...

sopranui, bosui, mušamiesiemis solo

ir simfoniniam orkestrui (1990-1992) 26'

JUOZAS PAKALNIS

J.Pakalnis (1912-1948) - vienas žymiausių XX a. I pusės Lietuvos muzikų: kompozitorius, dirigentas, fleitistas, pedagogas. 1930 m. jis baigė Klaipėdos muzikos mokylos fleitos specialybę ir pradėjo groti Kauno Valstybės teatro orkestre, dėstyti Kauno muzikos mokykloje, vėliau konservatorijoje, docentas (1947). 1936 m. debiutavo kaip dirigentas, dirigavo simfoninius koncertus, baletus, operas, operetes.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Simfoninis vaizdelis *Legenda* (1933), simfoninė poema *Lituanika I* (1935), *Romantiškoji uvertiūra* simfoniniam orkestriui (1936), Simfoninis paveikslas (1939; II red. - simfonija nr.2, 1947), baletas *Sužadėtinė* (S.Santvaro libr., 1943), *Trio* smuikui, violončeli ir fortepijonui (1945), *Herojiškoji uvertiūra* simfoniniam orkestriui (1947), Simfonija nr.I *Pastoralinė* (nebaigta), instrumentinės miniatiūros, choro ir solo dainos.

♦ 1938 metų rudenį išvykės tobulintis į Leipcigo konservatoriją, J.Pakalnis pradėjo kurti *Simfoninį paveikslą*, kuris iš pradžių buvo sumanytas kaip *Simfoninė baladė*. Bet Antrojo pasauliniuo karo situacija neleido jam suskambėti, nors kompozitorius apie tai galvojo. Pokario metais, ypač artėjant Lietuvos kompozitorų sajungos pirmajam suvažiavimui, iš visų kompozitorų buvo reikalaujama naujų kūrinių, nes pasyvumas reiškė nepritaramą sovietinei valdžiai. Nenorėdamas patekti į "juodus sarašus", J.Pakalnis sumanė peržiūrėti anksčiau parašytus kūrinius. Rašytą poemą *Vytautas Didysis* pavadino *Herojiškaja uvertiūra*, o 1939 m. gruodžio 13 d. užbaigtame *Simfoniniame paveiksle* buvo pakoreguota instrumentuotė ir pakeistas pavadinimas. Tada jis tapo Simfonija nr.2, nors buvo paliktas visas *Simfoninio paveiksllo* planas. Tai partitūra, atspindinti psichologinges bei estetines kompozitoriaus pažiūras.

Vaclovas Juodpusis

PĒTERIS VASKS

P.Vasks (g.1946, Aizputēje) baigē Lietuvos konservatorijos prof. Vytauto Sereikos kontraboso klasę (1970) bei Latvijos J.Vitols valstybinės konservatorijos prof. Valentin Utkins kompozicijos klasę (1978).

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Trys kompozicijos klarnetui ir fortepijonui (1973), *Partita* violončelei ir fortepijonui (1974), *Muzika* dviem fortepijonams (1974), *Saulė motulė* chorui (J.Pēters ž., 1975), *Kamerinė muzika* mediniams pučiamiesiems ir mušamiesiems instrumentams (1975), *Mažasis koncertas* balsams su dirigentu (1976), *Ciklas* fortepijonui (1976), *Moments musicaux* klarnetui (1977), Styginių kvartetas nr.1 (1977), *Muzika išskrendantiems paukščiams* pučiamujų kvintetu (1977), *In memoriam* dviems-keturiams fortepijonams (1977), vokalinis ciklas moterų chorui *Ne vien tik lyrika* (V.Lūdēns ž., 1977), *Kantata moterims* sopranui, mišriam chorui ir simfoniniams orkestrui (I.Ziedonio ž., 1978), *Piko valanda* simfoniniams orkestrui (1978), *Knyga* violončelei (1978), Trys poemos mišriam chorui (M.Čaklais ž., 1978), *Vienybė* laisvai instrumentų sudečiai (1979), *Cantabile per archi* (1979), *Kantata* klavesinui (1980), *Peizažas su paukščiais* fleitai (1980), *Rudens muzika* fortepijonui (1981), *Muzika mirusiam draugui* pučiamujų kvintetu (1982), poema mišriam chorui *Ugnies saugotojas* (M.Čaklais ž., 1982), *Žinia* styginių orkestrui, mušamiesiems ir dviem fortepijonams (1982), *Prisilietimai* obojui (1983), *Musica dolorosa* kameriniams orkestrui (1983), Styginių kvartetas nr.2, (var. šešiems smuikams, 1984), *Cantus ad pacem* vargonams (1984), *Episodi e canto perpetuo* smuikui, violončelei ir fortepijonui (1985), *Mažoji vasaros muzika* smuikui ir fortepijonui (1985), *Šonata* kontrabosui (1986), *Concerto per timpani e strumenti percussioni* (1986), *Lauda per orchestra* (1986), Styginių sekstetas (1987), poema sopranui, altui, fleitai, varpams ir fortepijonui *Latvija* (A.Rancāne ž., 1987), *Mūsų dainos* moterų chorui (liaudies ž., 1988), *Musica seria I* vargonams (1988), *Kontrastai* fortepijonui (1988), *Vakaro muzika* valtornai ir vargonams (1988), *Dramatinė poema* mišriam chorui *Zemgale* (M.Zalite ž., 1989), Koncertas anglų ragui ir styginiams

(1989), simfonija stryginiams *Balsai* (1991), *Te Deum* vargonams (1991), sonata dviem fleitomis *Paukščiai nakti* (1992).

◆ *Lauda per orchestra* (1986)

Lauda datuojama 1986 metais, tačiau kūrinio idėja gimė 1985 pažymint Kriščianis Barons jubiliejinę 150 metų sukaktį. Tai buvo tas metas, kai tauta ir daina atgavo savo buvusią vienybę. *Lauda* - tai šlovinimas, tai pakili daina, ji nėra kasdieninius vargus lengvinantи daina, tačiau ji iškyla iš pačių sąmonės gelmių kaip visada egzistuojantis poreikis ir sugebėjimas dainuoti, kuris turi būti saugomas kaip tikėjimo simbolis. Galbūt, dėl šios priežasties *Lauda* atrodo sudėtingesnė negu P. Vasks *Piko valanda* (1978), kuriai būdingi aštrūs konfliktai; sudėtingesnė negu *Musica Dolorosa* (1983), pasižyminti vienoda styginių kantilena. *Laudoje* didysis simfoninis orkestras sukuria daugiaplanių įvaizdį. Kūrinio formos pagrindą sudaro trys dalys, kurios vystosi veikiamos skirtingu teminių impulsų ir susilieja į vieningai didingą tēkmę. Įvaizdis, kuriamas vienu altinės fleitos ir klarneto garsu, paskelbia įvadinę temą. Ši tema apibūdina pagrindines kompozicijos savybes; žingsnis po žingsnio vystosi tradicinės, paprastas, labai žmogiškas ir natūralus minorinis tonas (minoras), pažymimos svarbesnės intonaciniės užuomazgos, iš kurių rutuliosis naujos temos. Pagrindinę iš šių temų įveda kontrabosas. Šią žemyn krentančią, žemo registro temą pakeičia kiti styginiai. Lėtai auga daina - violončelių, altų, smuikų pagalba - ji kyla aukštyn ir aukštyn kol mediniai pučiamieji paskelbia savają temą. Erdvė vis plečiasi įgaudama naują kokybę, ritmika tolydžio stipréja, skamba aukščiausi registrai iki to momento, kai prancūziškas ragas vėl akcentuoja pagrindinį žemyn krintantį motyvą.

Viduriniąjį kūrinio dalį taip pat sudaro dvi dalys. Pirmoji yra kiek nervingesnė, paskui ją seką antrasis epizodas - visos kompozicijos centras.

Fleita įveda šokio pobūdžio temą. Tai liūdnoka, sunki, nelabai džiaugsminga, bet tuo pat metu labai gyvybinga frazė, kurioje susilieja liaudies muzikos, nesugadintos jokiai pop industrijos išvedžiojimais, vitališkas ir sveikas pradas. Atrodytų, kad didingoje ir pilnoje entuziazmo temoje su fugato iki aleatorinės kulminacijos, kompozitorius sugebėjo papuošti šiuolaikinio inteligento jausmus tautos prabudimo laikotarpiu: tai nekintančios, bundančios tautos

dvasinės dorybės ir kartu tai ateities turtas. Artėjant kulminacijai įsi Jungia repriza - augimo tema. Vitalinė jėga transformuoja į kitą energijos lūžį, galbūt, šviesą. Ji lengvesnė ir labiau permatoma. Vis pastovesnė ir pastovesnė?

Ingrida Zemzare

FELIKSAS ROMUALDAS BAJORAS

F.Bajoras (g.1934, Alytuje) baigė Lietuvos konservatorijos* prof.Aleksandro Livonto smuiko (1957) ir prof.Juliaus Juzeliūno kompozicijos (1963) klases. Grojo Lietuvos filharmonijos simfoniniame ir TVR estradiname orkestruose. 1965 m. - Lietuvos jaunimo teatro muzikinės dalies vedėjas. 1984-1988 m. gyveno JAV. Šiuo metu dėsto Lietuvos muzikos akademijoje ir paskirtas Lietuvos dramos teatro muzikinės dalies vedėju.

F.Bajoro kūriniai buvo atlikti Tarptautiniuose festivaliuose *Varšuvos rudo* (1971, 1984), festivalyje Turku mieste (Suomija, 1975), Berlyno muzikos Bienalėje (1977), Jaunosios muzikos festivalyje Lenkijoje (1983), skirtame K.Pendereckio 50-čiui (profesorius užsakymu F.Bajoras paraše *Triptiką* M.Martinaičio tekstais), Naujosios muzikos festivalyje Varšuvoje (1984), Germantown Academy Baltų muzikos festivalyje (1986), Berlin Festspiele (1989), Sandomiro muzikos festivalyje (1989), JAV, Japonijoje ir kt.

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Veiksmažodžių siuita styginių orkestру (1966), *Sakmių siuita* balsui i fortepijonui (liaudies sakmių tekstais, 1969), simfonija nr.2 *Stalaktitai* styginių orkestру (1970), *Simfonija nr.3* (1972), *Vilniaus kvartetas* (diptikas styginių kvartetui, 1975), *Siuita septyniems* (*Muzika septyniems*) altinei fleitai, fleitai picc., smuikui, kontrabosui, fortepijonui, klarinetui, el.klaviatūrai, skrabalam, trims lūpinėms armonikoms, dviem lumzdeliams, dūdelei, kelmui (1975), *Vestuvinės dainos* balsui ir instrumentų ansambliu (1977), *Auki, auki žalias*

*nuo 1992 m. - Lietuvos muzikos akademija

beržas balsui ir styginių orkestру (1978), sonata smuikui ir fortepijonui *Prabègë metai* (1979), oratorijs *Varpo këlimas* solistams, mišriam chorui ir simfoniniam orkestru (J. Strielkuno ž., 1980, II red. 1981), *Triptikas* balsui, fleitai, smuikui ir violončelei (M. Martinaičio ž., 1981), opera *Dievo avinélis* (R. Šavelio libr., 1982), *Kalendorinës dainos* balsui, fleitai, obojui, violončelei, fortepijonui (1983), *Simfonija-diptikas* (1984), *Paslaptis* mišriam chorui a cappella (J. Gutausko ž., 1984), *Pabudimas* sopranui, mecosopranui, tenorui, bosui, smuikui, violončelei, sintezatoriui (1989), *Choreografinës variacijos* sintezatoriui (1990), *Missa in musica* sopranui, kontrabosui trombonui ir fortepijonui (1991).

♦ Šiame festivalyje turime netradicinę galimybę išgirsti vieno kompozitoriaus pirmajį ir paskutinįjį kūrinius.

Simfoniją F. Bajoras parašė 1964 m. Šiauliouose, Aukštësniojoje muzikos mokykloje dëstydamas teorines disciplinas ir smuiką. Labiausiai šis pirmasis po konservatorijos baigimo parašytas kūrinys stebina drąsiu, tvirtu užmoju. Tai jau buvo rimta unikalaus talento paraiška.

Ypač įdomu išgirsti tas jo savybes, kurios išliko per visą kompozitoriaus kūrybos kelią, keičiantis stiliums ir interesams. Kalbama apie F. Bajoro muzikos inteligenciją (kl. Simfonijos pabaigą!), intelektualumą bei teatriškumą. Jau nebesupainiosi antrosios dalies melodijos autoriaus (kaip ir harmonijos, išpranašaujančios tik po dvejų metų pasirodysiančią *Veiksmažodžių siuitą*); ritmas, pasak kompozitoriaus, ano meto Lietuvoje taip pat nebuvo išprastas (kaip šiandieninių jo kūrinii - šiandien, reiktų pridurti).

Simfonija dar intriguoja tuo, kad ji yra, matyt, pats homofoniškiausias Bajoro kūrinys - faktūra mišri.

Visi F. Bajoro opusai turi idéjinius atspirties taškus. Tos idéjos nenusako t.v. kūrinio turinio, jos labai įvairios - nuo abstrakčių iki konkrečių. Svarbiausia šios Simfonijos mintis glüdinti ižangoje. Tai "pasiryžimas darbui". Pirmosios dalies idėja - vaikiškas žaismingumas, antrosios - pamästymai apie gamtą, gyvenimą, einantį laiką. Trečiosios dalies idėja - "darbo ritmai".

Kūrinio struktūra labai paprasta. Jis pradedamas, kaip minėta, ižanga, kur polifoniškai eksponuojamas Simfonijos leitmotyvas d-gis-e;

baigiamas Koda (čia pasiekiamā kulminacija. Kodoje panaudota Ižangos medžiaga, išmetus lyriškajį epizodą). Kraštinės dalys - sonatos formos, grindžiamos pagrindinių ir šalutinių temų konfliktu (pirmoje dalyje - tarp skerciškos ir energingos, finale - tarp energingos ir lyriškos temų). Antroje dalyje skamba viena tema, išplėtota tarsi dviem bangomis; ši dalis - polifoninė.

Apskritai Simfonija daro neoklasicistinio, bajoriškai naivoko, kūrinio įspūdį.

Rita Balčytė
(tekstas neredaguotas)

ANATOLIJUS ŠENDEROVAS

A.Šenderovas (g.1945) baigė Lietuvos konservatorijos prof. Eduardo Balsio kompozicijos klasę (1967). 1990 m. stažavo Samuel Rubin muzikos akademijoje Tel Avive, kur studijavo elektro-akustinę, elektroninę muziką, sefardų ir aškenazi tradicinę, sinagoginę muziką. Jo kūriniai skambėjo JAV, Japonijoje, Vokietijoje, Izraelyje, Jugoslavijoje, Bulgarijoje, Lenkijoje, Rumunijoje, buvo atliliki VI Muzikos bienalėje Berlyne (1977), muzikos festivalyje *Varšuvos rudo* (1978), festivalyje Liuksemburge (1978), I Tarptautiniame žydu profesionaliosios muzikos festivalyje Vilniuje (1992), Šlezvig-Holšteino muzikos festivalyje (1992).

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Kvartetas keturioms violončelėms (1967), *Fortepijoninis trio nr.I* (1971), *Simfonija nr.I* (1972), *Sonata violončelei ir mušamiesiems* (1974), *Simfonija nr.2* kameriniam orkestrui (1975), vokalinė-simfoninė poema *Ikarus* mišriam chorui ir simfoniniams orkestrui (E.Mieželaičio ž., 1975), *Styginių kvartetas nr.I* (D.Šostakovičius atminimui, 1976), *Sonata violončelei ir fortepijonui* (1977), *Keturi Sigito Gedos eilėraščiai* sopranui ir styginių kvartetui (1978), kamerinė kantata *Aš esu Niekas* sopranui, skaitovei ir instrumentiniams ansambliniui (S.Gedos ž., 1979), *Mergaitė ir Mirtis*, 3v. baletas (Ü.Vilimaa libr., 1981), kantata *Vui graži graži mūsų žemele* tenorui, berniukų chorui

ir simfoniniam orkestriui (ivairių poetų tekstai, 1982), *Sinfonija nr.3* kameriniam orkestriui (1983), *Fortepejjoninis trio nr.2* (S.Vainiūno atminimui, 1984), *Styginių kvartetas nr.2 su klavesinu ir varpeliais* (1986), *Marija Stuart*, 2v. baletas (Ü.Vilimaa libretas, 1987), baletas vaikams *Žaliabarzdis* (1991), *Simeni chachotam al libecha...* sopranui, bosui, mušamiesiems solo ir simfoniniam orkestriui (pagal *Giesmių giesmę* hebrajų kalba, 1992).

♦ *Simeni chachotam al libecha... (Prispauski prie širdies mane kaip antspaudą...)*

*Prispauski prie širdies mane kaip antspaudą,
Uždėk lyg antspaudą ant rankų,
Nes meilė kaip mirtis stipri...*

(*Giesmių giesmę*, vertimas V.Nistelio)

Idėja parašyti kūrinį Senojo Testamento tekstu gimė nuvykus į Izraelį 1989 metais. Rémiausi senaja žydų muzika, ypač sefardų (išeivių iš Azijos ir Afrikos), kuri, man regis, labiausia priartėja prie ištakų ir mažiausiai pasidavė asimiliacijai per ilgą istorinį periodą. Ypač vertinga šiuo požiūriu Jemeno, Sirijos ir Maroko žydų muzika. Teko susipažinti ir su Lietuvos žydų kanteliacinio (sinagoginio) giedojimo pagrindais (medžiaga, susijusi su religine Lietuvos žydų muzika saugoma Tel Avivo ir Jeruzalės universitetų fonduose).

Kūrinio partitūroje plačiai naudojami sonoristiniai, aleatoriniai elementai, kurie, mano manymu, padeda išlaisvinti muziką iš sukaustytų ritmo rėmų ir inspiruoja kiekvieną muzikantą labiau atskleisti savo kūrybines galimybes. Svarbus vaidmuo tenka specifinei melizmatikai, būdingai tradiciniam sefardų giedojimui, bei koloristiniams mušamiesiems instrumentams.

Solistų partijos (soprano ir boso) atliekamos originalo (hebrajų) kalba. Pirmą kartą kūrinys skambėjo I Tarptautiniame žydų profesionaliosios muzikos festivalyje Vilniuje 1992 m. gegužės 2 d. Jį atliko E.Ben-Zvi (sopranas, Izraelis), A.Safiulin (bosas, Rusija), V.Tarasovas (muš.instrum., Lietuva) ir Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras (dirig. G.Rinkevičius).

Anatolijus Šenderovas

♦ A.Šenderovas. "Simeni chachotam al libecha..."
"PRISPAUSKI PRIE ŠIRDIES MANE KAIP ANTSPAUDĄ..."
"/"Giesmių giesmė" 8:6/

SOPRANAS: Mylék mane, bučiuok!
Tu paviliok mane.
Mes bégsimė kartu,
Mes džiaugsimės ir linksmisimės su tavim.

Nors tamsiaodė aš, tačiau graži.
O dukterys Jeruzalės,
Nesistebékite, kad juodbruva esu:
Tai saulé nudegė mane.
Kaip mano broliai ant manęs iipyko:
Jų vynuogynus sergēti prisakė,
O savo vynuogyno aš nebeišsaugojau!
Sakyki, mano sielos mylimasis,
Kur tu ganai ir kur ilsys vidurdienį,
Kad aš neklaidžiočiau pridengus veidą
Po tavo bendrų stovyklas?

Man mylimasis prie krūtinės
Kaip miros ryšulėlis tarp krūtų.
Kaip kipro puokštė
Iš En Gedžio vynuogynų.
Koks tu gražus, mielasis, koks dailus!
O mūsų guolis papuoštas žolynais.

Ir mūsų namo sienos - kiparisai,
Jo stogas - plačiašakiai kedrai.

*

SOPRANAS: Aš - lygumų gėlė,
Aš - klonių lelijai.

Aš savo mylimajam priklausau,
O mylimasis - man.

Lyg pienas su krauju maišytas -
Toks mano mylimasis.
Jis išrinktas iš tūkstančių.
Jo veidas - kaip skaisčiausias auksas,
Plaukai juodi nei varnas,
Nukarę tartum palmių šakos.
Jo akys it balandžiai
Iš pieno plaukę ir
Nutūpę prie ištvinusio upelio.
Jo skruostai - kaip kvapnių gėlių darželiai.
Jo lūpos - rožės,
Sudrėkusios mira.
Jo rankos - aukso skeptrai,
Topazais nusagstyti.
Liemuo jo lyg drambllio kaulo skobtas.
Jo lūpos saldžios.
Jis visas - geismas!
Toks mano mylimasis,
O dukterys Jeruzalės.

*

BOSAS: Kokia graži tu, mano drauge,
Kokia graži!
Man tavo akys kaip balandės
Šydo properšoj.
O tavo garbanos it kaimenė juodųjų ozkų,
Šlaitais Gileado liulanti žemyn.
Tavieji dantys tartum nukirptos avytės,
Vorelėm iš maudyklės grįžtančios.
Jos visos atvedė dvynius
Ir nė vienos nėra bergždžios.
O tavo lūpos - purpuro dryželis
Ant tavo puikiosios burnos.
Žéruoja, prasiskleidus šydui,

Tau skruostai it granato skiltys.
Man tavo kaklas panašus.
I Dovydo grakštujį bokštą,
Nukabinėtą skydų tükstančiais,
Nukabinėtą skydais karžygių.
O tavo krūtys tartum du stirnaičiai,
Paklydė tarp lelijų.

Esi graži, drauguže mano,
Nes tu nesutepta.

Tu mano protą pavergei, sesuo ir sužadétine,
Man sužeidei širdj tik vienu žvilgsniu,
Vieninteliu karoléliu nuo savo kaklo.
Kokia svaigi tavo meilé, sese sužadétine,
Svaigesnė ji už brangvynį.
Gi aromatas tavo kvepalų
Gardesnis už balzamo kvapsnį.

Sesuo ir sužadétine, esi tu sodas užrakintas.
Tu - sodas užrakintas, uždraustas šaltinis.
Žaliuoja sodrūs tavo atvašynai -
Granatų giraitė aplipusi vaisiais sultingais
Keroja kadagiai, čia nardas ir šafranas,
Ajerai ir cinamonas -
Tai vis kvapnijei želmenys -
Mira ir alavijas
Vien skelidžia aromatą sumišai.
Tu - šulinys sode,
Šaltinis gyvojo vandens,
Sraunus upokšnis nuo Libano.

Kokia graži tu, mano drauge,
Kokia graži!

SOPRANAS: Kairioji jo ranka mano galva.
O dešinė aplėbus liemenį.

BOSAS: Prisiektinai prašau jus,
O dukterys Jeruzalės,
Nebudinkit ir neprižadinkite
Mano mylimosios,
Kol nepabus jinai pati!

SOPRANAS: Prispauski prie širdies mane kaip antspaudą,
Uždék lyg antspaudą ant rankų,
Nes meilė kaip mirtis stipri,
O jos kančia lyg pragaras baisi.
Ugnim kaitriausia meilė degina,
Ji - dieviška liepsna.

*/Iš Senojo Testamento
Aukštosių Saliamono giesmės.
Vertimas V.Nistelio/*

LIETUVOS VALSTYBINIS SIMFONINIS ORKESTRAS įkurtas 1988 metų rudenį. Jį suburti tuomet patikėta jaunam dirigentui Gintarui Rinkevičiui. 1989 m. sausio 30 d. įvyko pirmasis orkestro koncertas. Orkestro repertuarė W.A.Mozart, L. van Beethoven, P.Čaikovski, G.Mahler, J.Brahms, D.Šostakovič simfonijos. Neretai atliekami stambūs vokaliniai-simfoniniai F.Schubert, F.Poulenc, E.Elgar, S.Prokofjev, A.Honegger, K.Orff, G.Verdi kūriniai. Dažnai skamba ir lietuvių kompozitorių - M.K.Čiurlionio, V.Bacevičiaus, J.Gaidelio, F.Bajoro, O.Balakausko opusai.

Orkestras nuolat koncertuoja su žymiais Lietuvos ir užsienio atlikėjais - pianistais N.Petrov, VI.Ovčinikov, M.Rubackytė, P.Geniuš; smuikininkas S.Stadler, V.Zarini, R.Katiliumi; dainininkais J.Gorochovskaja (St.Peterburgas), A.Krancmanis (Ryga), Terry Reid ir Franco Bonanome (Italija), I.Milkevičiūte, N.Ambrazaityte, S.Stonyte, V.Noreika, V.Prudnikovu.

Orkestrui dirigavo R.Martynov, A.Dmitrijev (St.Peterburgas), V.Dudarova, J.Simonov (Maskva), C.Croci (Italija), P.Magi (Estija), I.Resnis (Latvija), P.Haapasalo (Suomi), H.Reiner (Prancūzija), J.Aleksa (Lietuva).

Per nepilnus keturis gyvavimo metus orkestras paruošė apie 80 koncertinių programų, surengė per 100 koncertų įvairiuose Lietuvos miestuose, Maskvoje, St.Peterburge, Rygoje, Austrijoje, Italijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje. Koncertuota Paryžiaus UNESCO rūmuose, Theatre des Champs Elysees. 1991 m. rugpjūtyje orkestras gastroliao Graikijoje ir išraše videofilmą W.A.Mozart *Requiem*. 1992 m. spalio mėn. Japonijoje išleidžiamas CD su igrotomis M.K.Čiurlionio simfoninėmis poemomis *Miške* ir *Jūra*.

GINTARAS RINKEVIČIUS (g.1960) baigė Leningrado N.Rimskio-Korsakovo konservatorijos dėstytojo A.Martynovo simfoninio-orkestrinio dirigavimo klasę (1983). Tais pačiais metais tapo sajunginio dirigentų konkurso laureatui, 1983-1986 m. stažavo Maskvos P.Čaikovskio konservatorijos prof. J.Simonov klasėje. 1985 m. pelnė H. von Karajan fondo konkurso Vakarų Berlyne premiją, 1986 m. lamėjo tarptautinį dirigentų konkursą *In memoriam Janos Ferencik*.

Jis gastroliao SSRS, Vengrijoje, Čekoslovakijoje, Vokietijoje, Prancūzijoje, Italijoje, Jugoslavijoje, Ispanijoje, Suomijoje, Austrijoje, Graikijoje. Dirigentas koncertavo su SSRS valstybiniu simfoniniu orkestru, Radio ir TV didžiuoju simfoniniu, St. Peterburgo filharmonijos simfoniniu, Berlyno simfoniniu orkestru, Weimaro Staatskapelle. Grojo kartu su solistais N.Petrov, S.Stadler, L.Isakadze, P.Donohoe, N.Gutman, O.Kagan, N.Demidenko ir kitais.

EVA BEN ZVI baigė Lietuvos konservatorijos fortepijono specialybę. Emigravusi į Izraelį, studijavo vokalą Tel Avivo S.Rubin muzikos akademijoje, 1984-1986 m. lankė vokalo paskaitas Detmoldo (Vokietija) Aukštojoje muzikos mokykloje. Su soliniais rečitaliais, kameriniais ansambliais ir orkestrais koncertavo Izraelyje, Šveicarijoje, Vokietijoje, Italijoje, Prancūzijoje, Rusijoje, Lenkijoje. E.Ben Zvi dėsto dainavimą Bar Ilano universitete Izraelyje.

ANATOLIJ SAFIULIN 1977 m. baigė Maskvos Gnesinų instituto prof. G.Aden vokalo klasę. Būdamas Maskvos filharmonijos solistas, daug gasto liuoja Europoje, JAV, Japonijoje, Izraelyje. Lietuvoje paskutinį kartą koncertavo 1989 m. su Lietuvos kameriniu orkestru, atlikdamas W.A.Mozart operą *Don Giovanni*.

VLADIMIRAS TARASOVAS gimė 1947 m. Archangelske. Aštuntojo dešimtmečio pabaigoje persikėlė į Vilnių, pradėjo groti jau garsiame V.Ganelino trio. Taip prasidėjo tarptautinė atlikėjo karjera. Jis dalyvavo įvairiuose džiazo festivaliuose Europoje, surengė gastosoles Anglijoje ir JAV, 1990 m. su orkestru *Creative Music - JAV* ir Kanadoje. V.Tarasovas - vienas iš tarptautinio projekto *Binationale* (*Septintojo-dešimtojo dešimtmečių menas*, Diuseldorfas-Jeruzalė-Maskva) vadovų.

Perkusistas išraše apie 40 plokštelių ir kompaktinių diskų įvairose šalyse.

LAPKRIČIO 24
19.30 val.

**MENININKŲ RŪMŲ
BALTOJI SALĖ**

Lietuvos kamerinis orkestras
Dirigentas - Saulius Sondeckis

Nomeda Valančiūtė (1961)

** *Celē* styginių orkestrui (1990) 18'

Julius Juzeliūnas (1916)

* *Dékojimas* styginių orkestrui ir
violončelei solo (1992) 7'

Pertrauka

Onutė Narbutaitė (1956)

* *Metabolē* styginių orkestrui (1992)

Juris Karlsons (1948)

* *Polifōninė Studija* (1992)

Raimo Kangro (1949)

* *Display III* (1991-1992)

NOMEDA VALANČIŪTĖ

N.Valančiūtė (g.1961, Klaipėdoje) baigė Lietuvos konservatorijos prof.Juliaus Juzeliūno kompozicijos klasę (1984). Lietuvos kompozitorų sąjungos narė nuo 1988 metų.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Narcizas paruoštam fortepijonui ir klavesinui (1986), *Inkrustacija* smuikui ir obojui (1987), *Puotos pabaiga* klavišiniams instrumentui (1987), *Lietus plonom stikliném kojom* mišriam chorui arba 8 balsams (H.Radausko ž., 1987), *Laiptai* 4 sopraniniams saksofonams (1988), *Ditirambai* elektrinei violončelei ir 6 variniams pučiamiesiems (1988), *Po miražais* mišriam chorui (H.Radausko ž., 1989), kantata *Išeinanti šviesa* kameriniams chorui (A.Marčėno ž., 1989), *Celė* styginių orkestrei (1990), *Kelionė* styginių kvartetui ir paruoštam fortepijonui (1991), *Miško lapai pamisiusiom voverėm véjyje šoka (ruduo)* 5 balsams ir paruoštam fortepijonui (H.Radausko ž., 1992), *Dūzgiantis krūmas* dviem fleitomis ir šešiems styginiams (1992).

♦ *Celė* styginių orkestrei (1990) - didelis, sudėtingas ir sunkus atlikti kūrinys, išaugęs iš aukštyn kyylančios intonacijos, pradžioje skambančios smuiko solo aukštame registre. Čia vyrauja sekundos, sekstos, septimos intervalai - tarsi atseikėta emocijos dozė; tad kūrinys netikėtai ekspresyvus, nors ir visiškai racionaliai konstruojamas - multiplikuojant minėtajį motyvą kanoniniai perslinkimai, harmoninėmis progresijomis, suskirstant ji ostinatinio ritmo gardelėmis. Daugiasluoksnis garsinis audinys sušvelnina "mašiniškuo efektą", kuria vaizdo "ne fokuse" - šviesos blyksnių kaitos įspūdį. Muzika veržiasi link reto intensyvumo kulminacijos - bet kulminacine dalį apgaubia "įsibėgėjanti ir atitolstanti" dalys ir dar kartą užsklendžia epigrafiška įžanga bei koda. Spalvų įvairovė nuo žemųjų instrumentų "smūgių serijų" iki veik nerealaus aukštujų smuikų "spengimo" (klausydamas nei nesi tikras, girdi jি, ar ne) - tačiau skambesio diapazoną "uždar'o" kraštinių instrumentai, pirmasis smuikas ir kontrabosas, "skliautas" ir žemė iš tų pačių, atkakliai ir vienu metu kartojamų garsų.

Celė kaip tyla, kurioje skleidžiasi pasaulio supratimas. *Celė* kaip

navos fone auksinių dulkių sulpas, apšviestas pro siaurą angą. *Celė*, kur pasirinkta būti.

Linas Paulauskis

JULIUS JUZELIŪNAS

Menotyros mokslų daktaras, Lietuvos muzikos akademijos profesorius J.Juzeliūnas (g.1916) baigė Kauno konservatoriją (1948) ir Leningrado konservatorijos aspirantūrą (1952). Represijų Lietuvoje tyrimų centro pirmininkas.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Baletas *Ant marių kranto* (V.Grivicko libr., 1953), opera *Sukilėliai* (pagal V.Mykolaičio-Putino romaną, 1957), siuita orkestrui *Afriktieški eskizai* (1961), *Koncertas* vargonams, smuikui ir styginių orkestrui (1963), simfonija nr.3 *Žmogaus lyra* baritonui, chorui ir orkestrui (E.Mieželaičio ž., 1965), opera *Žaidimas* (kompozitoriaus libr., pagal F.Diurenmato apysaką *Avarija*, 1968), styginių kvartetas nr.3 *Devyni laiškai ir post skriptum* (1969), *Koncertas* vargonams (1969), *Sonata* smuikui ir fortepijonui (1972), sonata sopranui ir vargonams *Melika* (1973), *Simfonija nr.4* (1974), simfonija-oratorijs *Cantus magnificat* mecosopranui, bosui, dviej chorams, vargonams ir orkestrui (E.Mieželaičio ž., 1979), styginių kvartetas nr.4 *Raga keturiems* (1980), simfonija nr.5 moterų chorui ir styginių orkestrui *Lygumų giesmės* (lietuvių liaudies ž., 1982), pučiamųjų kvintetas *Ragamalika* (1982), kantata *Geliukalbėjimas* sopranui ir styginiams arba vargonams (J.Meko ž., 1985), *Koncertas* klarnetui ir styginiams (1985), *Sonata* fortepijonui nr.2 (1986), kvartetas *Flobo-Clavio* fleitai, obojui, klavesinui ir violončelei (1987).

♦*Dékojimas* (1992) styginių orkestrui ir violončelei solo. Lietuva ne kartą teismo salėse matė ižymų mokslininką, humanistą Andrejų Sacharovą, kuris gynėjo vaidmenyje atkakliausiai gynė nepaklusniuosius totalitariniams-bolševikiniams režimui. Andrejaus Sacharovo asmenybė Planetoje tapo moralinių vertybų gynėjo simboliu.

Dėkojimas gr̄istas garsaeiliu, esančiu jo pavardės ir vardo muzikiniame garsyne:

Šios muzikinės monogramos pagrindu styginių orkestro fone pateikiama violončelės kantilena, kuria norėta išreikšti lietuviškos širdies padéką kovotojui už ŽMOGU ir ŽMOGIŠKUMĄ.

Julius Juzeliūnas

ONUTĖ NARBUTAITĖ

O.Narbutaitė (g.1956, Vilniuje) baigė Lietuvos konservatorijos prof.Juliaus Juzeliūno kompozicijos klasę (1979). Iki 1982 m. dėstė Lietuvos konservatorijos Klaipėdos fakultetuose teorines disciplinas. Šiuo metu dirba kūrybinį darbą. Jos kūriniai skambėjo Rygoje, Taline, Leningrade, Maskvoje, Kijeve, Jerevane, Berlyne, Miunchene, Miunstryje, Kiolne, Utrechtė (Septintame Tarptautiniame moterų kompozitorų kongrese, 1991), Stokholme (Baltijos muzikos festivalyje, 1991), Šlezvig-Holšteino muzikos festivalyje, 1992 ir kt.

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Simfonija dideliam simfoniniam orkestrui (1979), *Nakties kantata* mišriam kameriniams chorui (A.A.Jonyno ž., 1979), *Atverk užmaršties vartus* styginių kvartetui (1980), *Éjimas į tylą* vargonams (1980), *1981-ųjų birželio muzika* smuikui ir violončelei (1981), *Kai ateina paskutinė taikos diena* moterų chorui, fleitai, altui ir klavesinui (A.Arvydo Ambraso ž., 1982), Interludium fleitai, violončelei ir vargonams (1983), *Vilniaus divertimentas* fleitai, dviej išilginėms fleitoms, gitarai, klavesinui, tamburinui ir styginių kvartetui (1984), *Aštuonstygė* smuikui ir altui (1986), *Vijoklis* dviem fortepijonams (1988), *Liberatio 3* fleitoms, 3 obojams, 3 valtornoms, 3 trombonams,

lėkštėms, lėkštelėms, smuikui, altui, violončelei ir kontrabosui (1989), *Vinco Mykolaičio-Putino eilėraštis* balsui ir fortepijonui (1990), *Opus lugubre* styginių orkestруi (1991), *Mozartsommer 1991* fleitai, smuikui, altui ir klavesinui (fortepijonui) 1991, *Piešinys styginių kvartetui ir sugrižtančiai žiemai* (styginių kvartetas nr.3, 1991), Metabolė kameriniam orkestруi (1992).

♦ *Metabolė* kameriniam orkestруi (1992). Tariant enciklopediškai, *metabolė* antikinėje muzikos teorijoje reiškia dermės, ritmo, aukščio, *Ethos'o* pasikeitimus. Šiame opuse laipsniškos įvairių muzikos elementų metabolės asketišką pradžios kanoną paverčia ornamentišku mirgėjimu, pabaigoje suyrančiu iki atskirų garsų. Tuo pačiu ir visas muzikinis statinys yra lyg viena ištisinė *metabolė*. Tas amžių nutolintas muzikinis terminas čia tampa vardu, simboliu, atliepiančiu *kūnq ir sielq* muzikos, kurios atspalvius lémė jau ne antikinė saulė, o greičiau lietuviškų ūkanų šviesa.

Onutė Narbutaitė

JURIS KARLSONS

J.Karlsons (g.1948, Rygoje) baigė Latvijos J.Vītols valstybinės konservatorijos prof. J.Ivanovs kompozicijos klasę (1972). 1968-1975 dirbo garso režisieriumi Latvijos TVR, 1975-1982 - vedančiuoju garso režisieriumi dramos theatre. Nuo 1977 m. dėsto teorines disciplinas Latvijos valstybinėje konservatorijoje. Latvijos kompozitorų sąjungos pirmininkas nuo 1989 m. J.Vītols valstybinės konservatorijos rektorius (nuo 1990). Janio Ivanovs premijos laureatas (1984).

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Preliudai ir fugos dviems fortepijonams *In E, C, F, G, B* (1972-1977), *Poema in Memoriam* vargonams (1973), Koncertas fortepijonui ir kameriniam orkestруi (1974), *Concerto Solenne* vargonams, mišriam chorui ir simfoniniams orkestrui (1974), skerco simfoniniams orkestrui, bosinei gitarai ir mušamiesiems *Per i giovani* (1974), *Trys monologai* mecosopranui ir fortepijonui (I.Ziedonio ž., 1975), *Dialogai* smuikui ir klavesinui (1976), *Musica pensierosa* violončelei ir fortepijonui

(1976), Sonata vargonams (1976), vienaveiksmis baletas *Ugnyje* (pagal R.Blaumanio pjesę, 1977), kantata mecosopranui, mišriam chorui, dviems skaitovams ir simfoniniam orkestrui *Mano laikas* (A.Arājs - Bērce, J.Osmanis, M.Kempe, Astra, P.Lavins tekstais, 1978), *Vasaros muzika simfoniniam orkestrui* (1978), *Keturios poemos pagal I.Binde* ciklas mecosopranui ir fortepijonui (1978), *Magiški žodžiai* mišriam chorui ir fortepijonui (latvių liaudies lyrika, 1978), *Simfonija* (1980), ciklas mecosopranui ir fortepijonui *Žemės Sunus* (F.Bārda ž., 1980), ciklas mišriam chorui, skaitovui ir instrumentiniam ansambliu *Burtininkės dainos* (O.Vācietis ž., 1981), dramatinis monologas mecosopranui ir simfoniniam orkestrui *Atsisveikinimo vakaras* (A.Achmatovas ž., 1981), ciklas mišriam chorui *Neuždaras ratas* (J.Rainio ž., 1982), vokalinis ciklas tenorui ir fortepijonui *Ilgesiu, sielvartu* (J.Rainio ž., 1982), Koncertas fortepijonui ir simfoniniam orkestrui (1983), *Dedikacija* vargonams (1984), odė bosui, berniukų chorui ir simfoniniam orkestrui *Mano šventa Tēvynė* (Z.Purvs ž., 1984), Sonata fortepijonui nr.2 (skirta Ilzei Graubinai, 1985), Fortepijoninis kvartetas (1985), muzika simfoniniam orkestrui *1945* (1985), *Tēvynė* solistui, mišriam chorui ir simfoniniam orkestrui (var.- su fortepijonu, D.Avotinos ž., 1986), odė berniukų, mergaičių bei mišriam chorams ir simfoniniam orkestrui (J.Rainio ž., 1986), *Festive Overture* (1986), *Simfonija* - koncertas styginiams (1987), miuziklas vaikams *Ole Lukoje* (pagal H.K.Andersena, libr. S.Hristovskis, M.Laukšteins, 1987), mažasis trio fleitai, smuikui ir fortepijonui *Smēlio laikas* (1988).

♦...Nors J.Karlsons kompozicijoje po 1980-ujų metų svarbią vietą užima folkloro elementų panaudojimas, bet jo kūrinyje kameriniam orkestrui *Polifoninė studija* (1992 sukurtame Schleswig-Holstein muzikos festivaliu) šių tendencijų nėra. Nepaisant to, jaučiamos kūrinio *romantiškosios srovės*, nors jis ir suvaržytas begale kontrapunktų ir taisyklių. *Tikrasis muzikos meilužis (melomanas)* - rašo J.Karlsons, - turėtų jausti emocionalius, rūpestingai organizuotus skambesių segmentus.

Susana Elgeti

RAIMO KANGRO

R.Kangro (g.1949, Tartu) studijavo kompoziciją Talino konservatorijoje (1968-1973). Dėsto kompoziciją Talino konservatorijoje.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Keturios sonatos fortepijonui (1969, 1973, 1976, 1983), Du koncertai smuikui ir orkestrui (op.3, 1970; op.19, 1977), Koncertas fleitai ir orkestrui op.10(1973), Trys koncertai dviems fortepijonams ir orkestrui op.22(1979), op.36, op.17, Oratorijs *Credo* chorui ir orkestrui (A.Siig ž., 1977), *Sinfonia Sincera* orkestруi op.27 (1981), opera *Auka* (libr. K.Süvalep pagal A.Tolstojaus apsakymą, 1980), Sonata dviems fortepijonams op.28 (1982), Koncertas fagotui ir kameriniam orkestrui (1982), Simfoninė poema *Varpai* (1983), Geometrinė siuita smuikui ir fortepijonui (1984), *Tandem Con Gioconda* smuikui ir violončeliui (1985), kantata *Žmogus ir...* op.46, Mišios nekaltai nužudytiems estams op.41, *Display I-IV* op.42.

LIETUVOS KAMERINIO ORKESTRO, įkopusio į ketvirtą dešimtmetį kūrybinė biografija nuo pat jo gimimo iki plačiausio pripažinimo neatskiriamai susijusi su koletyvo vadovo S.Sondeckio vardu. Orkestre groja geriausi įvairių metų profesoriaus mokiniai.

Dabar Lietuvos kamerinis orkestras priklauso Europos orkestų elitui. Jo įrašytų plakštelių ir kompaktinių diskų išleista SSSR, Vokietijoje, Japonijoje ir kitose šalyse. Su orkestru noriai bendrauja tiek ryškiausiai Lietuvos, tiek užsienio atlikėjai. Stambiuose koncertiniuose turnė ir festivaliuose, garsių salių scenose Lietuvos kamerinio partneriai - žymiausias mūsų laikų violončelistas M.Rostropovič (JAV), pianistai T.Nikolajeva ir V.Krainev (SSSR) bei Šlezvig-Holšteino muzikos festivalio meno vadovas J.Frantz (Vokietija), smuikininkai G.Kramer (Vokietija), O.Kagan, T.Grindenko ir V.Spivakov (SSSR), violončelistai N.Gutman (SSSR) ir D.Gering (Vokietija), altistas J.Bašmet (SSSR), vargonininkas J.Guillou (Prancūzija), jo tévynainis trimitininkas G.Touvron, fleitistas A.Nicolet (Šveicarija), ryškiausias Don Žuano vaidmens atlikėjas W.A.Mozart operoje J.Van Damm (Belgija), garsūs Vindsbacho bei Hanoverio berniukų chorai iš Vokietijos.

S.Sondeckio vadovaujamas orkestras pirmąkart atliko per 200 B.Dvariono, S.Vainiūno, J.Juzeliūno, V.Barkausko, B.Kutavičiaus, O.Balakausko, F.Bajoro, R.Ščedrin, E.Denisov, S.Slonimski, A.Schnittke, A.Pärt kūrinių. Beje, A.Schnittke yra dedikavęs maestro S.Sondeckiui savo "Concerti grossi" nr.I ir 3.

Didžiuliame Lietuvos kamerinio orkestro repertuarė - J.S.Bach, G.F.Händel, A.Vivaldi muzika, W.A.Mozart divertimentai, serenados, visos simfonijos ir instrumentiniai koncertai, J.Haydn kūriniai; nemažas dėmesys skiriamas XIX bei XX a. kompozitorių kūrybai.

Tarp svarbiausių pastarųjų metų orkestro koncertinės veiklos įvykių būtina paminėti

dalyvavimą įžymiausiuose tarptautiniuose festivaliuose: Šlezvig-Holšteino, Ansbacho *Bach-Woche*, *Berliner Festwochen*, Zalcburgo festivalyje Austrijoje, taip pat koncertą prestižinėje *Royal Festival Hall* salėje Londone, gastolettes Japonijoje, turnė su M.Rostropovič Italijoje ir Ispanijoje, su J.Frantz - Baltijos šalyse. 1991 m. sausio mėn. Lietuvos kamerinis greta garsių Sankt-Peterburgo, Londono, Vienos filharmonijų, BBC ir *Koncertgebau* orkestrų griežė Madride, abonemento *Pasaulio orkestrai* koncertuose. Šią vasarą orkestras koncertavo Suomijoje, Lenkijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, W.A.Mozart muzikos festivalyje Zalcburge, rugpjūto mėn. - I tarptautiniame muzikos festivalyje *Karaliaučius-Königsberg*.

SAULIUS SONDECKIS - Lietuvos kamerinio orkestro įkūrėjas ir vadovas. 1952 m. baigė D.Oistrach mokinio profesoriaus A.Livonto smuiko klasę Lietuvos konservatorijoje, 1963 m. tobulinosi I.Markevitch surengtuose dirigavimo meistriškumo kursuose Maskvoje. Jo, kaip dirigento, biografija yra glaudžiai susijusi su pedagogine veikla. Lietuvos muzikos akademijos profesorius S.Sondeckis, be Lietuvos kamerinio orkestro, išugdė Vilniaus M.K.Čiurlionio vidurinės meno mokyklos styginių orkestrą, pelniusį Aukso medalį H. von Karajan konkurse Vakarų Berlyne ir su pasiekimu gastoiliavusį Vengrijoje, Olandijoje, Vokietijoje; jis vadovauja Lietuvos muzikos akademijos studentų styginių orkestrui; su neseniai savo įkurtu Peterburgo *Ermitažo* orkestru profesorius aplankė Ispaniją, Vokietiją, JAV.

S.Sondeckis ne kartą dirigavo garsiemis Berlyno, Peterburgo, Maskvos filharmonijų orkestrams, Grenoblio *Solistų ansambliai*, Veimaro *Stadtkapelle*, Lenkijos kameriniam orkestrui. 1983 m. su Ansbacho festivalio orkestru *Solistengemeinschaft* maestro pradėjo šią muzikos šventę. Profesorius buvo tarptautinių H.von Karajan Berlyne, E.Ansermet Ženevoje, A.Toscanini Parmoje, P.Čaikovski Maskvoje konkursų žiuri narys.

Su Lietuvos kameriniu orkestru S.Sondeckis koncertavo kone visose Europos šalyse, JAV, Kanadoje, Japonijoje.

LAPKRIČIO 25

16 val.

ŠV. KAZIMIERO BAŽNYČIA

Šv.Kazimiero bažnyčios kamerinis choras *Brevis*
Kamerinis orkestras *Archibasilicae Vilnensis*
Dirigentas - Martynas Staškus

Regina Maciūtė *sopranas*
Saulius Astrauskas *mušamieji*
Darius Gedvilas *fleita*.
Eirimas Velička *smuikas*
Irma Belickaitė *smuikas*
Edita Orlinytė *smuikas*
Ramūnas Zakaras *altas*
Dainius Misiūnas *violončelė*

Antanas Jasenka (1965)	
Āryas sopranui solo ir bongams (1992)	12'
Snieguolė Dikčiūtė (1966)	
<i>Solicitude</i> fleitai solo (1991)	7'
Antanas Kučinskas (1968)	
<i>Trio</i> trims smuikams (1992)	7'

Eglė Strazdienė (1963)

David priusquam liniretur

sopranui ir kameriniam ansambliai

(1991)

15'

Rasa Bartkevičiūtė (1967)

Miserere mišriam chorui ir styginių

orkestrui (1991)

12'

Kipras Mašanauskas (1970)

Mišios mišriam chorui ir styginių

orkestrui (1992)

20'

LAPKRIČIO 25

19.30 val.

**LIETUVOS
MUZIKOS AKADEMIJA**

Nora Novik *klavesinas, fortepijonas*
Raffi Charadžanian *fortepijonas*
Vigo Račevskis *mušamieji*

Poul Ruders (1949)

** *Cembal d'Amore*

klavesinui ir fortepijonui (1985-1986) 25'

Ouverture

Allemande

Corrente

Sarabande

Toccata Ribatuta

Sten Hanson (1936)

Nakties girių IV

fortepijonui keturioms rankoms ir
magnetofono juostai 7'20"

Mauricio Kagel (1936)

* *Hipokrato priesaika*

(*Der Eid des Hipokrates*)

fortepijonui trims rankoms (1984)

3'

Pauls Dambis (1936)

- ** *Metavariacijos* dviem fortepijonams
(1992)

10'

Pertrauka

Niels Rosing-Schow (1954)

- * *Sonata a due (Ommagio a
D.Scarlatti)* paruoštam fortepijonui
ir klavesinui (1985)

Allegro scarlattissimo
Siciliano

10'

Thomas Buchholz (1961)

- * *Domino per due pianoforti*
(1992)

10'

Scala
Suono
Quadro
Vano

Erik Bergman (1991)

- * *Borealis* dviem fortepijonams ir
mušamiesiemis op.101 (1983)

17'

POUL RUDERS

P.Ruders (g.1949 Ringsted, į pietvakarius nuo Kopenhagos). Jis baigė Karališkąją Danijos Konservatoriją, išydamas vargonininko specialybę. Kaip kompozitorius, išskyrus kai kurias orkestruotės pamokas Konservatorijoje, jis - savamokslis.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Requiem vargonams (1968), Sonata nr.1 fortepijonui *Dante Sonata* (1970), *Maro dainos* sopranui, gitarai ir kambariniam fortepijonui (Thomas Nashe ž., 1975), *Bravourstudien* violončelei (1976), Septyni rečitatyvai fortepijonui (1977), *Capriccio Pian'e Forte* orkestriui (1978), *Pūtimas-būgno mušimas* pučiamujų kvintetui ir keturiems mušamujų instrumentų atlikėjams (1979), Styginių Kvartetas nr.2 (1979), Styginių Kvartetas nr.3 *Motetas* (1979), *Karnavalas* elektrinei altinei fleitai, d foot bangos (1980), Keturios kompozicijos fleitai, klarnetui, valtornai, fortepijonui, dviems smuikams, altui, violončelei, kontrabosui (1980), *Diferencias* fleitai, klarnetui, vibrafonui, gitarai, fortepijonui, smuikui, violončelei (1980), Koncertas smuikui ir orkestriui nr.1 (1981), *Cha-cha-cha* mušamiesiems (1981), *Gloria* mišriam chorui (1981), Trys motetai (1981-1988), *Manhatano abstrakcija* orkestriui (1982), *Sveikinantis koncertino* valtornai, kornetui, trombonui, mušamiesiems, fortepijonui, smuikui, violončelei, kontrabosui (1982), Sonata nr.2 fortepijonui (1982), *Aliarmas* mušamiesiems (1983), *Vox in Ramā* klarnetui, elektriniam smuikui ir fortepijonui (1983), *Keturi šokiai vienoje dalyje* pakankamai dideliam kameriniam ansambliu (1983), *Tatuiruotė vienam* klarnetui (1984), *Tai regėjo Šventas Jonas* orkestriui (1984), Breikas fortepijonui, dviem triūbom ir trims trombonams (1984), *Režimas* trims mušamiesiems (1984), *Corpus cum Figuris* dideliam kameriniam ansambliu (1985), Koncertas klarnetui ir dvigubam orkestriui (1985), *Jubileephony* (1986), *Cembal d'Amore* klavesinui ir fortepijonui (1986), *Dramaphonia* fortepijonui ir kameriniam ansambliu (1987), *Nakties šešėlis* gana dideliam kameriniam orkestriui (1987), *Mondrama* mušamiesiems ir kameriniam ansambliu (1988), *Polydrama* violončelei ir kameriniam ansambliu (1988), *Sostas* klarnetui ir fortepijonui (1988), *Trylika postliudu* fortepijonui (1988), opera

Tycho (libr. Henrik Bjelke, 1986), *Manhatano abstrakcija* dviems fortepijonams (Peter-Paul Nash redakcija, 1989), *Variacijos smuikui solo* (1989), *Sinfonija Himmelhoch Jauchzend-zum Tode betriibt* (1989), *Psalmmodijos* gitarai ir kameriniams ansambliai (1989), *Tundra* orkestriu (1990), Koncertas smuikui ir orkestriu nr.2 (1990-1991), *De Profundis* dviems fortepijonams ir mušamiesiems (1990), *Žvaigždžių preliudas ir meilės fuga* fortepijonui (1990), *Artéjant prie bedugnės* mušamiesiems (1990), *Psalmodijų siuita* gitarai (1990), *Miestas jūroje* kontraltui ir orkestriu (1990), *Antrasis nakties šešėlis* orkestriui (1991).

◆ Vélesnio laikotarpio muzika pasitarnavo kaip išeities taškas keletui kitų kūrinių:... baroko šokių siuitoms *Cembal d'amore* klavesinui ir fortepijonui (1986). Tačiau esami modeliai šiemis kūriniams yra kaip rėmai Capriccio ir *Cembal d'amore*, nesiūlant jokių konkretių natų...

Anthony Burton

STEN HANSON

S.Hanson (g.1936, Klövsjö, Švedijoje) nuo 1986 metų buvo Fylkingen kalbos grupės vadovu ir rūpinosi Teksto-Garso festivaliais, kurie buvo organizuojami ilgą laiką. Kaip kompozitorius S.Hanson yra savamokslis. 1982-1984 m.m. jis buvo koncertinės organizacijos Fylkingen vadovu, ICEM vykdomojo komiteto nariu (1981-1982). Nuo 1982 metų *College compositeur de GMEB* narys ir ISCM vykdomojo komiteto narys, Elektroninės muzikos studijos vykdomojo komiteto narys ir Švedijos kompozitorių sąjungos pirmyninkas (nuo 1984 metų).

◆ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

◆ Muzikinis teatras:

Sonata fortepijonui nr.1 skirta D.T.(1963), Kompozicija fortepijonui, balsui, dviems obuoliams ir pieštukui (1963), *Šokių figūra I* (1965), *Elektrasensorinės koncepcijos I* (1962), *Sunkiasvorio garso kova* (1981), Hermetinės galinės dalies kūrinys (1977), *Ken yra Ben-Sten yra Ken* (1981), *Lettre d'un Etranger - a C* (1988), Muzika salotų

gniūžtei (1963), *Pjesē vartotojams* (1964), *Tikras meilės eilėraštis* (1978), *Paskutinė Robespierre naktis* (1975), *Somnambulistine fuga* (1961), *Daina Džonui* (Giorno, 1978), *Garsų vaizdai* (1981), *Stokholmas I-VI* (1981), *96* (1980), *Ègalité* (1989), und so weiter (1990).

◆ Kamerinė muzika:

Serenada styginiams (1982), *Žaismo galia IX* (1982, nauja versija 1990) sustiprintam violončelės garsui ir mgf juostai, *Ekstrasensorinės koncepcijos VI* (1973) fleitai ir mgf juostai, *La Chasse* bosiniams klarnetui (1981), *Nakties girios III* trims klarnetistams ir mgf juostai (1978), *Žaismo galia II* fagotui, mgf juostai ir elektronikai (1978), *Svarstymas apie mirtį* fortepijonui ir mgf juostai (1976), *Sveikas, fortepijone - Sveikas, kambarys* (1973), *Erdvi vieta* fortepijonui ir mgf juostai (1975), *Nakties girios III* (1990) fortepijonui keturioms rankoms, *es ist genug...* vargonams (1986), *Ekstrasensorinės komcepcijos II* (1973), *Penkios siaubingos lopšinės* mišriam ansambliaiui (1976), *Nakties girios II* mišriam ansambliaiui (1981).

◆ Vokalinė muzika:

Ekstrasensorinės koncepcijos IV keturiems balsams (1964), *Lamentatio* sopranui ir mgf juostai (1974), *Soumalainen Musiiki Oy* keturiems balsams arba pasirinktinai (1978), *Wiener lieder* sopranui, fortepijonui (mažam fortepijonui) ir mgf juostai (1986), *Pirmoji legenda* keturioms fleitomis, šešiems klarnetams, dviems obojams, dviems fagotams, keturiems trombonams, keturiems trimitams, tūbai ir aštuoniems balsams (1990) *Antroji legenda* sopranui ir fortepijonui (1990).

◆ Elektroakustinė muzika (elektroninė ir kompjuterinė muzika):

Medžiagos gimimo vieta (1975), kompjuterinės muzikos Simfonija (1980), Pokalbiai su pačiais savimi (1978), *Kamanės skridimas - variacijos* (1978), *Les noms des sept nuits* (1976), *Le Vol d'Icare* (1983), *Gyvenantis žmogus* (elektroninės muzikos simfonija, 1972), *Persona non grata* (1977).

◆ Kiti kūriniai:

A propos Marcel (1980), *John Carter dainų knyga* (1979-1985), *La*

sera, a letto ella rileggeva la lettera del suo artigliere al fronte (1978), *Les Martyres* (1975), *Nature morte avec le portrait d'une jeune fille inconnue* (1980), *Take the Cage-train* (1978), *Kompozitorius, kaip nežaboto genijaus, portretas* (1990).

MAURICIO KAGEL

M.Kagel (g. 1931, Buenos Aires) mokėsi Buenos Aires nuo 1947 ir buvo *Agrupacion Nueva Musica* nariu. Nuo 1954 Teatro Colón kamerinio orkestro dirigentas. Nuo 1957 gyvena Vokietijoje. Čia dirbo Elektroninės muzikos studijoje Kelne. 1960-1966 dėstė Darmstadt Ferienkurse. Nuo 1974 jis yra Rhine aukštesniosios muzikos mokyklos Kelne profesorius ir kartu vadovauja Naujosios Muzikos Institutui ir Kelno Naujosios muzikos ansambliu. Kompozitorius yra laimėjęs Koussevitsky muzikos fondo prizą (1966).

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Jų tarpe paminėtini *Sur scène* kamerinės muzikos teatrui, sceninė kompozicija Staatstheater *Probe*, sceninė iliustracija *Die Erschöpfung der Welt*, *Lieder-oper Aus Deutschland*, *Anagrama*, *Heterophonie* 42 atlirkėjams, *Mačas* dviems violončelėms ir mušamiesiems, *Diaphonie*, *Hallelujah* chorui, *Ludwig Van*, *Variationen ohne Fuge* orkestrui, *Country-music* solistams ir instrumentiniam ansamblui, *Fürst Igor Stravinsky* baritonui ir ansamblui, *Bach-Passion*, *Styginių kvartetas*, *Fortepijoninis trio*, elektroninė muzika, muzika teatrui ir filmams.

PAULS DAMBIS

P.Dambis (g. 1936 m. Rygoje) baigė profesoriaus Valentin Utkins kompozicijos klasę (1962). 1959-1962 jis vadovavo Nacionalinio teatro muzikos skyriui, dirbo garso režisieriumi Latvijos TV (1964-1968). Nuo 1972 m. P.Dambis dėsto kompoziciją ir muzikos teoriją Latvijos valstybinėje konservatorijoje, kompozicijos katedros vedėjas (1981).

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Poema mišriam chorui, skaitovui, kameriniam ansambliai *Džordano Bruno mirtis ant laužo* (P.E.Rummo ž., 1965), ciklas sopranui ir fortepijonui *Moterų dainos* (liaudies ž., 1966), Quartetto nr.3 per archi (1966), oratorijs mišriam chorui, tenorui, berniukų chorui, mecosopranui, skaitovui ir simfoniniams orkestrui *Mėlynoji planeta* (Hesiodus, Lucretius, G.Bruno, M.Lomonosov, B.Brecht, E.Mieželaičio ž., 1967), Koncertas Requiem dviems chorams, dviems berniukų balsams, vargonams ir varpams (I.Lasmanis ž., 1967), ciklas mišriam chorui ir fortepijonui *Kurzemės užrašai* (liaudies ž., 1967), ciklas sopranui ir fortepijonui *Kalendorinės Vidzeme dainos* (liaudies ž., 1968), Sonata nr.3 fortepijonui (1968), Sonata nr.4 fortepijonų duetu (1970), opera *Sparnai (Ikara)*, libr. J.Peters, 1970), *Stanza di Michelangelo* mišriam chorui ir vargonams (Michelangelo ž., 1971), Quartetto nr.4 per archi (1971), ciklas mišriam chorui *Jūros dainos* (liaudies ž., 1971), ciklas moterų chorui *Tiesiog dainos* (liaudies ž., 1971), Simfonija orkestrui (1972), opera-melodrama *Laiškai į ateitį* (libr. V.Oga, 1972), ciklas mišriam chorui *Rygos dainos* (liaudies ž., 1973), *Žaidimai* dviems fortepijonams (1973-1979), ciklas mišriam chorui *Piemėnų balsai* (liaudies ž., 1974), ciklas mišriam chorui ir kameriniam ansambliai *Šokių dainos* (liaudies ž., 1975), *Kovų ir pergalės epocha* mišriam chorui, mecosopranui ir tenorui (I.Lasmanis ž., 1975), *Šekspyro muzika* balsui ir instrumentiniams ansambliai (V.Šekspyro ž., 1976), Koncertas balsui, fleitai ir kameriniam orkestrui (1977), *Knyga klavesinui* (1978), ciklas mišriam chorui *Rhitmi barbarici* (liaudies ž., 1978), *Itališkas dienoraštis* tenorui ir fortepijonui (A.Bloko ž., 1979), ciklas mišriam chorui *Ieškotojai* (L.Peagle ž., 1980), ciklas mišriam chorui *Darbo dainos* (liaudies ž., 1980), Vokalinė orkestrinė pasaka dviems skaitovams, dviems solistams ir simfoniniams orkestrui (K.Skalbe ž., aranžuotė L.Bridaka, 1980), *Atomus* mišriam chorui, berniukų balsams ir mušamiesiems (F.Klein ž., 1981), Koncertas divertimentas smuikui ir kameriniam orkestrui (1981), *Concerto Fantasia on in Nomine Albrecht Düreri* mišriam chorui, fortepijonui, mušamiesiems ir projektoriu (liaudies ž., 1983), *Paukščių balsai iš Latvijos Raudonosios knygos* mišriam chorui ir instrumentiniams ansambliai (liaudies ž., 1983), *Ziemos žaidimai* mišriam chorui ir

instrumentiniam ansambliai (liaudies ž., 1983), Dešimt etiudų fortepijonui (1983), Quartetto nr.5 per archi (1983), ciklas moterų chorui *Metų laikai* (Basheau ž., 1984), Fortepijoninis trio nr.2 (1985), *Kamerinė Pavasario simfonija* chorui a cappella (J.Rainio ž., 1985), ciklas moterų chorui *Vienintelė žvaigždė* (J.Rainio ž., 1985), Trys baladės mišriam chorui (L.Bridaka ž., 1987).

NIELS ROSING-SCHOW

N.Rosing-Schow (g.1954) studijavo muziką Kopenhagos Universitete (1972-1979). 1984 m. N.Rosing -Schow gavo teorijos ir muzikos istorijos diplomą Karališkoje Danijos muzikos akademijoje, kurioje dėsto teoriją. Nuo 1984 iki 1987 jis studijavo kompoziciją pas Ib Norholm ir debiutavo kaip kompozitorius 1987 metų pavasarį. Nuo 1984 metų N.Rossing-Schow vadovauja Jaunųjų muzikos darbuotojų sąjungai.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Trys gėlės dainos-pasakos sopranui, fleitai, violončelei ir fortepijonui (Cicely Mary Baker ž., 1974), *Kinderlieder* moterų chorui, fleitai, klarnetui, kornetui, klavesinui, violončelei, smuikui ir mušamiesiems (Bertold Brecht ž., 1977), Trys dainos mišriam chorui (Bulent Ecevit ž., 1977), *Canzona* vargonams (1978), *Keturios studijos* medinių pučiamujų kvintetui (1979,1985), Trys dainos sopranui, fleitai, altui ir fortepijonui (Grete Risbjerg Thomsen ž., 1980), *Aria (Tasso)* mecosopranui, fleitai, obojui d'more, klarnetui, bosiniam klarnetui, valtornai, dviems smuikams, altui, violončelei, bosui (1980), *ERigidis* smuikui ir fortepijonui (1981), *Refleksijos* sopranui, altui, fleitai, smuikui, violončelei ir fortepijonui (1981), *Dainos apie medį* sopranui, fleitai, altui, gitarai ir fortepijonui (Hans Jorgen Nielsen ž., 1981), *Dvigubas simfoniniams orkestrui* (1982), *Trio per Flauto, Viola ed Arpa* (1983), *Su savo aliabastro puodeliu* balsui, fortepijonui ar vargonams (1983), *Kanonas ir choralas* akordeonui, fortepijonui, dviems smuikams, dviems violončelėms (1984), *Metope-Entre-Deux pour orgue* (1984), *Posūkio taškai* klarnetui, violončelei, klavesinui, mušamiesiems ir fortepijonui (1985), *Ekstraktas* obojui, valtornai,

smuikui, mušamiesiems ir fortepijonui (1985), *Figura* altui ir fortepijonui (1985), *Susitikimas* obojui, klarnetui, fagotui, valtornai, altui, violončelei, kontrabosui (1985), *Sonata a due* preparuotam fortepijonui ir klavesinui (Omagio a Domenico Scarlatti, 1985), *Epiages pour flute seule* (1986), *Žodynas* sopranui solo su garso stiprinimu ir skaitmeninei vėluojančiai sistemai (1986), *Porinis* fleitai, klarnetui, klavesinui, mušamiesiems, fortepijonui (1987), *Kamerinis koncertas* fleitai, altui, simfoniniams orkestrui (1986-1987), *Chants l'ombre* mišriam chorui (Robert Desnos ž., 1987), *Žiemos siuita* vokaliniam kvartetui ir mušamiesiems (Uffe Harder ž., 1988), *Epoke* bosui, vyrų chorui ir simfoniniams orkestrui (Pia Tafdrup ž., 1989), *Combat d'Aurore* mišriam chorui (Kristine Canals - Frau ž., 1990), *Ritus I* fleitai ir mušamiesiems (1990), *Ritus II* mušamujų trio (1990), *Voix interieures* smuikui, violončelei, klarnetui ir fortepijonui (1990-1991), *Kanonas ir choralas* (1991 m. versija sinfonietei).

♦ *Sonata a due* (1985) buvo užsakyta Danijos Radijo minint 300-ąsiaskaitmeninės Scarlatti gimimo metines. Šiame kūrinyje prisimenami Scarlatti stiliums elementai, smarkiai persijoti per chromatinius ir poliritminius filtrus. Diatonikos ir chromatinio atspalvio mišinys, o kartu preparuoto fortepijono panaudojimas, suteikia kūriniui žavingą, surrealistine atmosferą.

Steen Padl

THOMAS BUCHHOLZ

T.Buchholz (g. 1961, Eisenache, Tiuringijoje) studijavo kompoziciją Leipcige pas G.Neubert (1983-1988). Vėliau - 1988-1991 - Berlyno Menų akademijoje pas Prof. Ruth Zechlin. 1988-1992 mokslinis asistentas muzikos teorijai Martyno Liuterio universitete Halėje. Nuo 1992 - laisvas menininkas.

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Styginių kvartetas (1988), *Koncertas* trombonui ir kameriniams ansamblui (1989), *Exclamations per piano* (1989), *Rapsodija* violončelei ir gitarai (1990), *Trys kamerinės simfonijos* (1988, 1991).

1992), *Blyksnis* kameriniam ansamblui (1990), *Missa solaris* chorui a cappella (1991), *Violin sonate* (1991), *Domino per due pianoforti* (1992).

♦ *Domino per due pianoforti* (1992) buvo užsakytas Halės Muzikos dienoms. Keturios kūrinio dalys suskirstytos į *formatione primo* ir *formatione secondo*. Kiekviena formacija turi dvi kontrastingas dalis. Kompozicijos pavadinimas atspindi kompozicinę sąrangą, susijusią su instrumentuote, skirta dviems vienodiems instrumentams. Jie *muzikuoja* vienas su kitu, vienas prieš kitą ir kartu - taip sudaroma sasaja su tradicine muzika. Paskutinėje dalyje gausu koliažų.

1. *scala* reiškia (šifruojama) lopėčias arba laiptus. Čia apdorojami pagrindiniai motyvai, išbalansuojami pilni ir pustonio intervalai. Virtuozinio malonumo viršūnė pasiekama, kai į paviršių išnyra Paganinio-Listo La Campanella motyvas.

2. *suono* reiškia skambėjimą - čia atsiranda *skambesio studija* į kurią įaustas Bacho chorallas *Valet will ich dir geben*.

3. *quadro* itališkai vadinasi paveikslas, įremintas tam tikru kvadratu. Muzikuojama per kvartą, kuri pirmujų dalį struktūrose turėjo tam tikrą vaidmenį. Kūrinyje panaudota liaudies daina *Es geht ein dunkle Wolk herein...*

4. *vano* verčiama kaip erdvė, kaip esminga muzikos dimensija. Tai - muzikos egzistencijos erdvė, kuri atsiranda bandant atriboti tonalumą nuo atonalumo. Panaudojant Max Reger šventas giesmes iš *Dein Wille, Herr, geschehe*, op.137, išsakomas religinis požiūris į erdvęs klausimą.

Thomas Buchholz

ERIK BERGMAN

E.Bergman (g. 1911, Uusikaarlepy, Suomijoje) baigė Helsinkio konservatoriją (1938), kur jis studijavo kompoziciją pas E.Furuholm ir taip pat mokėsi pas H.Tiessen Berlyne, J.Marx Vienoje ir W.Vogel Šveicarijoje. E.Bergman dėsto kompoziciją Sibelijaus vardo muzikos

Akademijoje. 1965 - tarptautinio Sibelijaus prizo laimėtojas.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Jų tarpe paminėtini *Rubajatai* baritonui, vyrų chorui ir orkestrui, *Aton* baritonui, skaitovui, mišriam chorui ir orkestrui, *Canticum Fennicum* solistams, vyrų chorui ir orkestrui, *Requiem mirus poetui*, *Missa*, *Drei Galgenlieder* pagal C.Morgenstern, *Burla*, *Aubade*, *Circulus*, *Arctica* orkestrui, *Concertino da Camera* instrumentiniam ansambliu. Kūriniai fortepijonui, gitarai, vargonams, klavesinui, vokaliniai ir choriniai ciklai.

♦*Borealis* (op.101, 1983) dviems fortepijonams ir mušamiesiems - trijų dalų kūrinys. Pirmą kartą ji atliko Vašingtono Muzikos Ansamblis 1983 metais. Kūrinys susilaukė pripažinimo ir buvo atliktas daug kartų visame pasaulyje.

Fortepijono duetas **NORA NOVIK** ir **RAFFI CHARADŽANIAN** baigė Sankt-Peterburgo konservatorijos prof. P.Serebriakov klasę.

Jie kartu groja daugiau kaip 20 metų. Duetoto motto - *pakelti auditorijos emocionalumą*. Surengta rečitalių Vokietijoje, Italijoje, Švedijoje, Suomijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Vengrijoje, Bulgarijoje, Jugoslavijoje ir kt. Koncertavo kartu su garsiais dirigentais K.Kondrašin, S.Sondeckiu, A.Ameller, G.Goleminov, J.Domarku, L.Vigners, A.Kacs. Dalyvavo prestižiniuose festivaliuose Maskvoje, Sankt-Peterburge, Helsinkyje, Zagrebe, Budapešte, Varnoje, Münsteryje ir kt.

Duetas yra įrašęs daugiau kaip 11 plokštelių ir sudaręs apie 20 leidinių fortepijono duetams.

N.Novik ir R.Charadžanian yra paruošę programas, specialiai skirtas vaikų auditorijai. Duetoto repertuaras stilistiskai įvairus: nuo J.S.Bach, W.A.Mozart iki V.Lutosławski, E.Bergman, G.Crumb. Duetas entuziastingai dalyvauja muzikos festivaliuose Lietuvoje, yra paruošęs nemažai lietuvių kompozitorių - O.Balakausko, B.Kutavičiaus, Z.Virkšo, O.Narbutaitės, N.Valančiūtės, A.Martinaičio, V.Barkausko kūrinių.

R.Charadžanian yra menotyros mokslo daktaras, Latvijos nacionalinių kultūrinių draugijų asociacijos pirmininkas, kompozitorių sajungos narys. Abu jie - Rygos muzikos akademijos profesoriai.

Nuo 1990 metų pianistai yra Fortepijono duetų asociacijos prezidentai.

VIGO RAČEVSKIS baigė Latvijos muzikos akademiją, o vėliau joje - aspirantūrą. Šiuo metu ten dėsto ir groja Latvijos nacionaliniame simfoniniame orkestre. V.Račevskis yra Tarptautinio jaunuųjų atliekų konkurso Taline (1989) laureatas. Daug koncertuoja, dažniausiai atlieka šiuolaikinių autorių P.Creston, E.Bergman, T.Keninš, R.Kangro, V.Bibik, Z.Rudzinski kūrinius. V.Račevskis Rygoje subūrė mušamujų instrumentų ansamblį.

LAPKRIČIO 26

19.30 val.

ŠV. JONO BAŽNYČIA

Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras
Kauno valstybinis choras
Dirigentas - Petras Bingelis

Julius Juzeliūnas (1916)

Patarlių simfonija (simfonija nr.6)

lietuvių liaudies patarlių ir priežodžių

tekstai (1991)

50'

Dieną

Dūmas

Šunelis

Daina

JULIUS JUZELIŪNAS → p.24

♦ *Patarlių Simfonijos* (Simfonija nr.6) gimimas sietinas su noru pažymėti mano Tėvo šimtąsias gimimo metines (1888-1988). Tai vertė apgalvoti šio noro realizavimo formą, ir pagaliau apsistota ties lietuvių liaudies patarlėmis ir priežodžiais. Norėta ne vien prisiminti Tėvą, - tai kartu buvo tarytum pretekstas pamästyti apie mūsų tautos moralines vertybes, jų ištakas ir dvasią.

Artesnė pažintis su lietuvių liaudies patarlėmis ir priežodžiais rodo, kad šioje tautos išraiškos formoje slipyti platus dvasinių, moralinių, socialinių ir visuomeninių santykų spektras. Iš tų lobų būtų galima sudaryti netgi visą moralinį-teisinį kodeksą, teikiantį taiklų atsakymą į visas gyvenimo apraiškas. Rašant muziką, siekta, kad tiems, kas teksto nesupranta, simfonija skambėtų kaip grynai muzikos kūrinys. Jis pradėtas 1987 m., tačiau 1988 metų atgimimo įvykiai Lietuvoje šio kūrinio užbaigimą uždelsė.

Muzikinis sumanymas kai kuo naujas, o kai kuo gal ir tradicinės. Pasinaudota iprasta ciklo forma, pagrįsta dalių dinaminiais kontrastais. Autorius turėjo nemaža sunkumų, nes didelės apimties - simfonijos - formą reikėjo sukurti, remiantis trumputėmis žodinėmis sentencijomis, lakoniškai nusakančiomis vienokias ar kitokias dvasines nuostatas. Todėl, naudojantis minėtu kontrastų principu, įvairias patarles ir priežodžius teko sugrupuoti.

Pirmoji dalis - epinio pobūdžio - *Dienos*: *Gims diena, gims dienai ir darbas.*

Antroji dalis, *Dūmas* - dinamiškai ryškiau išreikšta dalis: *Dūmas tėvynės už svetimą ugnį šviesesnis.*

Trečioji dalis - *Šunelis* - aštresnio, sarkastinio pobūdžio, jos pagrindinė nuostata - *Auga šunelis, auga šuneliui danteliai.*

Ketvirtoji dalis - *Daina* - *Gegutės daina skausmo pagimdyta.* Šioji dalis neturi tų aštrų konfliktinių elementų, kurių buvo anose trijose dalyse. Tai labiau lyriški pamästymai su dinamiška intervencija *Verčiau be galvos, negu be garbės* prieš baigiamąjį epizodą.

Julius Juzeliūnas

DIENA

Gims diena, gims dienai ir darbas.

Daryk ką gali, saugok ką turi.
Be aušros diena neateis.
Be aušros nė viena diena dar neišaušo.

Bjaurūs darbai tamsioj sieloj gimsta.
Kai angelas atstos, velnias pristos, vienas nebūsi.

Verkia duona tinginio valgoma.

Gims diena, gims dienai ir darbas.
Daryk ką gali, saugok ką turi.

DŪMAS

Dūmas tévynės už svetimą ugnį šviesesnis.
Geri žmonės myli savo kraštą.
Didžiausia nelaimė - būti be tévynės.
Savo krašte ir tvoros žydi.
Savo namų ir dūmai saldūs.

Vienybė - galybė.

Savo duona gardesnė už svetimus pyragus.

Dvarus padalino, naujų ponų prigamino.
Engia kaip baudžiavos metu.
Jaučiu, ir tam įkyri jungas tempti.
Velnias tau tevergauja - ne žmogus.

Būsi nuolaidus visiems, ir kiaulė tau ant sprando atsisės.
Kiaule gimęs kiaule ir dvės.
Kiaulė visuomet knisas.
Ėda kaip rūdys geleži.

Néra galybės be vienybės.
Šluotos surištos neperlauši.

Kur vienybė, ten galybė.
Didžiausia nelaimė būti be tévynės.
Dūmas tévynės už svetimą ugnį šviesesnis.
Geri žmonės myli savo kraštą.
Didžiausia nelaimė būti be tévynės.

ŠUNELIS

Auga šunelis, auga šuneliui danteliai.

Be muilo lenda, be muilo lenda.

Ne taip skauda, kai svetimas šuo kanda.
Savas šuo skaudžiau kanda.

Saugokis karvės iš priekio,
Saugokis arklio iš užpakalio,
Saugokis pikto žmogaus iš abiejų pusių.

Auga šunelis - auga šuneliui danteliai.
Žmogus ne rankovė - neišversi.

Gyvenu kaip varlė baloj
Ir laukiu, kokis gužas mane nutemps.
Gyvas - visiems peilis, kai numirė - visi gailis.

Ne taip skauda, kai svetimas šuo kanda.
Savas šuo skaudžiau kanda.
Saugokis pikto žmogaus iš visų pusių.
Gyvas - visiems peilis, kai numirė - gailis.
Be muilo lenda, be muilo lenda.

DAINA

Gegutės daina - skausmo pagimdyta.

Daina debesis sklaido.

Daina rūpesčius baido.

Daina dieną trumpina.
Daina darbą lengvina.
Gegutės daina skausimo pagimdyta.

Daina draugus gimdo.
Daina priešus tildo.
Daina kalnus varto.
Daina debesis sklaido.
Gegutės daina skausmo pagimdyta.

Daina jėgas gimdo.
Daina nuovargi tildo.

LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS ORKESTRAS įkurtas 1940 m. kompozitoriaus, pianisto ir dirigento Balio Dvariono iniciatyva. 1964 metai - naujas orkestro biografijos puslapis - jam pradedė vadovauti Leningrado konservatorijos auklėtinis Juozas Domarkas. Iki 1988 m. šis simfoninis orkestras Lietuvoje buvo vienintelis.

Publikos ir kritikos pripažinimą nulėmė brandus Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro bei jo vadovo braižas ir platus kūrybinis užmojis leido sukaupti didžiulį repertuarą, įvairiapusių atspindintį simfonijos, kantatos ir oratorių žanru raidą. Nuo G.F.Händel Concerti grossi iki D.Ligeti Koncerto violončeliui, nuo J.S.Bach pasiųj iki O.Messiaen oratorių *Atsimainymai*, nuo J.Haydn iki W.Lutosławski simfonijų - tokia plati repertuaro amplitudė savaimė nusako orkestro pajėgumą, ir jo vietą koncertiniame Lietuvos gyvenime.

Kaip svarbiausius interpretacinius kolektyvo ir J.Domarko pasiekimus būtina paminėti pasaulinės muzikos šedevrus - W.A.Mozart, G.Verdi, J.Brahms *Requiem*, J.Haydn ir F.Mendelssohn oratorių, L.van Beethoven *Missa solemnis* ir IX simfoniją, J.Brahms, H.Berlioz, C.Franck, P.Čaikovski, A.Bruckner, A.Dvorak, R.Strauss, G.Mahler, C.Debussy, M.Ravel simfoninius kūrinius, I.Stravinski *Petruška* ir *Šventasis pavasaris*, C.Orff *Carmina Burana*, D.Šostakovič simfonijas, A.Schöenberg *Gurės dainos*.

Nemažai orkestro atlirkos ir išrašytos lietuvių kompozitorų muzikos - B.Dvariono, S.Vainiūno, F.Bajoro, O.Balakausko, V.Barkausko, J.Juozapaičio, J.Juzeliūno,

O.Narbutaitės, A.Rekašiaus kūriniai.

Daugelį metų su orkestru bendradarbiauja ryškiausiai Lietuvos ir užsienio atlikėjai. Nuolatinis kolektyvo partneris - Kauno valstybinis chorus ir jo vadovas P.Bingelis, ne sykį orkestriui dirigavo S.Sondeckis ir J.Aleksa, norvegų dirigentas T.Mikkelsen, K.Kondrašin ir V.Fedosejev (Rusija), N.Järvi (Estija), J.Frantz ir W.Wehnert (Vokietija), C.Diederich (Prancūzija). Orkestro programose girdėjome V.Noreiką, V.Daunorą, G.Apanavičiūtę, G.Kaukaitę, A.Stasiūnaitę, S.Lariną, S.Stonytę, R.Maciūtę, L.Domikaite, A.Janutą, V.Prudnikovą, pianistus P.Stravinską, M.Rubackyę, P.Geniūšą, E.Gilels, R.Kerer, D.Baškirov (Rusija), D.Pollack (JAV), J.Ogdon (Didžioji Britanija), smuikininkus R.Katilių, L.Kogan, O.Kagan, V.Tretjakov, V.Spirakov (Rusija), violončelistę N.Gutman (Rusija).

Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras koncertuoja prestižinėse salėse Maskvoje ir Sankt Peterburge, nuolat dalyvauja tarptautiniuose naujosios muzikos festivaliuose. Orkestras aplankė Vokietiją, Suomiją, Prancūziją, Čekoslovakiją, Šveicariją, Norvegiją, Ispaniją, Belgiją. Ypač sėkmingais buvo kolektyvo koncertai viename stambiausių pasaulyje Šlezvig-Holšteino festivalyje Vokietijoje šių metų liepos mén.

KAUNO VALSTYBINIS CHORAS - tai didžiausias ir vienas geriausių chorų Lietuvoje. Kūrybinę veiklą jis pradėjo 1969 m. Nuoseklus profesionalumo tobulinimas, platus repertuaro formavimas (choro dėka buvo atlikti daug kantatų ir oratorijų - pradedant G.F.Händel "Samsonu", W.A.Mozart *Requiem*, baigiant C.Orff *Carmina Burana*, Catuli *Carmina*, O.Messiaen *Kristaus Atsimainymu*) pastaraisiais metais iškėlė kolektyvą į geriausių Europos chorų gretas. Sėkmingos buvo jo gastrolės SSRS, Vokietijoje, Vengrijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Norvegijoje, Italijoje, Ispanijoje, Belgijoje. Nuo 1991 m. kolektyvas dalyvauja pasaulinio festivalio *Senieji ir naujieji keliai į Indiją* programe.

Choro meno vadovas ir vyriausias dirigentas - Petras Bingelis.

LAPKRIČIO 26
21 val.

**MENININKŲ RŪMŲ
BALTOJI SALĖ**

Ansamblis *Ex tempore*

Gintarė Skėrytė *sopranas*

Arūnas Šlaustas *fortepijonas*

Vytautas Pilibavičius *trombonas*

Arnoldas Gurinavičius *kontrabosas*

Folke Rabe (1935)

* *Basta* trombonui (1982)

4'30"

Remigijus Merkelys (1964)

** *Oasis* trombonui, kontrabosui ir
fortepijonui (1992)

10'

Feliksas Bajoras (1934)

** *Missa in musica* (1991)

Pēteris Vasks (1946)

* *Sonata* kontrabosui (1986)

17'

Pertrauka

Vidmantas Bartulis (1954)

Amen sopranui, trombonui, kontrabosui,
fortepijonui ir magnetofono juostai
(Dante, G.Patacko, P.Celan,
J.Meko ir V.Bartulio ž., 1992)

30'

FOLKE RABE

F.Rabe (g.1935 m. Stokholme) studijavo Karališkajame muzikos koledže. Kompozicijos dėstytojai - Valdemar Söderholm, Karl-Birger Blomdahl, Ingvar Lidholm ir György Ligeti. Keliavo ir mokėsi JAV, Pietų Amerikoje. F.Rabe įkūrė *The Culture Quartet* (*Kultūros kvarteta*) keturiems trombonams kartu su Jan Bark. Jis yra ir *New Cultural Quartet* (*Naujasis kultūros kvartetas*, 1983) narys. Savo profesinę karjerą pradėjo kaip džiazo muzikantas 50-ųjų metų pradžioje. 1964-1968 dirbo asistentu Karališkajame muzikos koledže Stokholme. 1968-1980 buvo etatinis darbuotojas organizacijoje Rikskonserter (Nacionalinės muzikos koncertų institutas Švedijoje). Nuo 1977 iki 1980 dirbo programų direktoriumi. Vėliau - Švedijos radijo vaikų ir jaunimo programų redakcijoje.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Siuita dviems klarnetams (1957), *Divertimento* klarnetui (1958), *Havets Hand I* ir *II* balsui ir fortepijonui (1958), *Septynios Nils Ferlin poemos* mišriam chorui (1958), *Notturno* mecosopranui, fleitai, obojui, klarnetui (1959), *Septynios variacijos* fortepijonui (1957-1960), *Kūrinys kalbančiam chorui* (F.Rabe ir L.O.Mansson ž., švediškas, vokiškas ir angliškas variantai, 1961), *Bolos* keturiems trombonams (F.Rabe ir Jan Bark, 1962), *Eksprompas* klarnetui, trombonui, violončelėi, fortepijonui, mušamiesiems (1962), *Suvenyrų* elektriniams vargonams ir ritminei grupei, deklamacijai (1963), *Pajazzo* aštuoniems džiazo muzikantams, trimiutui, altiniams saksofonui, fortepijonui, dviems kontrabosams, trims mušamiesiems (1964), *Rondo* mišriam ir vyrų chorui (1964), *Henrikas IV* varinių pučiamujų orkestriui, mušamiesiems ir t.t. (V.Šekspyro ž., 1964), *O.D.* vyrų chorui (1965), *Polonezas* keturiems trombonams ir šviesai (F.Rabe ir Jan Bark, 1965-1966), *Iš laiko mitų* trims violončelėms, gamelanui, mušamiesiems (1966), koncertas - uvertiūra mažam simfoniniams orkestriui *Hep-Hep* (1966), *Eh??* (elektroninė muzika, 1967), *Vamzdžiai* keturiems trombonams (1969), *Džo arfa* mišriam chorui (1970), *Zug* keturiems trombonams (1970), *Du posmai* mišriam chorui (Dorothy Irving ž., 1980), *Basta* trombonui (1982), *Antiplano* pučiamujų instrumentų orkestriui (1982), *meilei* mišriam chorui (e.e. cummings

ž., 1984), Keturios studijos mažiems vaikams, elektroninei muzikai, įvairiems garso šaltiniams (1984), *Su meile* fortepijonui (1984), *Eskalacijos* varinių pučiamujų kvintetui (1988), koncertas trombonui ir kameriniam orkestrui *Visi vieniši žmonės* (1990), Koncertas valtornai ir kameriniam orkestrui (1991).

REMIGIJUS MERKELYS

R.Merkelys (g.1964, Vilniuje) baigė Lietuvos konservatorijos chorinio dirigavimo (1987) ir prof.Juliaus Juzeliūno kompozicijos (1991) klases. 1989 m. jis įkūrė chorą *Jauna muzika*, laimėjusį eilę tarptautinių konkursų Airijoje, Austrijoje, Japonijoje, Italijoje, Ispanijoje. 1991 m. už kūrinį *Liber...* jam buvo paskirta *Tylos* premija. 1992 metų vasarą studijavo Zalcburgo Tarptautinėje muzikos akademijoje *Mozarteum* Georg Crumb kompozicijos klasėje. Šiuo metu dirba pedagoginį darbą ir yra Lietuvos kompozitorų sajungos Jaunimo sekcijos pirmininkas.

♦REIKŠMINIAUSI KŪRINIAI

Echosonata trims smuikams ir trims obojams (1988), *Politophonia* fleitai, klarnetu, obojui, anglų ragui, fagotui, dviem smuikams, dviem altams, violončelei (1989), *Inter Balticum* vienuolikai balsų (1989), *Liber...* chorui ir orkestrui (1991), Missa *L'homme Armé* mišriam chorui (1991, Barlow fondo užsakymas, JAV), *Oasis* trombonui, kontrabosui ir fortepijonui (1992).

♦*Oasis* (1992) - trombonui, kontrabosui ir fortepijonui. Kūrinys parašytas specialiai ansambliu *Ex tempore*. Autorius tikisi, kad dėl sudėties neįprastumo šis ansamblis galiapti tarsi oaze tarp kitų, daugiau tradicinių muzikinių kolektyvų. Tai iliuzija. Gi kūrinyje oazės iliuzija - tikros struktūrinės "aplinkos" sukūrimas, o *oasis* - tai reiškinys, išsiskiriantis iš tos "aplinkos", galbūt, sudarantis malonią išimtį...

Renigijus Merkelys

FELIKSAS BAJORAS → p.10

PĒTERIS VASKS → p.8

◆ Sonata kontrabosui solo (1986).

Mintis sukurti kūrinį kontrabosui slypėjo manyje gana ilgai. Tai paprasčiausiai mano pareiga sukurti repertuarą didžiausiam iš styginių instrumentų.

Dabartiniu metu Latvijoje mes esame trys profesionalūs kompozitoriai - kontrabosistai, tačiau latviškos muzikos repertuarą sudaro vienintelė J.Mediņš *Polka*.

Impulsas sukurti opusą kontrabosui gimė Berlyne, besiklausant Fernando Grillo grojimo. F.Grillo dažnai vadinamas kontraboso Paganiniu. Mano *Sonata* tai kontrastiškas ciklas, susidedantis iš keturių dalių. Pirmoji dalis (Monologo - motyvas - klausimas) kuriama derinant vieną garsą. Pradžioje ramus piccicato peraugą į instrumento aukštesnio registro pilną balsą.

Antroji dalis - Fantasia. Tai kaleidoskopiškas vaizdas to, kas kartą buvo suvokta, pajusta, pergyventa. Čia panaudotos tembrinės instrumento galimybės.

Trečioji dalis - Toccata. Tai bandymas pavaizduoti antižmogišką aplinką, kurioje mes priversti gyventi. Vėl atsiranda motyvas iš pirmosios dalies, tačiau jį užgniaužia nesutramdomas ir agresyvus toccata judėjimas. Kur gi? (Kuria linkme?)

Ketvirtoji dalis - Melodija - tai lyg ir atsakymas, alternatyva. Kodoje vėl pasigirsta klausimo motyvas. Bet dabar jau kaip paguoda, tyli viltis.

Pēteris Vasks

VIDMANTAS BARTULIS

V.Bartulis (g.1954, Kaune) baigė Lietuvos konservatorijos prof.Eduardo Balsio kompozicijos klasę (1980). Nuo 1983 metų dirba Kauno dramos teatre muzikinės dalies vedėju. Jo kūriniai skambėjo Tarptautiniame festivalyje Budapešte (1983), Elektroninės muzikos

festivalyje Sofijoje (1985), *Varšuvos rudo* '90, Baltijos muzikos festivalyje Stokholme(1991).

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Devyni ankstyvojo rudenis akimirksnai fortepijonui (1978), Simfonija nr.I (1980), *Du klausimai laukinės slyvos medžiui* fleitai, smuikui, altui, violončelei, fortepijonui ir varpeliams (1980), *Vakarykšteti dienai* obojui, klarnetui ir fagotui (1981), *Palydžiu išvykstantį draugą ir mes paskutinį kartą žiūrime į apsnigitus vasario medžius...* violončelei ir fortepijonui (1981), *Ateinanti* smuikui, violončelei ir fortepijonui (1982), *1750-ųjų metų liepos 17-osios vizija* vargonams (1984), *Šauklys* vargonams (1984), *Auksinių debesų lietus* fortepijonui (1984), simfonija nr.2 *Mėlynasis angelas* mišriam chorui ir simfoniniams orkestrui (S.Gedos ž., 1985), *Aurora Lucis* dviem smuikams ir vargonams (1985), *Keturios paguodos liūdnai violončelei ir daina be žodžių* smuikui ir violončelei (1985), *Bukolika. Ekloga* vargonams (1985), *Ūkanas* fortepijonui (1985), kantata *Sutemu giesmės* sopranui ir vargonams (S.Gedos ž., 1986), Mišios mišriam chorui ir vargonams (1987), *Trys vidalijos* obojui, arfai, dviem smuikams, altui ir violončelei (1987), *Dvi vidalijos* obojui, violončelei ir fortepijonui (1987), *De Profundis* klarnetui, smuikui, altui, violončelei ir fortepijonui (1988), *Requiem* sopranui, tenorui, bosui, berniukų chorui, mišriam chorui, pučiamujų instrumentų grupei ir simfoniniams orkestrui (1989), *Stūlas*, audiovizualinis spektaklis fonogramai ir atlikėjui (1989), *Auge der Zeit* dviem bosams, dviem klarnetams, dviem fortepijonams ir mušamiesiems (P.Celan ž., 1991), *Nativitas Domini*, kantata mišriam ir vaikų chorams, dviem smuikams, kanklėms ir vargonams (liturginiai ir R.Mikutavičiaus tekstai, 1991), *Nakties karalienės žydėjimas* sintezatoriams ir kariljonui (1991), *Pas de deux*, audiovizualinis spektaklis dviem atlikėjams ir magnetofono juostai (1992), *Amen* sopranui, trombonui, kontrabosui, fortepijonui ir magnetofono juostai (Dante, G.Patacko, P.Celan, J.Meko ir autoriaus ž., 1992).

♦*Amen* (1992). Būna dienų, kai visi pojūčiai atsiduria kritiniame taške... Tada jau atrodo - viskas... Žmogus tyliai sau pasako: AMEN... Ir nereikia nusiminti, jei tų AMEN gyvenime būna keletas. Blogiau yra tai, kad kiekvienas toks AMEN gali būti paskutinis...

Kūrinys trunka pusę valandos ir yra 5 dalių. Pirmoji ir penktoji - J.Meko tekstu, laukimo ir netikrumo pilnos, vos vos prisiliečiant garsais prie erdvės. Tą erdvę kartais pramuša Dante tekštų aidas. Antroji dalis - vokiškoji (P.Celan *ANABASIS*. Ekspresyvus "lindimas" iš ruko. Visa ekspresija "išsilieja" į gana primityvią, bet pilną pagiežos 3-ją dalį (G.Patacko tekstas). Pikta "repinė" kalbėjimą "sunaikina" 4-ta dalis - nuogas, skausmingas monologas (fonograma), kuris lyg ir grąžina viską į savo vietas (o gal naujas?) - tylų, lyg ir praskaidréjusi vakuumą, laukimą...

Vidmantas Bartulis

EX TEMPORE susikūrė 1991 metais. Ansamblio sudėtis: Gintarė Skéryté (sopranas, fortepijonas), Arnoldas Gurinavičius (kontrabosas), Arūnas Šlaustas (fortepijonas), Vytautas Pilibavičius (trombonas). Visi šie muzikantai baigė Lietuvos muzikos akademiją, dalyvavo respublikiniuose ir tarptautiniuose konkursuose. Ansamblis atlieka lietuvių kompozitorų O.Balakausko, F.Bajoro, B.Kutavičiaus, V.Bartulio, A.Martinaičio, N.Valančiūtės ir užsienio autorų D.Ligeti, K.Stockhausen, P.Boules L.Berio, F.Rabe, P.Vasks kūrinius.

LAPKRIČIO 27
16 val.

KOMPOZITORIŲ NAMAI

ELEKTROAKUSTINĖ MUZIKA

Włodzimierz Kotoński (1925)

* *Antiphonae* magnetofono juostai (1989)

Jurgis Juozapaitis (1942)

** *Nidos akvarelės*

14'

Kopos

Sidabrinis lietus

Užpustytas kaimas

Jūra

Erkki - Sven Tüür (1959)

* *Mirage* (1991)

Stanisław Krupowicz (1952)

Alcoforado magnetofono juostai

(1989)

Sten Hanson (1936)

Iš John Carter dainų knygos

(1979-1985)

II. *Tars Tarkas mūšio daina ir žalieji kariai*

6'25"

VI. *Raudonosios princesės meilės daina*

10'

WŁODZIMIERZ KOTONSKI

W.Kotoński (g. 1925, Varšuvoje) studijavo pas Piotr Rytel ir Tadeusz Szeligowski Valstybinėje Aukštėsniojoje muzikos mokykloje Varšuvoje. 1957-1961 metais dalyvavo tarptautiniuose naujosios muzikos vasaros kursuose Darmstadt. Jis dirba eksperimentinėje Lenkijos radijo ir televizijos studijoje, yra dirbęs *Westdeutscher Rundfunk* studijoje Kelne (1966-1967) ir *Groupe de Recherches Musicales ORTF* Paryžiuje (1970). 1970-1971 m.m. su DAAD stipendija studijavo Vakarų Berlyne. Nuo 1967 m. jis dėsto kompoziciją ir vadovauja elektroninės muzikos studijai Valstybinėje Aukštėsniojoje Muzikos Mokykloje Varšuvoje (dabar tai - Muzikos Akademija). Nuo 1983 - kompozicijos profesorius. 1983-1989 ISCM Lenkijos skyriaus prezidentas.

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Studija vienam lėkštės dūžiui magnetofono juostai (1959), *Musique en relief* šešiomis orkestro grupėmis (1959), *Trio per flauto, chitarra e percussione* (1960), *Canto per complesso da camera* (1961), *Concerto per quattro arfai, gitarai, klavesinui, fortepijonui ir kameriniam orkestriui* (1965), *Mikrostruktūros* (konkreti muzika, 1963), *Musica per fiati e timpani* (1963), *Pučiamujų kvintetas* (1964), *Monochromia* obojui (1964), *A battere* gitarai, altui, violončelei, klavesinui ir metaliniams mušamiesiems (1966), *Pour quatre klarnetui, trombonui, fortepijonui ir violončelei* (1969), *Muzika šešiolikai lėkščių ir styginiam* (1969), *AELA* (elektroninė muzika, 1970), *Euridikė* (elektroninė muzika, 1970), *Ivairialypé pjesé* šešiems variniamus pučiamiesiems (1971), *Concerto per oboe e orchestra* (1971-1972), *Les Ailes* (elektroninė muzika, 1973), *Promenada* keturiems atlikėjams (1973), *Eolinė arfa* sopranui ir keturiems instrumentalistams (1973), *Vėjų rožė* orkestrui (1976), *Pavasario muzika* fleitai, obojui, smuikui ir sintezatoriui (1978), *Bora* orkestrui (1978-1979), *Vidurvasaris* klarnetui, fortepijonui, violončelei ir elektroniniams garsams (1979), *Sirocco* orkestrui (1980), *Herbstlied* klavesinui ir magnetofono juostai (1981), *Ištrintas pėdsakas* magnetofono juostai (1982), *Struktūros* (kompiuterinė muzika magnetofono juostai, 1984), *Terra incognita* orkestrui (1982-1984), *Tableaux vivants dans un jardin à l'anglaise*

sintezatoriui ir magnetofono juostai (1986), *Tlaloc* klavesinui ir mušamiesiems (1987), *Bucolica* fleitai (1989), *Antiphonae* magnetofono juostai (1989), *Trys ritminės studijos* fortepijonui (1990), *La gioia* styginiams (1991).

♦ *Antiphonae* yra sumanytas kaip vokalinis kūrinys, parašytas dviems chorams. Tačiau kompjuterinis sprendimas leido atsisakyti pirminės koncepcijos ir sukurti kūrinį, kurio pats nesugebu teisingai kvalifikuoti. Visi garsai yra sintetiniai. Gauti jie kompjuteriu VAX studijoje EMS, Stokholme, programos CHANT pagalba. Tik dvi pirmosios minutės buvo realizuotos Stokholme. Visa kita buvo perkurta skaitmenine aparatūra eksperimentinėje Radijo studijoje Lenkijoje. Kūrinio idėja yra dekompozicija (skaidymas), kuri veda nuo garso į vis labiau perdirbtas (gryna elektronines) kūrinio idiomas. Vokalinė kilmė išlieka labai ryški. Pirmą kartą kūrinys atlitas Techno-Musical bienalėje Japonijoje, 1989 metų rugpjūčio 23 dieną.

Włodzimierz Kotoński

JURGIS JUOZAPAITIS

J.Juozapaitis (g.1942, Pikuolių km. Šiaulių raj.) baigė Lietuvos konservatorijos prof. Juliaus Juzeliūno kompozicijos klasę (1968). 1969-1977 m. - Lietuvos TVR garso režisierius. 1977-1991 m. dirba tik kūrybinį darbą. Nuo 1991 m. iki dabar dėsto Lietuvos muzikos akademijoje. 1978 m. už simfoniją *Rex* paskirta Lietuvos valstybinė premija.

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

6 simfonijos, simfoninė poema *Vitražai* (1970), *Muzika* fleitai, altui, violončelei, fortepijonui ir mušamiesiems (1970), Sonata smuikui (1972), opera *Marių paukštė* (S.Gedos libr., 1976), *Diptychum* pučiamujų kvintetu (1977), penkios metamorfozės fleitai (obojui) *Afrodité* (1978), Siuita varinių pučiamujų kvintetu (1980), Styginių kvartetas nr.2 (1980), baletas *Andromeda* (1982), kamerinė kantata *Už atsiminimų tvoros* (A.Gustas ž., 1984), *Perpetuum mobile* styginių orkestrui (1988), Trys monologai smuikui (1989), *Dionysia* simfoniniams orkestrui (1992), Trio fleitai, basklarinetui ir fortepijonui (1992), *Vainikas išėjusiems* simfoniniams orkestrui (1992).

ERKKI-SVEN TÜÜR

E.-S. Tüür (g. 1959, Kärdla) baigė Talino Konservatoriją profesoriaus J.Rääts kompozicijos klasę (1984). Dar prieš studijas jis išgarsėjo kaip grupės *In Spe* vadovas ir kompozitorius.

◆ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Dvi simfonijos, oratorija *Ante Finem Saeculi, Mass Lumen et Cantus*, *Architektonika I-VI* įvairiomis sudėtimis, *Insula Deserta* styginių orkestrui, *Hommage à Sibelius*.

Naudodamas šiuolaikines kūrybos priemones, jis dažnai sujungia akustinių instrumentų ir elektroakustinių priemonių garsą savo muzikoje.

◆ *Mirage* sukurtas lyg lengvai žaidžiant. 1991 metų lapkrityje-gruodyje aš dirbau puikioje kompiuterių studijoje Karlsruhe (ZKM - Zentrum für Kunst und Medientechnologie). Dirbau, ieškodamas naujų garsų derinių saviesiems sampling'ams, naudodamas sampler'į Roland S-750. Taip aš sukūriau kompoziciją, naudodamas DUAXIS sistema. Ji suteikia galimybę užrašyti ir sumontuoti kūrinį tiesiogiai į hard-disc kompiuterius.

Mirage skamba violončelės ir dviejų vyno taurių garsai. Ypatingą dėmesį aš skyriau mikrointervalikai ir nuosekliai besikeičiančiai harmonijai.

Erkki-Sven Tüür

STANISŁAW KRUPOWICZ

S.Krupowicz (g. 1952, Gardine) 1976 m. baigė Varšuvos Universiteto matematikos fakultetą. Studijavo kompoziciją pas Tadeusz Baird ir Włodzimierz Kotoński Varšuvos Muzikos Akademijoje (diplomas su pagyrimu 1981 m.). Tais pačiais metais jis laimėjo antrąją vietą jaunųjų kompozitorų konkurse Varšuvoje. Nuo 1982 iki 1984 metų S.Krupowicz - Neprisklausomos elektroakustinės muzikos studijos narys. 1983-1984 m.m. gavo Fullbright stipendiją ir studijavo

kompoziciją bei kompjuterinę muziką Stanford Universitete (Kalifornijoje) pas John Chowning ir Leland Smith. 1985 metais jis pelnė ASCAP apdovanojimą ir laimėjo antrają vietą tarptautiniame kompjuterinės muzikos konkurse NEWCOMP Bostone. 1986 - Prix-de-Paris ir Stanford Universiteto stipendija. Sekančiais metais S.Krupowicz kūryba susilaukė išskirtinio dėmesio 8-ajame tarptautiniame *Irino Prize* konkurse Tokijuje. 1989 metais jam buvo paskirta stipendija iš *Barbara Piasecka - Johnson* fondo ir Stanford Universiteto daktaro laipsnis. 1989 ir 1990 metais - Aleksandr'o Borodin'o fondo apdovanojimas. Šiuo metu Krupowicz yra Leverhulme mokslinės tarybos narys Glasgow Universitete, Škotijoje.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Keturios pjesės fortepijonui (1975), *Introdukcija ir pasakalija* styginių kvartetui (1976), *Fragmentai* iš *J.Joyce Ulysses* (skyrius XLVII) skaitovei ir orkestrui (1976), *De metamusicae* Platono, Aristotelio, Epikūro ir kitų autorių kūrinių fragmentams (1977), *Stochos* vargonams (1977), *Larghetto* obojui d'amore ir orkestrui (1978), *Komentaras* chorui a cappella (1978), *Ardo 4031* pučiamujų kvintetui (1979), *Epiphora 44* styginiams instrumentams (1979), *Fassquel* fleitai, bosinei fleitai ir dviems sintezatoriams *Synthi-AKS* (1979), *Simfonija* (1980), *Tempo 72* elektriniams klavesinui ir styginiams (1981), *Styginių kvartetas nr.2* (1982), *CD velykinė neištikimybė* bet kokiai instrumentų sudėčiai (1982), *A Certain Case of Generalized Canon at the Fourth and Fifth* devyniems atlikėjams (1983), *Atsakymas į nepaklaustą klausimą - variacija Ives tema* kameriniams orkestrui (1984), *Muzika, skirta S* kompjuterio sukurtai juostai (1984), *Taip kalbėjo Bosch* magnetofono juostai (1985), *Pusė tuzino tyru posmų* fortepijonui (1985), *Pusiaukelė* magnetofono juostai (1986), *Atsisveikinimo variacijos Mozart tema* elektriniams styginių kvartetui ir magnetofono juostai (1986), *Koncertas* saksofonui-tenorui ir kompjuteriams (1987), *Sutema* magnetofono juostai (1987, sukurta kartu su kompozitoriais Toni Milosz ir Ira Monitz), *Tik Beatričė* skaitovei, elektriniams styginių kvartetui ir magnetofono juostai (1988), *Alcoforado* magnetofono juostai (1989), *Smoking Room Blues* MIDI ansambliu (1991).

♦ Tarp daugelio nutapytų S.I.Witkiewicz paveikslų yra moterų portretų

ciklas *Alcoforado*. Portretuose realistiškai nutapytas moters veidas fantastinio, siurrealistinio peizažo fone. Šis tapybos kūrinys ir tapo muzikinės realizacijos bandymu.

Alcoforado užsakė Varšuvos Museum Narodowy. Ši muzika palydėjo beveik tris mėnesius eksponuotus S.I. Witkiewicz tapybos darbus. Pirmą kartą kūrinys atliktas 1989 metų gruodyste.

Stanisław Krupowicz

STEN HANSON → p.39

♦ *John Carter dainų knyga* (1979-1985).

John Carter - kapitonas iš Virdžinijos Valstijos JAV, mistišku būdu perkeltas į Marsą, tampa aukščiausio rango vadovu vienoje iš Marso planetos valstybių. Jam leidžiama vesti puikiajā princesę Dejah Thoris. Retsykiai jis sugržta į Žemę. 1920 metais jis papasakojo savo nuotykius rašytojui Edgar Rice Burroughs, kuris per davė visa tai žmonijai, parašydamas seriją knygų. Tačiau knygoje apie John Carter labai mažai kalbama apie muziką Marse arba Barsoom - taip marsiečiai vadina savo planetą. Nepaisant to, kompozitoriu Sten Hanson pavyko užmegzti ryšį su John Carter ir gauti šiek tiek informacijos apie muziką Marse. Kadangi Carter neturi jokio muzikinio išsilavinimo nei sugebėjimų, reiktų nuolaidžiau žiūrėti į galimus neteisingus aiškinimus, už kuriuos kompozitorius privalo atsiprašyti.

♦ 2. *Tars Tarkas mūšio daina ir žalieji kariai*.

Žalieji kariai - tai pati primityviausia marsiečių rasė. Savo išvaizda jie daugiau primena didžiulius driežus, o ne žmones. Tai karinga tauta, su būdingu minios instinktu, gyvena pasidalijusi į dideles šeimas, kurių kiekvienai vadovauja vadas, jų vadinas *jedas*. Jų išsivystymo lygis kalbiniu ir fonetiniu požiūriu néra aukštas. Ši daina atliekama prieš mūšį jojant ant laukinių gyvūnų, vadinančių thots.

♦ 6. *Raudonosios princesės meilės daina*

Raudonieji žmonės yra labiausiai išsivysčiusi marsiečių rasė. Jų gyvenimui būdingas griežtas ceremonialumas, o jų visuomenėje išsiskiria gausios atskiro klasės. Kiekvienas jų miestas - tai valstybė, kurią valdo *tetrark*. Raudonoji princesė Dejah Thoris, *tetrark* duktė, išsimyli nepažistamajai John Carter. Šia daina ji sutinka jį, grįžtantį iš kovos laukų.

Sten Hanson

LAPKRIČIO 27

19.30 val.

**MENININKŲ RŪMŲ
BALTOJI SALĖ**

Vilniaus naujosios muzikos ansamblis
Vadovas - Šarūnas Nakas

M.K.Čiurlionio meno mokyklos styginių orkestras
Dirigentas - Pranas Stepanovas

Nijolė Gelžinytė *aktorė*

BRONIAUS KUTAVIČIAUS 60-MEČIUI

Magiškas sanskrito ratas
dvylilikai atlikėjų (S.Gedos ž., 1990) 30'

Pertrauka

Mažasis spektaklis aktorei, smuikams
ir dviem fortepijonams (S.Gedos ž., 1975) 15'

* *Saulėtekio vartai* trims blokfleitoms,
smuikui, altui, gitarai ir dviem
fortepijonams (1992) 20'

* *Žiemiu vartai* styginių orkestui
(1991) 20'

BRONIUS KUTAVIČIUS

B.Kutavičius (g.1932, Panevėžio raj. Molainių k.) baigė Lietuvos konservatorijos prof. Antano Račiūno kompozicijos klase (1964). Šiuo metu dėsto M.K.Čiurlionio meno mokykloje ir Lietuvos muzikos akademijoje. B.Kutavičiaus kūryba labiausia iš lietuvių kompozitorų atliekama užsienyje prestižiniuose tarptautiniuose festivaliuose.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Panteistinė oratorija sopranui, skaitovui, vokaliniam vyru kvartetui ir 12 instrumentų (S.Gedos ž., 1970), dainų ciklas *Ant kranto* sopranui ir keturiems altams (J.Meko ž., 1972), Simfonija nr.1 orkestriui ir vyru chorui (tekstas iš Lietuvos metraščio ir Ž.Liauksmino veikalo *Ars et praxis musica*, 1973), *Dzūkiškos variacijos* kameriniam orkestriui ir fonogramai (1974), *Mažasis spektaklis* aktoriui, dviem smuikams ir dviem fortepijonams (S.Gedos ž., 1975), Sonata fortepijonui (1975), opera-baletas vaikams *Kaulo senis ant geležinio kalno* dviem solistams, vaikų chorui ir instrumentiniam ansambliu (S.Gedos libr., 1976), *Praeities laikrodžiai I* styginių kvartetui ir gitarai (1977), *Prutena* (*Užpustytas kaimas*) smuikui, vargonams ir varpams (1977), oratorija *Paskutinės pagonių apeigos* sopranui, vargonams ir ragams (S.Gedos ž., 1978), kantata *Du paukščiai girių ūksmėj* sopramui, obojui, paruoštam fortepijonui ir fonogramai (R.Tagore ž., vertė V.Nistelis, 1978), opera-poema *Strazdas - žalias paukštis* sopranui, bosui, vargonams ir fonogramai (S.Gedos ž., 1981), oratorija *Iš jotvingių akmens balsų* ansambliu ir lietuvių liaudies instrumentams (1983), *Ad Patres* vargonams (1983), oratorija *Pasaulio medis* chorui, vargonams, pučiamiesiems, klavišiniams, mušamiesiems ir lietuvių liaudies instrumentams (S.Gedos ž., 1986), *Praeities laikrodžiai II* trylikai instrumentų (1988), sonata klarnetui ir dviem fortepijonams *Gervių šokiai* (1989), *Magiškas sanskrito ratas* dylikai atlikėjų (S.Gedos ž., 1990), *Žiemių vartai* styginių orkestriui (1991), *Trys A.Mickevičiaus sonetai* sopranui ir styginių orkestriui (1992), *Saulėtekio vartai* (*I Vakarus eis ménésiena, šešeliai žiedų - i Rytus*, 1992).

♦*Magiškas sanskrito ratas*. Kai Bronius Kutavičius buvo paprašytas ką nors parašyti apie šį kūrinį, jis davė citatą iš Sigito Gedos knygos,

sakydamas: *čia yra viskas*:

Lietuva - tik laikina reinkarnacijos vieta, - i ją ateinama ir iš jos išeinama, - klojančiomis pasaulio būties apraiškoms. Laiko ir erdvės parametrai sukeisti. Viskas vyksta iš karto ir daugely vietų. Vienas būties planas užplaukia ant kito, nelyginant lytys pavasario jūroje. Daugiabalsė pasaulio fūga, o temos tik kelios. Skamba besiplečiančiais ratilais. Ovalu. Nes vienintelis tobulejimo būdas yra mąstymas apie kančias, kurias pasaulis teikė, teikia ir teiks tau ir kitiems žmonėms netolimoj ateity.

Magiškas sanskrito ratas yra kūrinys 12 atlikėjų. 9 kūrinio dalys natūraliai susidėsto į 3 didžiašias dalis. Kiekviena dalis turi savitą, labai specifinį bei stabilių instrumentarijų; jis organiškai susilieja su solisto ar choro giedojimu, skandavimu ir šnabždėjimu. Kūrinys skamba tarsi ceremoninių muzikų grandinė, tiksliau - ratas, neabejotinai įgaunantis universalią reikšmę. Ta pabrėžia ir originali grafinė partitūrų rašyba - saulės, žiedo, akies, žvaigždės formos dalys. Keistų kanonų muzika nuolat sukasi erdvėje, savaip primindama garsų galaktiką. Gedos tekstai prabyla dažniau apie anapusinius dalykus; atrodo, kad ir tos muzikos dvasia jau bus ten apsilankius ir sugrižus. Kad vėl apsuktų naują ratą...

Magišką sanskrito ratą B.Kutavičius sukūrė Vilniaus naujosios muzikos ansambliu 1990 m. vasara.

Šarūnas Nakas

♦MAGIŠKAS SANSKRITO RATAS

/Sigit Gedos žodžiai/

I

visata - irgi mažytis prologas -
kur aš grojau - alksnine dūdele -
žaliam Paterų - kaime -
o lakštingala kaišiojo -
savo rausvą - trišaką
liežuvėli - karklo krūmuos
po moliniu kalnu

ubagas

po karo	II	IV
nakvojantis	- liks	ir vėl
mūsų	stovėt	išeina
tobelėj	amžinai	tasai pats
guldavo	Trakų	vieversys
tik	pilies	iš žemės
asloje	akmuo	šiaurės
apsibrėždamas	krintantis	dvasia
ratą	ežeran	susigūžus
kreida	mėlynoj	žalsvam
(Žemaitijoje	totoriškų	kiaušiny -
nesant	vandenų	vieversys
kreidos	šviesoje	kurio
apsitverdavo	palei	klausiausi
degtukais	Vytauto	prieš 10
savo	sodą -	tūkstančiu
visataj	graudžiai	metų
tuomet	verkaujant	
jau	Lokės	visai
būdavo	sūnui	ne šitam
saugus	salelėj -	pasauly
ir		
neliečiamas		giesmė
gnostinis		ta pati
mikrokosmosas		ta pati -
ovale		visataq
		suvaldančios
		trelės

V

- pradžios - neregėjau - nei galو -
vien - Saulės - šviesos -
sukinys -

VIII

kai angelas	slapta
sutrimituos	amžinają
galingai	knygą
ir skliautai	žvaigždžių
grius	skaistybėje
aptemusio	ak man
dangaus	baisu
tą baisią	kaip maža
dieną	laiko
o malonės	ir vilties
pilnas	jau likę
pasigailék	šioj žemėj
prapuolusio	pats kalčiausias
žmogaus	aš esu
 	pasigailék
pasigailék	ir šito
tu moteriškės	kvailo
vaiko	paiko
žaizdoto	manęs
vargšo	ir brolių
veidu	tėvo
nenuožmiu	seserų
numirélių	rausvos
ir tū	ugnies
kurie dar	tylaus
vaikšto	vandens
pasigailék	ir laiko
visų	erdvių
visų	žydrų
žmonių	kaip ašara
atversi	skaidrių

IX

Žiūrėti į gyvulių plauką, judešius.
Klausytis žmonių balsų.
Mokyti sanskrito.
Dažniau lankytis numirėlius.
Kur dingi žmonių akys, veidai, rankos ir kojos?
Kodėl niekas negieda, nekalba ir nešaukia?
Kodėl taip tylu?

♦ *Mažajį spektaklį* (1975) sudaro penkios dalys: Preludas, Monologas, Antraktas, Skerco, Postliudas. Jas tarpusavy sieja ne vien poezija (tekstų autorius - S.Geda), bet ir muzikinė dramaturgija, prasminga muzikos vaizdų seka. Žanro požiūriu šis kūrinys panašus į kamerinę kantatą, o kita vertus, ji turi papildyti teatrinę stilistika ir atributika. Atliekėjų instrumentininkų išdėstymas (artimas ir tolimas smuikai, artimas ir tolimas fortepijonai) sudaro sceninę ir akustinę erdvę pagrindiniam atliekui - aktoriui. Stiliaus požiūriu įdomūs yra savito serialumo ir aleatorikos elementai, turtinga ritmika ir melodika, slypinčios iš pažiūros minimaliose priemonėse, sprendimo lakoniškumas ir išraiškos koncentracija.

Vytautas Landsbergis

♦ *Saulėtekio ir Žiemų vartų* struktūrą pasirinkau iš Naujojo Testamento Apreiškimo Jonui 21 skyriaus nuo 9 iki 22 eilutės, kur kalbama apie šventaji miestą Jeruzalę. Iš kiekvienos miesto pusės po trejus vartus. Visi tokio paties pavيدalo, tų pačių išmatavimų. “Saulėtekio vartuose” pasinaudojau kai kuriomis japonų muzikinės medžiagos vystymo, garso plėtojimo idėjomis. Rašant *Žiemų vartus* mane įkvėpė jakutų šamano atliktos apeigos (I d.). II ir III dalyse panaudotas suomiško teksto fragmentas iš karelų dainos *Žuvies užkeikimas*.

Bronius Kutavičius

♦ *Saulėtekio vartai* (I Vakarus eis mėnesiena, šešeliai žiedų - i Rytus, 1992) yra trijų dalių oktetas (trims blokfleitoms, smuikui, altui, gitarai ir dviej fortепijonams). Kūrinys gan artimas kitiems Kutavičiaus instrumentiniams opusams, nevengiantis ir lengvo teatralizavimo.

Aliuzija į kitą epochą muzikas šis yk labai atvira, turinti savotišką "akademistinį" atspalvį. Pabaigoje pasigirstantis Busono trieilis (tapęs kūrinio pavadinimu), gali pasirodyti tarsi "netyčia išsprūdusi replika" ar net paradoksali ironija dar tebeskambančiai muzikai.

Šarūnas Nakas

♦ *Žiemų vartai* (1991) - tai 3 dalų, skambančių be pertraukos, kūrinys styginių orkestrei. Jo trijų dalų struktūrą padiktavo Žiemų ir kitų Jeruzalės vartų aprašymas Apokalipsėje iš Jono pranašysčių.

Pirmaji kūrinio dalis yra labai vientisa, stilistiškai artima ritualui. Jai būdingas laipsniškas garsumo augimas (crescendo) nuo f iki ff. Ši garsinimą palaiko vis dažnesni ostinatinės ritmo formulės pasikartojimai. Didinant atstumą tarp kraštutinių registro garsų, melodinių figūrų pagalba laipsniškai plečiamas pirmosios dalies erdvė. Atitinkamai laipsniškai papildomas garsaeilis, bei tirštėja faktūra. Kompozitorius, binariškai sluoksniuodamas iš melodinių figūrų susidarančius klasterius, išgauna mirgėjimo efektą, kuris yra charakteringas visai pirmajai kūrinio daliai. Jos pabaigoje pasiekiamą kulminaciją.

Antrąją dalį sudaro du epizodai. Pirmojo epizodo pradžioje dar pasikartoja šamaniški glissando (jie skamba fone), bet vėliau jie išnyksta. Muzikinė medžiaga kuriama minimalistiniu principu - jos pagrindą sudaro besikeičiantys ir nežymiai variuojami segmentai. Būtent pirmajame epizode yra minėtas garsumo silpninimas nuo ff iki ppp. Epizodo pabaigoje iš viso orkestro lieka groti patys žemiausieji instrumentai - kontrabosai ir violončelės.

Antrajame šios dalies epizode kompozitorius panaudoja autentišką Karelijos suomių tekstą iš Žuvies užkalbėjimo ritualo.

Trečiosios dalies vystymo logika panaši į antrosios dalies. Šioje dalyje segmentinis dėstymas ir naudojama polifoninė technika yra ivedėsni, ryškesni kontrastai.

Paškinutinysis (pp) epizodas gali būti traktuojamas kaip baigiamasis. Jame atsiranda vertikalių saskambių, kurie ima po truputį naikinti visame kūrinyje vyrausią horizontalaus muzikinės medžiagos dėstymo logiką. Minėtame pabaigos epizode vėl gausiai naudojami šamaniškieji

glissando bei Žuvies užkalbėjimo tekstas, kuris niūniuojamasis, beveik iškalbamas (be fiksuoto garsų aukštumo ir ilgio). Muzika užgėsta palaipsniui.

Inga Jasinskaitė-Jankauskienė

Vilniaus **NAUJOSIOS MUZIKOS ANSAMBLI** (NMA) sukūrė Šarūnas Nakas 1982 metais. Jį sudaro 10-12 narių - tai kompozitoriai, muzikologai, dainininkai, instrumentalistai ir aktoriai. Ansamblis atlieka kamerinius kūrinius, specialiai sukurtus geriausių lietuvių kompozitorių B.Kutavičiaus, O.Balakausko, A.Martiničio, senąsias lietuvių liaudies dainas, domisi eksperimentiniu teatru, performansais, ritualinėmis ir archainėmis kultūros formomis. Visi ansamblio nariai dainuoja, groja tradiciniai, elektroniniai, rekonstruotais (*archeologiniai*) instrumentais, vaidina.

NMA bendradarbiavo su Lietuvos dramos teatro režisieriumi Jonu Vaitkumi. Ansamblis koncertavo Latvijoje, Estijoje, Ukrainoje, Vokietijoje, Čekoslovakijoje, festivalyje *Varšuvos rudo'90*, Ruddersfield'o šiuolaikinės muzikos festivalyje (Didžiojoje Britanijoje, 1990), *Gaudeamus Concerten* (Olandija, 1990), *Festival International de Musique Actuelle* (Kanada, 1991), *Expo-92* (Ispanija), *Musica 92* (Prancūzija).

LAPKRIČIO 28

12 val.

ARKIKATEDRA

Lietuvos Radijo ir Televizijos kamerinis choras
Dirigentas - Alfonsas Vildžiūnas

Arkikatedros vaikų choras
Dirigentė - Eglė Čigriejūtė

Vida Prekerytė *vargonai*
Audra Telksnytė *vargonai*

Daniel Börtz (1943)
Lacrymosa vargonams (1985) 9'30"

Feliksas Kairys (1934)
Vaikų mišios vaikų chorui ir
vargonams (liturginiai ž., 1991)

Pauls Dambis (1936)
iš ciklo Psalmės (liturginiai ž., 1990) 9'

Krzysztof Penderecki (1933)
Cherubino daina
mišriam chorui a cappella (1986) 8'

Thomas Jennefelt (1954)
O Domine mišriam chorui ir
mecosopranui solo (1983, II red. 1986) 9'

Sten Hanson (1936)
Es ist genug... vargonams (1985) 5'

DANIEL BÖRTZ

D.Börtz (g. 1943 Hässleholm, Švedijos pietuose) mokėsi smuiko ir studijavo muzikos teoriją pas John Fernström, Lund'e 50-ujų metų pabaigoje. Nuo 1961 iki 1963 m. studijavo kompoziciją pas Hilding Rosenberg, Valstybinėje Muzikos Akademijoje Stokholme. D.Börtz mokėsi smuiko pas Charles Barkel ir Josef Grünfarb ir kompozicijos pas Karl-Birger Blomdahl ir Ingvar Lidholm (1962-1968). Jis taip pat studijavo Elektroninės muzikos studijoje Utrechtė, Nyderlanduose.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Il Canto Dei Canti Di Salome sopranui ir instrumentams (1965), *Monologhi 1* smuikui (1965-1966), *Monologhi 2* fagotui (1966), *Styginių kvartetas nr.1* (1966), *Balsai* orkestrui, trims sopranams ir magnetofono juostai (1966-1968), *Monologhi 3* smuikui (1967), *In memoria Di...* orkestrui (1968), *Josef K* skaitovui, vokalistui, mišriam chorui ir orkestrui (1969-1970), *Monologhi 4* fortepijonui su elektroniniu transformatoriumi (1970), *Styginių kvartetas nr.2* (*Atsisveikinimas su puikiu draugu*, 1971), liturginė opera *Sienas-Kelias-Žodis* (Bengt V.Wall ž., 1971-1972), kamerinė opera *Peizažas su upe* (H.Hesse tekstas, 1972), *Nakties vėjai* vokaliniam kvartetui (K.Taharally ž., 1972), liturginė opera *Šv.Birgitos mirtis ir paėmimas į dangų* (Bengt V.Wall ž., 1972-1973), *Naktiniai drugeliai* mecosopranui ir šešiemis instrumentams (T.Tranströmer ž., 1973), *Sinfonia I* orkestrui (1973), *Koncertas* smuikui, fagotui ir kameriniam orkestrui (1974), *Pastoralė* (elektroninė kompozicija, 1974), *Sinfonia 2* orkestrui (1974-1975), *Trys elegijos mišriam chorui a cappella* (G.Björling ž., 1975), *Nakties debesys* styginių orkestrui (1975), *Sinfonia 3* orkestrui (1976), *Monologhi 5* sopranui (1976), *Mirties metaforos* vyru chorui ir mušamiesiems (1976), *Dialogo 1* violončelei ir fortepijonui (1976), *Aušros vėjas* vyru chorui (Petter Bergman ž., 1976), *Monologhi 6* fortepijonui (1977), *Sinfonia 4* orkestrui (1977), *Concerto Grossso* mokykliniam orkestrui (1977-1978), *Dialogo 2* dviems altiniams smuikams (1978), *Dialogo 3* dviems fortepijonams (1978), *Preliudas* variniams instrumentams (1978), *Spalio muzika* styginiams (1978), *Melizmos* sopranui ir valtornai (1978), *Koncertas* fagotui, pučiamiesiems ir mušamiesiems instrumentams, člestai ir arfai (1978-

1979), *Monologhi* 7 altiniams saksofonui (1979), *Gyvenimo vaizdai* (opera-oratorija televizijai, J.Werup, G.Odder tekstais, 1979-1980), *Koncertas* violončelei ir styginių orkestrui (1980), *Saulės ženklai* vyrų chorui, variniams pučiamiesiems ir mušamiesiems (J.Werup ž., 1980), *Monologhi* 8 violončelei (1980), *Concerto Grosso* 2 valtornai, trimitui, trombonui, pučiamajam instrumentui ir mušamiesiems (1981), *Monologhi* 9 klarnetui (1981), *Sinfonia* 5 orkestrui (1981-1982), *Žiemos pjesės* I tūbai, fortepijonui ir mušamiesiems (1981-1982), *Koncertas* fortepijonui, mušamiesiems ir kameriniam orkestrui (1981-1982), *Žiemos pjesės* 2 pučiamujų kvintetui (1982), *Ritualas* penkiems mušamiesiems (1982-1983), *Žiemos pjesės* 3 varinių pučiamujų kvintetui (1982-1983), *Tamsios kaip praraja naktys* mišriam chorui a cappella (I.Moberg ž., 1983), *Sinfonia* 6 sopranui ir orkestrui (W.Shaakespeare ž., 1981-1983), *Vasaros elegija* fleitai ir styginių orkestrui (1983), *Monologhi* 10 smuikui (1983), *Penki motetai ir giesmės* mišriam chorui a cappella (1983-1984), *Prisijunk, prie mano dainos* styginių orkestrui (1984), *Monologhi* 11 fortepijonui (1983-1984), *Trys redukcijos* gitarai ir fortepijonui (1984), *Pezzo Brillante Per Flauto, Contrabasso E Pianoforte* (1984), *Keturios bagatelės* styginiams (1985), *Lacrymosa* vargonams (1985), *Smuiko koncertas* (1985), *Koncertas* obojui ir orkestrui (1986), *Sinfonia* 7 orkestrui (1985-1987), *Styginių kvartetas nr.3* (1985-1987), *Parodos* orkestrui (1987), *Sinfonia* 8 mecosopraniui, baritonui ir orkestrui (T.Tranströmer ž., 1987-1988), opera *Bacchae* (Euripido tekstas, I.Bergman adaptacija, 1988-1989), *Intermezzo* kameriniam orkestrui (1989-1990), *Kithairon* obojui (1989-1990), *Kamerinis koncertas* gitarai, fortepijonui ir styginių orkestrui (1990), *Collaudamus* sopraniui, vyrų chorui ir orkestrui (1990-1991).

♦ *Lacrymosa* vargonams (1985, *Lacrymosa* - lot. ašarotas, graudus; tai bažnytinė mišių dalis, skirta mirusiesiems). Šis kūrinys tai - pirmasis Daniel Börtz'o opusas vargonams, parašytas Hilding Rosenberg'o, Börtz'o mokytojo ir didžiojo XX amžiaus švedų muzikos pirmtako, atminimui. Kūrinys buvo parašytas netrukus po Rozenberg'o mirties - 1985 metų birželio mėnesį. Tęstiniai garsai ir ritmo pagreitėjimai aukštame instrumento diapozone, kaitaliojasi su ramia, kelių balsų

tékme (paukščio giesme ir bažnytiniais choralais) visu tuo palikimu, kuris lydėjo Rozenberg jo gyvenime, kaip pagrindinė jo muzikos atrama. Kūrinyje panaudota medžiaga iš Börtz *Sinfonia* 7, kurios pagrindiniai metmenys buvo baigtai 1985 metų pavasarį. Tai akordai, išreiškiantys stiprių jausmų protrūkius (maldavimus, skausmingus šauksmus). Tai - garsų serijos, iš kurių susideda muzikiniai epizodai, padalinti į daugelį dalų. Serijas sudaro dylikai garsų (išbaigta forma). Jos sugretinamos viena su kita pagal skirtingą garsų kokybę ir inversiją. Medžiaga toliau plėtojama ten, kur ji buvo anksčiau sustabdyta. Taip vystoma kompozicija, tarsi ramus chorallas, pasitinkantis savimi.

Anders Tykesson

PAULS DAMBIS → p.41

♦ *Psalmēs* mišriam chorui a cappella buvo parašyti 1990 m. Jos sukurtos remiantis aštuoniomis Dovskydo psalmėmis.

Psalmēs - tai mano išpažintis ir maldos.

Pauls Dambis

KRZYSZTOF PENDERECKI

K.Penderecki (g. 1933, Debica, Lenkijoje) baigė Krokuvos Muzikos Akademiją (1958) ir buvo paliktas dėstyti šioje Akademijoje. Nuo 1966 iki 1968 dirbo dėstytoju Folkwang Akademijoje Essen'e. 1970 - Lenkijos kompozitorų asociacijos apdovanojimas. Nuo 1972 m. dirbo Krokuvos Muzikos Akademijos direktoriumi, 1973-1978 - profesoriavo Yale Universitete (New Haven).

Rochester, Bordeaux, Leuven, Belgrade, Madrid, Poznań Universitetai, o taip pat St.Olaf koledžas (Northfield Minn) ir Georgetown Universitetas (Washington D.C.) yra suteikę K.Pendereckiui garbės daktaro vardus. Jis taip pat yra Karališkosios Muzikos akademijos (Londonas), Accademia Nationale di Santa Cecilia (Roma), Kungl.

Musikaliska-Akademien (Stokholmas), Akademie der Künste (Berlynas) ir Academia Nationale de Bellas Artes (Buenos Aires) garbės narys. Kompozitorius yra pelnęs apdovanojimus: Sibelius aukso medalį (1967), Prix Arthur Honegger (1977), Sibelius prizą (1983), Premio Lorenzo Magnifico (1985), Stefania Niekrasz medalį (1986), Karl-Wolf apdovanojimą (Izraelio Wolf fondo prizas už meno kūrinį, 1987). Jis yra Vokietijos garbės Kryžiaus ir Saint Georges ordinų kavalierius (1990).

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Sonata smuikui ir fortepijonui (1953), *Trys miniatiūros* klarnetui ir fortepijonui (1956), *Aus den Psalmen Davids* mišriam chorui ir instrumentams (1958), *Strofes* sopranui, skaitovui ir dešimčiai instrumentų (Menander, Sophokles, Jesaja, Jeremja ir Omar El-Khayám ž., 1959), *Hirošimos aukoms* 52 styginiams instrumentams (1960), *Anaklasis* styginių orkestrui ir mušamujų grupėms (1959-1960), *Quartetto per archi nr. I* (1960), *Polymorphia* 48 styginiams instrumentams (1961), *Fonogrammi* fleitai ir kameriniam orkestrui (1961), *Psalmus* magnetofono juostai (1961), *Stabat Mater* trims mišriems chorams a cappella (1962), *Kanonas* styginiams (1962), *Žydėjimai* orkestrui (1961-1962), *Sonata* violončelei ir orkestrui (1964), *Capriccio per Oboe e II Archi* (1964), *De natura sonoris nr. I* orkestrui (1966), *Pittsburg'o uvertiūra* pučiamujų orkestrui (1967), *Capriccio per Violino e Orchestra* (1967), *Dies Irae* sopranui, tenorui, bosui, mišriam chorui ir orkestrui (1967), *Quartetto per archi nr. 2* (1968), *Capriccio per Siegfried Palm* violončelei (1968), opera *Loudunės velniai* (libr. Aldous Huxley, John Whiting, 1968-1969), *Kosmogonia* solistams, mišriam chorui ir orkestrui (1970), *Utenja I* solistams, dviems mišriems chorams ir orkestrui (Grablegung Christi ž., 1970), *De natura sonoris nr. 2* orkestrui (1971), *Concerto per Violoncello e Orchestra* (1971-1972), *Partita* klavesinui ir kameriniam ansambliu (1972), *Simfonija nr. 2* (1973), *Intermezzo* 24 styginiams (1973), *Canticum Canticorum Salomonis* 16 mišrių balsų, kameriniam orkestrui ir dviems šokėjams (pasirinktinai, 1973), *Magnificat* bosui, vokaliniam ansambliu, dviems mišriems chorams, berniukų balsams ir orkestrui (1974), opera *Prarastas rojus (sacra rappresentazione)*,

libr. John Milton ir Christopher Fry, 1976-1978), *Koncertas* smuikui ir orkestру (1977), *Sinfonia nr.2* orkestру (*Kalėdų Simfonija*, 1980), *Capriccio* tūbai (1980), *Te Deum* keturiems solistams, dviems mišriems chorams ir orkestру (1980), *Lacrimosa* sopranui, mišriam chorui ir orkestру (iš *Polnisches Requiem*, 1980), *Agnus Dei* mišriam chorui a cappella (iš *Polnisches Requiem*, 1981), *Konzert nr.2* violončelei ir orkestру (1982), *Concerto per viola (cello) ed orchestra* (1983), *Polnisches Requiem* keturiems solistams, mišriam chorui ir orkestру (1980-1984), *Die schwarze Maske* (vienaveiksmė opera pagal Gerhart Hauptmann, 1984-1986), *Cadenza per viola sola* (1984), *Per Slava* violončelei (1985-1986), *Cherubino daina* mišriam chorui a cappella (1986), *Preliudas* klarnetui in B (1987), *Veni Creator (Hrabanus Maurus)* mišriam chorui a cappella (1987), *Passacaglia* orkestру (1988), *Adagio* orkestру (1989), *Der unterbrochene Gedanke* styginių kvartetui (1988), opera-buffa *Ubu Rex* (libr. Jerzy Jarocki, Krzysztof Penderecki, pagal Alfred Jarry *Ubu Roi*, 1990-1991).

THOMAS JENNEFELT

T.Jennefelt (g.1954, Huddinge, Švedija) studijavo valstybiniam Muzikos koledže Stokholme (1974-1980) ir baigė ji įsigydamas muzikos mokytojo specialybę. Kompoziciją studijavo pas Gunnar Bucht ir Arne Mellnäs. Rašo straipsnius muzikos temomis į *Expressen*, *Nutida Music*.

♦ Kai kuriose Thomas Jennefelt'o kompozicijose pastebimas jo susidomėjimas santykiu tarp žodžių ir muzikos. Savo kūriniuose jis yrapanaudojės tekstus ar piešinius, sukurtus pagal įvairius literatūrinius šaltinius. Jo stilius vystėsi gana dramatiškai, didėjančio psichologinio įžvalgumo ir introspekcijos kryptimi. Ijo kūrinių sąrašą įeina Petrarch dainų siuita baritonui ir styginių kvartetui (pradinis variantas, skambėjo kaip radijo vaidinimo dalys), kūriny iškvėptas T.S.Eliot *Far vidare, färdemän* mecosopranui, baritonui, violončelei ir fortepijonui bei didinga *Längs radien* muzika poeto Tomas Tranströmer eileraščiu keturiems balsams ir orkestru. Iš instrumentinių kūrinių paminėtinas

Desiderio orkestру, *Be pavadinimo* dešimčiai elektrinių gitarų ir *Musik till en katedralbyggare*.

Ypatingo dėmesio susilaukė Jennefelt'o chorinė muzika. Paminėtini ankstyvieji sėkmingi kūriniai *Ispėjimas turtingesiems*, *O Domine* ir *Fem Motetter*. Muzikinės dramos žanrui priklauso *Albert ir Julia* poeto Stagnelius žodžiais ir opera pagal P.C.Jersild romaną *Gycklarnas Hamlet* parašyta Stora Teatern, Gothenburg.

Stig Jacobsson

♦ Thomas Jennefelt'o kūrinys *O Domine* mišriam chorui a cappella parašytas 1983 metais St.Jacob Motet chorui, kuris ir atliko šį kūrinį pirmą kartą tais pačiais metais. Kūrinys dedikuotas Stefan ir Agneta Sköld. Kūrinio tekstas paimtas iš lotynišką mišių *Requiem*. Jennefelt kūrinyje žodžiai ir muzika suskyla į dvi contrastingas dalis: pirmoji - kupina įvykių, beveik rapsodinė, kuriamą panaudojant muzikines klišės, nagrinėjant įvairius požiūrius į mirtį. Antroji, baigiamoji dalis, rami ir stokojanti įvykių. Muzikinis vyksmas gali būti palyginamas su greita vaizdų kaita, sustojančia ties fotografija, kurios kontūrai palaipsniui blanksta. Mecosopranui tenka labai svarbus vaidmuo pirmoje, koliažinėje kūrinio dalyje, kurioje gausu tradicinės chorinės muzikos atspindžių. Tai-tarsi chorinės muzikos veidrodžių salė, iš kurios išeinančia muzika netikėtai sustoja ir prikausto dėmesį į amžinybės perspektyvą. *O Domine* pradedamas teatrališku sušukimu ir baigiamas paprasta, introspekcine tonacija, žodžiams ir garsams pradingstant mistinėje, neapčiuopiamoje niekieno žemėje.

STEN HANSON → p.39

♦ *Es ist genug...* vargonams (1985). Šio kūrinio pagrindą sudaro tikriausiai pats tobuliausias iš visų choralu - Johann Sebastian Bach'o skvarbusis *Es ist genug*. Choralo įžangoje skamba keturi pilnos apimties garso žingsniai į viršų, o choralo harmoninis dizainas atspindi jo stulbinančią gelmę. Sten Hanson, būdamas poetas ir kompozitorius, sugebėjo, visų pirma, pasinaudoti kūrinio įvadine figūra ir choralo

pavadinimu. Sten Hanson visuomet buvo ypatingai kritiškai nusiteikęs bažnyčios ir tos idėjos, kurią ji atstovauja, ačiūnui. Šiame *scherzando* tipo kūrinyje kompozitorius atveda savo kritišką žvilgsnį iki absurdo ribos, iki paskutinio mosto, didžiojo sąskambio diminuendo, kuris užbaigia mažorinę-minorinę tonaciją ir sako: *Dabar užteks viso šito!* *Es ist genug...* dedikuotas Hans-Ola Ericsson.

LAPKRIČIO 28
16 val.

**MENININKŲ RŪMŲ
BALTOJI SALE**

Valentinas Gelgotas *fleita*

Rimantas Armonas *violončelė*

Irena Uss *fortepijonas*

Undinė Jagėlaitė *smuikas*

Asta Vištakytė *smuikas*

Algimantas Pauliukevičius *gitara*

Aurelija Stelionytė *smuikas*

Arvydas Malcys *violončelė*

Halina Radvilaite *fortepijonas*

Lietuvos nacionalinio simfoninio orkestro
mušamujų grupė

Konstantinas Akopianas

Zenonas Bagavičius

Vladislavas Šeibakas

Artūras Zimblys

Saulius Astrauskas

Mati Kuulberg (1947)

Niente (1984)

Semplice (1991)

Quasi (1989)

fleitai solo

Mikko Heiniö (1948)

In G violončelei ir fortepijonui

(1988)

6'15"-6'45"

Pēteris Plākidis (1947)

Mažas koncertas diviem smuikams

(1991)

Sadziedāšanās

Vakaro muzika

Kelias

Pertrauka

Ester Mägi (1922)

A TRE smuikui, violončelei ir gitarai

(1991)

Juris Karlsons (1949)

Mažas trio (Smilšu laiks)

fleitai, smuikui ir fortepijonui (1988) 7'40"

Osvaldas Balakauskas (1937)

Veda - Seka - Budi penkiems

perkusistams (1990)

MATI KUULBERG

M.Kuulberg (g.1947, Taline) baigė Talino konservatoriją profesoriaus A.Garshnek kompozicijos klasę (1971). Grōjo smuiku Estijos valstybiniai simfoniniame orkestre (1964-1974). Šiuo metu dirba muzikologijos dėstytoju Talino aukštesniojoje muzikos mokykloje.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Trys baletai, penkios simfonijos, Sonatos smuikui, klarnetui, trombonui, dviems fortepijonams, trys instrumentiniai koncertai, daug kamerinės muzikos kūrinių įvairios sudėties ansambliams.

Kompozitorius rašo daugiausia instrumentinę muziką, skirdamas ypatingą dėmesį virtuoziškumui. Jo kūriniuose sudėtingi ritmai kaitaliojasi su melancholiškais intarpais.

♦Niente (1984), Semplice (1992), Quasi (1989) fleitai gali būti atliekamas kaip atskiras ciklas. Autorius tikisi ši ciklą vėliau papildyti dar dviem kūriniais. Kompozitorius naudoja ekstremalius instrumentų registrus ir techniniu atžvilgiu ši muzika yra pakankamai sudėtinga. *Niente* pagrindą sudaro dylikos tonų eilė, *Semplice* grįžta į laikotarpį iki Bacho, o *Quasi* apsiriboja mēgstamiausiu kompozitoriaus žanru - valsu.

Mati Kuulberg

MIKKO HEINIÖ

M.Heiniö (g.1948) baigė Sibelius Akademiją, kur studijavo kompoziciją pas Joonas Kokkonen ir fortepijoną pas Liisa Pohjola. 1975-1977m.m. studijavo kompoziciją pas Witold Szalonek Berlyne. M.Heiniö ypatingai sėkmingai derina kompozitoriaus ir muzikologo pašaukimus. 1986 m. Mikko Heiniö - Tarku Universiteto muzikologijos profesorius.

ESTER MÄGI

E.Mägi (g. 1922, Taline) baigė Talino Konservatoriją (1951). Studijavo

kompoziciją pas profesorių Mart Saar. 1954 metais ji mokėsi aspirantūroje pas profesorių V. Shebalin Maskvos Konservatorijoje. Dėstė teorines disciplinas Talino konservatorijoje. Kompozitorės simfoniniai, kameriniai ir vokaliniai kūriniai yra pelnę pripažinimą.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Simfonija, *Bukolikos* simfoninių orkestrui, du styginių kvartetai, Koncertas vargonams ir cimbolams, *Sena Citra ir lapių tautelės giesmės* fortepijonui, *Serenada* fleitai, smuikui ir altui.

E.Mägi muzikai būdingas tautinis dvasingumas ir ryšys su mūsų protėvių dvasiniu palikimu, aiškios muzikinės priemonės ir stiprus formas pajautimas.

♦ Kompozicija A TRE (trijų dalių) smuikui, violončeli ir gitarai parašyta 1991 metais, atlakta Taline ir Tartu. Smuikininkas U.Vulp rašo: *E.Mägi muzika krypsta į didesnį vidinį aiškumą. Išraiškos priemonės tampa vis lakoniškesnėmis ir vis jautresnėmis ypatingai opuse A TRE.*

JURIS KARLSONS → p.26

OSVALDAS BALAKAUSKAS

O.Balakauskas (g.1937, Ukmergės raj. Miliūnų raj.) baigė Vilniaus pedagoginio instituto (dabar pedagoginis universitetas) muzikos fakultetą (1961) ir Kijevo konservatorijos prof. Boris Liatošinski kompozicijos klasę (1969). Lietuvos muzikos akademijos kompozicijos katedros vedėjas, ilgametis Lietuvos kompozitorų sąjungos Valdybos, vėliau Tarybos narys. 1988 m. Lietuvos Persitvarkymo Sajūdžio suvažiavime išrinktas LPS Seimo tarybos nariu.

O.Balakausko kūriniai reprezentavo Lietuvą prestižiniuose tarptautiniuose festivaliuose. 1988 m. Vakarų Vokietijoje išleista apie O.Balakauską knyga *Tyla*.

1991 m. O.Balakauskas paskirtas Lietuvos ambasadoriumi Prancūzijoje.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Styginių kvartetas nr.2 (1971), kamerinė simfonija *Muzikos* violončelei ir medinių pučiamujų kvintetui (1972; II red. fleitai, smuikui, elektrinei violončelei, fortepijonui ir fonogramai, 1982), koncertas violončelei ir kameriniam orkestrui *Ludus Modorum* (1972; II red. elektrinei violončelei, fleitai, smuikui, fortepijonui ir fonogramai, 1982), *Studi Sonori* dviem fortepijonams (1972), Simfonija nr.I (1973), Sinfonia concertante nr.I fortepijonui ir orkestrui *Kalnų sonata* (1975), trys pjesės smuikui ir fortepijonui *Kaip marių bangos prisilietimas* (1975), *Orgija. Katarsis* elektrinei violončelei ir fonogramai (1979), Simfonija nr.2 (1979), *Passio Strumentale* styginių kvartetui ir simfoniniams orkestrui (1980), Koncertas obojui, klavesinui ir styginių orkestrui (1981), kamerinė simfonija *Raštai* fleitai, smuikui, violončelei, fortepijonui ir fonogramai (1981), Sinfonia concertante nr.2 smuikui, fortepijonui ir simfoniniams orkestrui (1982), sonata *Do nata* altui ir fonogramai (1982), *Dada-Concerto* sopranui, tenorui, dviem bosams ir instrumentiniams ansambliai (L.Gutausko ž., 1982), *Spengla-Ūla* šešiolikai styginių (1984), muzika filmui-baletui *Zodiakas* (1984), *Tyla. Le Silence* sopranui, altui, tenorui, bosui ir kameriniam orkestrui (O.Milašiaus ž., 1986), *Naujasis turkų maršas* dviem fortepijonams (1987), *Opera Strumentale* orkestrui (1987), baletas *Makbetas* (J.Smorigino libr., pagal W.Shakespeare tragediją, 1988), *Ostrobotnijos simfonija* dvidešimčiai styginių (1989), VEDA-SEKA-BUDI penkiems perkusistams (1990), *Lietus Krokuvai* smuikui ir fortepijonui (1991), *Polilogas* saksofonui-altui ir dvidešimčiai styginių (1991).

♦ **VEDA-SEKA-BUDI** - penkiems perkusistams (naudojama septyniolika instrumentų). Pavadinimas nusako ansamblio grojimo funkcijas. Vedančiojo atlikėjo (jou pakaitomis pabūna visi) partija griežtai fiksuota ir organizuoja kitus, kuriie šią partiją seką (t.y. nurodytu momentu įsiterpia paskirais tonais arba aleatoriniais pasažais) arba ją palydi (atlikdami nepriklausomą faktūrą epizodo ribose). Tokia ansamblio grojimo sąranga salygoja trijų metroritminių tipų kontrapunktą: 1) griežtai organizuotos metroritminės schemas (*veda*), 2) schemą papildančios aleatorinės "melizmatikos" (*seka*) ir metroritmiskai neapibrėžto fono (*budi*).

Muzikinė medžiaga - įvairios trigarsės struktūros.

Osvaldas Balakauskas

LAPKRIČIO 28
19.30 val.

**LIETUVOS
MUZIKOS AKADEMIJA**

Vilniaus styginių kvartetas

Audronė Vainiūnaitė *I smuikas*

Petras Kunca *II smuikas*

Donatas Katkus *altas*

Augustinas Vasiliauskas *violončelė*

Borisas Borisovas (1937)

** *Styginių kvartetas nr.3* (1992) 16'

Andante

Andante semplice

Moderato energico

Andantino

Allegro brillante

Onutė Narbutaitė (1956)

* *Piešinys styginių kvartetui ir sugrįžtančiai žiemai*
(styginių kvartetas nr.3, 1991) 15'

Ričardas Kabelis (1957)

Invariacijos (1983)

Pertrauka

Mikael Edlund (1950)

Brains and Dancin' (1981) 17'

Pehr Henrik Nordgren

Styginių kvartetas nr.3 (1976) 15'

BORISAS BORISOVAS

B.Borisovas (g.1937, Charkove) baigė Lietuvos konservatorijos prof.Jurgio Karnavičiaus fortepijono (1961) ir prof.Juliaus Juzeliūno kompozicijos (1973) klases. Po studijų koncertavo kaip pianistas. 1975 m. dirbo Kauno muzikiniame teatre dirigentu. Yra publikavęs apie 80 straipsnių kultūros klausimais užsienio ir Lietuvos spaudoje. Šiuo metu Lietuvos muzikos akademijoje dėsto instrumentuotę.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Kvintetas pučiamiesiems (1973), Styginių kvartetas nr.I (1973), simfonija nr.I *S.Néris* sopranui ir simfoniniam orkestrui (1974), Muzika violončelei ir styginių orkestrui (1974), *Uvertiūra buffa* simfoniniam orkestrui (1976), Simfonija nr.2 (1977), Koncertas violončelei ir orkestrui (1977), *Patetinis koncertas* vargonams (1977), siuita styginių kvartetui *Kontrastai* (1977), Simfonija nr.3 kameriniam orkestrui (1978), simfonija nr.4 *Atmintis* sopranui ir simfoniniam orkestrui (1979), Fortepijoninis kvartetas (1979), *Kaukès* fleitai, smuikui, violončelei ir fortepijonui (1980), Simfonija nr.5 (1981), opera *Piršlybos* (V.Mikštaitės libretas, 1982), *Requiem XX* mišriam chorui ir vargonams, įv. poetų tekstais (1983), Simfonija nr.6 kameriniam orkestrui (1983), kamerinė kantata *Spalvos* sopranui ir kameriniam orkestrui (B.Liniauskaitės ž., 1984), miuziklas *Muzikos šalyje* (R.Bieliauskaitės libretas, 1985), Simfonija nr.7 (1985), Styginių kvartetas nr.2 (1985), Simfonija nr.8 (1987), Koncertas smuikui ir orkestrui (1987), simfonija nr.9 *Memorialas* mišriam chorui ir simfoniniam orkestrui (1989), Simfonija nr.10 (1990), Styginių kvartetas nr.3 (1992).

♦*Styginių kvartetas nr.3* (1992, atliekamas pirmą kartą) - tai penkių kontrastingų dalių ciklas, kuriami atsispindi autoriaus kontrastinės muzikinės dramaturgijos principai. Pirmoje dalyje (Andante) visos partijos maksimaliai individualizuotos, tarsi keturių skirtingų charakterių susidūrimas. Trumpam sueidami į unisoną dalies viduryje, visi instrumentai vėl skiriiasi, grįždami prie savo tematinės medžiagos. Antroji dalis (Andante semplice) - tai pasyvaus ir aktyvaus prado priešpastatymas. Po dinamiškos, motorinės Trečios dalies (Moderato

energico) rami Ketvirtoji dalis (Andantino) skamba kaip interliudija, paryškindama veržlų finalą. Penktoji dalis (Allegro brillante), turinti skerco bruožą, apvainikuoja visą ciklą, atspindinti pasaulio įvairumą, o kartu ir vientisumą.

Borisas Borisovas

ONUTĖ NARBUTAITĖ → p.25

♦ *Piešinys styginių kvartetui ir sugrižtančiai žiemai* - šioje antraštėje kas nors galėtų ižvelgti aliuziją į japonų meno peizažinę tradiciją - staigūs muzikinio teptuko judesiai, brėžiantys aštrią ar švelnesnę tušo liniją, keliais atsargiais taškais užbaigiantys piešinį. Su paskutiniaisiais garsais nušvito ledinė skaidruma ir atejo pirmas sniegas... O žiema - tai Šiaurė, ir trūkinėjančios muzikinės linijos buvo nukreiptos į ten - iš Lietuvos į Suomiją.

Pradžioje atskiri garsai ar muzikinės struktūros, nors pasikartodamos, nesusirenka į vientisą tėkmę. Tai daugiau panašu į išmėtytus eskizus, piešinio fragmentus, bandymą rasti liniją, apšvietimą, jungti. Ir tik vėliau palaipsniui atrandami pastovesni atramos tonai, mažyčiai motyvai ima atliepti kits kitam, kol pagaliau prieš pabaigą viskas ima suktis apie vieną aši - garsą d.

• Kvarteto premjera įvyko šių metų rugpjūtyje Helsinkio festivalyje.

RIČARDAS KABELIS

R.Kabelis (g.1957, Panevėžyje) baigė Lietuvos konservatorijos prof.Juliaus Juzeliūno kompozicijos klasę (1982), o 1987 m. - šios konservatorijos aspirantūrą (apgynė teorinę studiją apie XX a. orkestruotę). Nuo 1988 m. dėsto Lietuvos muzikos akademijoje instrumentuotę. Nuo 1989 m. iki dabar stažuoja Vokietijoje (paskirta akademinių mainų fondo (DAAD) stipendija).

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

DA-Sonata dviem smuikams ir fortepijonui (1981), *Verkavimai* balsui

ir fortepijonui (liaudies ž., 1982), Vokalinė muzika balsui ir altui (L.Gutausko ž., 1982), *Invariacijos* styginių kvartetui (1983), *Oleografija* 1-3 balsams ir kameriniam orkestriui (Juozo Marcinkevičiaus ž., 1983), *Modus*, kamerofonija 22 styginiams instrumentams (1984), *Du plakatai* mažam chorui (E.Jandli ž., 1986), *Siberia* fortepijonui ir trims atlikėjams (1990), *Cechana* smuikui ir elektronikai (1991), *Mini-Duo* smuikui ir klavišiniams instrumentui (1991).

♦ *Invariacijos* (1983) byloja savitą autoriaus braižą ir įdomius kūrybinio metodo ieškojimus. Kūrinio pavadinimas reiškia muzikinės medžiagos plėtojimo būdą - tarytum priešpastatymą senajam variacijų kokia nors tema principui. Muzikinė medžiaga yra be temos, todėl jos vystymas horizontalėje tarytum neturi atskaitos tašką ir yra "sudėliotas" iš atskirų segmentų. Nepaprastai svarbi šiame vidiniame medžiagos vystymesi yra muzikos laiko ir *grynojo* laiko priešprieša. Išryškinti "grynojo" laiko "veiksma" padeda tylos-pauzių neapibrėžta trukmė ir koncentruotas skambesio intensyvinimas vertikalėse (autorius naudoja intervalų akustinio intensyvumo sistemą). Išsiskirdamas iš vyraujančių dabarties muzikos tendencijų - intonacinių-ritminės vienovės, repetityvinės "amžinojo" rato monotonijos - kūrinys naujai išprasmina konfliktinį pradą: naujai, nes susidūrimo drama įvyksta pačiame garso (muzikos) gimime - ne jo trukmėje.

Taigi, garso išgavimas ir nutrūkimas įgyja ypatingą dramaturginę prasmę, yra svarbesni už pačią struktūrą. Tuo būdu muzika tampa veiksmu (tebūnie teatriniu ar ritualiniu), įvairovės vienovė čia neabsoliutinama, o téra tik vienas iš galimų muzikos eskizų, turinčių savo antrajį planą - tylą.

Jūratė Landsbergytė

MIKAEL EDLUND

M.Edlund (g.1950 m. Tranas, Švedijoje). Paaglystės metais buvo roko muzikantu, vėliau studijavo muzikologiją Uppsalos Universitete (1970-1972) ir kompoziciją pas Ingvar Lidholm ir Arne Mellnäs Valstybiniame muzikos koledže Stokholme (1972-1975). 1977 ir

1978 papildomai studijavo JAV ir kitur. 1979 M.Edlund buvo Fylkingen organizacijos režisieriumi ir tos organizacijos valdybos nariu (1975-1979). Nuo 1978 jis yra ISCM Švedijos skyriaus valdybos narys.

M.Edlund yra Švedijos Kompozitorų Sajungos narys, priklauso Švedijos atliekamų kūrinių teisių sajungai (STIM), ISCM (Švedijos skyriui) ir Fylkingen.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Tuščias apgaudinėjimas mecosopranui, violončelei, fortepijonui ir dviems mušamiesiems (1974-1977), *Saulės trio* klarnetui, fagotui ir fortepijonui (1980), *Lapai* aštuoniems moteriškiems balsams, akustiniam fortepijonui, elektroniniam fortepijonui, arfai ir septyniems mušamiesiems (1977-1981), *Protas ir šokiai* styginių kvartetui (1981), *Žemė* penkiems mušamiesiems (1982), *Mažos pėdos* gitarai (1982), Muzika dvigubam pučiamujų kvintetu (1984), *Graffiti* trisdešimt dviejų balsų mišriam chorui (1985), *Fantazija virš miesto* fortepijonui (1985-1986), *Canzonetta* op.16 fleitai ir fortepijonui (1989), *Cantus serioso* op.20 klarnetui ir fortepijonui (1990), Koncertas smuikui ir orkestrui (1990), *Praviras* orkestrui (1988-1991).

♦Mikaelio Edlundo pastangos kūryboje koncentruojasi aplink jutiminį pradą ir laiką. Todėl jo kūrinių tarpe styginių kvartetas *Protas ir šokiai* (1981) užima svarbią vietą. Kūrinyje melodinės mikrodalys sugretinamos su organiniu pulsavimu. Modalios, kintančios garso aukštumo struktūros vystosi nuo sudėtingos polifonijos iki intensyvių šokių ritmų. Elementai, kurie priešpastatomi trijose kūrinio dalyse ne tik iš anksto numato vienas kitą, bet ir kartu tampa vienas kito priežastimi. Du kontrastuojantys vidiniai principai atitinka dvi pavadinimo temas. Kūrinio mikrodalys sudaro jo smegenis, o pulsuojantis šokio motyvas išreiškia apčiuopiamą fizinę egzistenciją. Muzikinis siužetas nušiečia dialektikos tarp proto ir kūno esmę. Pagrindinė mintis yra ta, jog jutiminis pradas žmogaus poelgyje suteikia prasmę materialiai tikrovei.

PEHR HENRIK NORDGREN

P.H.Nordgren (g.1944) yra vienas iš savičiausiu vidurinės kartos Suomijos kompozitorių. Kūrybos kelią pradėjo turėdamas Universiteto diplomą muzikologijos srityje (1967). Privačiai studijavo kompoziciją pas profesorių Joonas Kokkonen. Nuo 1970 iki 1973 P.H.Nordgren lankėsi Japonijoje, studijavo Tokijo Meno universitete. Grįžęs į Suomiją, jis apsigyveno Kaustinen, mažame miestelyje Vakarų Suomijoje.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Epifrazė op.4 simfoniniam orkestrui (1966), Euphonie I op.1 (1967), Euphonie II op.5 (1967), Styginių kvartetas nr.1 op.2 (1967), Minore op.6 simfoniniam orkestrui (1968), Styginių kvartetas nr.2 op.7 (1968), *Keturi mirties paveikslai* kameriniam ansambliai (1968), Koncertas nr.1 smuikui ir orkestrui (1969), Sonatina per sestetto op.9 (1969), *Trys gundymai* (Pučiamujų kvintetas nr.1, 1970), Ritorrello op.13 smuikui ir fortepijonui (1970), Agnus Dei op.15 sopranui, baritonui, mišriam chorui ir orkestrui (1970), Koncertas nr.1 smuikui ir orkestrui op.12 (1970), Koncertas klarnetui, liaudies instrumentams ir mažam orkestrui op.14 (1970), Posūkio taškas simfoniniam orkestrui op.16 (1972), Dešimt baladžių fortepijonui pagal japoniškus apsakymus apie vaiduoklius pagal Lafcadio Hearn op.17 (1972), Simfonija op.20 (1974), *Rudens koncertas* tradiciniams japoniškiems instrumentams ir orkestrui op.18 (1974), Kvartetas nr.1 tradiciniams japoniškiems instrumentams op.19 (1974), *Kaip sapne* violončelei ir fortepijonui op.21 (1974), "Žemės priklausomybė" mišriam chorui (tekstai iš Kalevalos, 1974), Euphonie III simfoniniam orkestrui op.24 (1975), Koncertas fortepijonui ir orkestrui op.23 (1975), Pučiamujų kvintetas nr.2 op.22 (1975), Oshidori fortepijonui op.25 (1976), Styginių kvartetas nr.3 op.27 (1976), *Kaimo smuikininkų portretai* styginiams op.26 (1976), *Mugen-Kane* fortepijonui op.28 (1976), *O-tei* fortepijonui op.29 (1976), *Mujina* fortepijonui op.30 (1976), *Yuki-Onna* fortepijonui op.31 (1976), *Rikuro-Kubi* fortepijonui op.32 (1976), *Akinosuke-no yume* fortepijonui op.35 (1977), *Jikininki* fortepijonui op.36 (1977), *Jiu-roku-zakura* fortepijonui op.37 (1977), *Plaštakės* gitarai op.39 (1977), Simfonija styginiams op.43 (1978), *Lopiniai* akordeonui

op.11 (1978), *Seita* op.42 (Kvartetas nr.2, 1978), Fortepijoninis kvintetas op.44 (1978), kantata *Karaliaus delne* op.46 (1979), *Vėlyva pastoralė* valtornai ir styginių kvintetui op.47 (1979), Koncertas nr.2 altui ir orkestrui op.48 (1979), kamerinė opera *Juodasis vienuolis* op.52 (libr. P.H.Nordgren pagal A.Čechovą, 1981), *Euphonie IV* simfoniniam orkestrui op.51 (1981), Fortepijoninis trio op.49 (1980), Koncertas nr.1 violončelei ir styginiam op.50 (1980), Koncertas styginiam op.54 (1982), *Išsisukinėjimai* kantelei, smuikui, altui ir violončelei op.55 (1981), TV opera *Alex* (libr. Pentti Saaritsa, 1983), *Elegija Vilko Sampi* simfoniniam orkestrui op.65 (1984), Koncertas nr.2 violončelei ir orkestrui op.62 (1984), Koncertas kantelei ir mažam orkestrui op.66 (1985), Styginių kvartetas nr.4, op.60 (1983), *Epilogas* violončelei ir fortепионui op.61 (1983), Koncertas nr.3 altui ir kameriniams orkestrui op.68 (1986), Styginių kvartetas nr.5, op.69 (1986), *Neapykanta-Meilė* violončelei ir styginiam op.71 (1987).

♦ Nuo *styginių kvarteto nr.3* (op.27, 1976) P.H. Nordgren rodo polinkį mažiau kampuotoms išraiškos priemonėms. Tai akivaizdu, pavyzdžiu, švelninant kontrastus, stebint tonalinės medžiagos tirštėjimą ir nežabotų, netikėtų protrūkių, būdingų jo jaunystės kūriniam, išpykimą. Kai kuriose vietose jo muzika įgauna neoromantinių virštonių, nors pats Nordgren romantišku charakteriu nepasižymi, išskyrus pačius spalvingiausių melodinius epizodus jo instrumentiniuose koncertuose. Du dešimtmiečius jo kūryboje vyravo griežumas, neturintis savyje romantizmo, ir netgi naujesni, *labiausiai susiformavę* kūriniai gali būti ta prasme pavadinti *sunkiausias*. Tai, mano manymu, automatiškai siejasi su jo susižavėjimu Šostakovičiumi. Jam, greičiausiai, teko daug stengtis, kad išvengtų tiesioginio susižavėjimo Šostakovičiumi savo muzikoje.

Jouni Kaipainen

VILNIAUS STYGINIU KVARTETO debiutas įvyko 1965 metais, tačiau intensyvi koncertinė veikla prasidėjo 1968-aisiais, kolektyvui baigus Maskvos konservatorijos aspirantūrą pas prof.V.Gvozdeckį. 1972 m. ansamblis pelnė aukščiausią tarptautinio kvartetų konkurso Lježė (Belgija) apdovanojimą, kuris padėjo pagrindą tarptautiniams kolektyvams pripažinimui. Kvartetas dalyvavo ne viename stambiam festivalyje - *Gruodžio vakarai* Maskvoje, Bregence (Austrija), Ešternache (Liuksemburge) ir kt. Gastroliaivo daugelyje Europos šalių, Afrikos, Centrinės ir Pietų Amerikos, Azijos valstybėse. Lietuvos reprezentantų menas, pagrįstas preciziška technika, interpretavimo branda, aukšta atlikimo kultūra, visur sulaukė didelės klausytojų simpatijos ir palankių muzikos kritikų atsiliepimų.

Milžiniškarne (400 kūrinių) Kvarteto repertuarę ypač puoselėjama lietuviška muzika. Lietuvių kompozitorių kūrinių atlakta daugiau kaip 100, 80 iš jų buvo premjeros; 40 kūrinių dedikuota Vilniaus kvartetui. Kolektyvas griežia visus 83 J.Haydn kvartetus (šio ciklo gali pavydėti daugelis žymiu pasaulio ansambliu), kitų klasikų kūrinius, yra paruošę keletą monografinių programų ir koncertų ciklų. Kvartetas atlieka ir šiuolaikinę užsienio kompozitorų muziką. Dažnai groja su žinomais lietuvių atlikėjais bei mūsų išeivijos muzikais, taip pat su žymiais užsienio artistais. Didelis meninis meistriškumas atveria Kvartetui įvairių šalių įrašų studijų duris. Išleista per 30 Vilniaus kvarteto plokštelių Lietuvoje, SSRS, Vokietijoje, Prancūzijoje, JAV.

Kvarteto nariai: Audronė Vainiūnaitė (I smuikas) baigė Lietuvos (prof.V.Radovič) ir Maskvos (prof.D.Oistrach) konservatorijas; Petras Kunca (II smuikas) - Lietuvos konservatorijos prof.V.Radovič smuiko klasę; Donatas Katkus (altas) baigė Lietuvos konservatorijos prof.J.Fledžinsko klasę; Augustinas Vasiliauskas (violončelė) - Lietuvos (prof.D.Svirskis) ir Maskvos (prof.A.Zybcev) konservatorijas.

Visi keturi Kvarteto nariai dėsto Lietuvos muzikos akademijoje.

LAPKRIČIO 29

16 val.

**LIETUVOS
MUZIKOS AKADEMIJA**

Raimundas Katilius *smuikas*
Larisa Lobkova *fortepijonas*

Andrius Vasiliauskas *fortepijonas*
Virginija Dapkutė *klavesinas*

Julius Gaidelis (1909-1983)

Lietuviška rapsodija fortepijonui
(1975)

15'

Arne Mellnäs (1933)

Ekspansija ir aidai fortepijonui
(1984)

4'

Herman D.Koppel (1908)

15 miniatiūrų fortepijonui
op.97a (1976)

15'

Pertrauka

Roman Berger (1930)	<i>Adagio pre Jana Branneho</i>	
	smuikui ir fortepijonui (1987)	10'
Arne Mellnäs (1933)	<i>Rolando furioso</i> smuikui ir	
	klavesinui (1991)	3'
Miklós Maros (1943)	<i>Relief</i> smuikui (1978)	6'
Feliksas Bajoras (1934)	<i>Prabėgę metai</i> smuikui ir	
	fortepijonui (1979)	15'

JULIUS GAIDELIS

J.Gaidelis (1909-1983) mokėsi Kauno muzikos mokyklos L.Dauguvietės fortepijono klasėje (1925-1931), vėliau, 1931-1937 m. studijavo Kauno konservatorijos Juozo Gruodžio kompozicijos klasėje. Baigęs dirbo pedagoginį darbą Prienuose, Kaune, Šiauliouose. 1944 m. emigravo į Vokietiją, 1950 m. - persikėlė į JAV. 1952-1953 m. studijavo Bostono New England konservatorijoje, kur išklausė kompozicijos, kontrapunkto ir dailiuų menų kursus. Ją baigus, J.Gaideliui buvo pripažintas Master of Music laipsnis.

Amerikoje jis vargonininkavo, vadovavo chorams, subūré vyru vokalinį ansamblį, daug koncertavo. Mirė Bostone, palaidotas Šv. Kazimiero lietuvių kapinėse Čikagoje.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Styginių kvartetas nr.I (1936), Simfonija nr.I (1937), simfoniniai paveikslai *Balandžių turgus*, *Karo muziejaus sodelyje* (1937), Simfonija nr.2 (1940), simfoninės poemos *Šatrijos raganų karnavalas*, *Gedimino sapnas* (arba *Vilniaus legenda*, 1940), baletas *Čičinskas* (B.Sruogos libr., 1941), simfoninė poema *Aliarmas* (1945), Styginių kvartetas nr.2 (1946), simfoninė poema *Jūratė ir Kastytis* (1946), Koncertas smuikui ir orkestrui (1948), Styginių kvartetas nr.3 (1949), Sonata smuikui ir fortepijonui nr.I (1951), Simfonija nr.3 (1952), kantata *Giesmė apie Gediminą* (B.Sruogos ž., 1953), Styginių kvartetas nr.4 (1954), Simfonija nr.4 (1955), Kvintetas mediniams pučiamiesiems (1956), Simfonija nr.5 (1957), Trio smuikui, klarnetui ir valtornai (1959), Simfonija nr.6 (1961), Trio smuikui, klarnetui ir fagotui (1961), Kantata apie Lietuvą (S.Santvaro ž., 1961), kantata *Demonas* (P.Lemberto ž., 1962), oratorijs *Giesmė apie Gediminą* (B.Sruogos ž., 1962), opera *Dana* (S.Santvaro libr., 1967), kantata *Kovotojai* (S.Santvaro ž., 1968), Trio sopranui, smuikui ir fortepijonui (L.Andriekaus ž., 1969), kantata *Partizanų motina* (J.Aisčio ž., 1970), Sonata dviem smuikams ir fortepijonui (1970), Sonata smuikui ir fortepijonui nr.2 (1970), Mišios mišriam chorui (1971), Trio smuikui, violončelei ir fortepijonui (1974), Kantata lietuviškam žodžiui (B.Brazdžionio ž., 1975), Kvartetas mediniams pučiamiesiems nr.2 (1976), opera *Gintaro šaly* (A.Kairio libr., 1976), Sonata smuikui ir

fortepijonui nr.3 (1980), opera *Mindaugas* (A.Kairio libr., 1982, nebaigta).

♦ *Lietuviška rapsodija* fortepijonui (1975) sukurta Amerikos lietuvių bendruomenės Vargonininkų-muzikų sąjungai paskelbus konkursą, skirtą M.K.Čiurlionio 100-sioms gimimo metinėms. Šiame konkurse kūrinys laimėjo I premiją.

Rapsodija - siuitinio tipo, reprizinės formos, turi improvizacinių bruožų, varijaciškumo. Kūrinys pagristas septynių lietuvių liaudies dainų - *Bekit, bareliai*, *Iš rytu šalelės*, *Tyliai tyliai Nemunėlis teka*, *Augo putinas*, *Pasėjau dobilą*, *Išgėriau septynias* ir *Oi ant kalno* - citatomis, dažnai apipintomis lakiais, virtuoziškais pasažais. Yra faktūrinių, harmoninių, kai kada - intonacinių sąšaukų su M.K.Čiurlionio vėlyvojo laikotarpio preliudais.

Dana Palionytė

ARNE MELLNÄS

A.Mellnäs (g.1933 m. Stokholme, Švedijoje). Studijavo muzikos teoriją ir kompoziciją Stokholmo Musikhögskolan pas Erland von Koch, Lars-Erik Larsson, Karl-Birger Blomdahl ir Bo Wallner. Mokėsi Hochshule für Musik pas Boris Blascher, o taip pat pas Max Deutch ir György Ligeti.

1963-1986 m.m. Arne Mellnäs dėstė kompoziciją ir orkestruotę Stokholmo Musikhögskolan.

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Succism mišriam chorui a cappella (Carl Frederik Reuterswärd ž., 1965.), *Quasi niente* styginių trio (1968), *Agréments* klavesinui (1968), *Aglepta* vaikų chorui (Bengt Klintberg ž., 1969), *Sapnas* mišriam chorui a cappella (E.E.Cummings ž., 1970), *Vaiskumas* orkestrui (1972), *Bossa Buffa* mišriam chorui a cappella (Cicero ž., 1973), *Trapus* bet kokiam instrumentų skaičiui ir bet kokiai jų sudėciai (1973), *Pūtė vėjas* mišriam chorui a cappella (E.E.Cummings ž., 1973), *Mumija ir Kolibris* klavesinui ir mgf juostai (1974), *Capriccio* orkestrui (1978), *Rendez-vous I* klarnetui ir bosiniam

klarnetui (1979), *Noktiurnai* meco-sopranui ir kameriniam ansambliui (Blake, Beau dela ire, Swedenborg, Shelley tekstais, 1980), kamerinė opera *Kentervilio vaiduoklis* (libr. A. Mellnäs ir O. Wilde, 1981), *Riflessioni* klarnetui (bass klarnetui ir mgf juostai, 1981), *Dešimt patarlių* mišriam chorui a cappella (švedų ir anglų poezija, 1981), *L'infinito* mišriam chorui a cappella (It.tekstas Giacomo Leopardi, 1982), 31 variacija Cage motyvais dviems fortepijonams ir mušamiesiems (1982), *Rendez-vous 2* fleitai ir mušamiesiems (1983), *Ekspansija ir aidai* fortepijonui (1984), kamerinė opera *Rožių lysvė* (libr. Oddur Björnsson, 1984), *Paniškas bėgimas* saksofonų kvartetui (1985), Simfonija nr.1 orkestrui *Ikaros* (1986), *Sodai* kameriniam ansambliui (1986), *Pasažai* orkestrui (1989), opera *Doktor Glas* (libr. Björn Hakanson ir Hjalmar Söderberg, 1990), *Jokių rožių madam F* saksofonų kvartetui (1991), *Rolando furioso* smuikui ir klavesinui (1991).

♦ Trys skirtingos figūros sudaro formalų veiksmo vystymosi pagrindą kūrinyje *Ekspansija ir aidai* (1984) fortepijonui: cantabile antroji/ trečioji frazės, energingos staccato išraiškos priemonės ir chromatiniai perbėgimai. Šios figūros pasirodo atskirai arba sudaro įvairius derinius tarpusavyje, tačiau viena ypatybė būdinga visiems elementams - tai nenutrukstamas veiksmo vystymas ir erdvės didėjimas, plėtimasis, veržimasis už ribų. Pradžioje erdvė yra tarsi uždara (*narvelyje*) vienos oktavos ribose, vėliau ji bando iš jo ištrūkti ir tokiu būdu vyksta erdvės ekspansija. Oktavos membrana plyšta, frazės plečiasi, vienos dalies staccato figūros išsiplečia į trijų tonų akordus, vis platėja šios veiklos registras, kol fortepijono klaviatūros ribotumas viską staiga sustabdo. Pasikartoja keletas atsitiktinių prisiminimų nuotrupų, pasigirsta praeities aidai, įgavę trumpą, papildytą naujais intarpais citatų iš pirmųjų šešių taktu, formą.

Arne Mellnäs

HERMAN D.KOPPEL

H.D.Koppel (g. 1908 lenkų emigrantų šeimoje) studijavo Kopenhagos konservatorijoje, o taip pat mokėsi privačiai pas Anders Rachlew. Vėliau važinėjo mokytis į Vokietiją, Angliją ir Prancūziją. 1930 m.

H.D.Koppel debiutavo kaip pianistas. Kompoziciją studijavo savarankiškai.

♦REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Koncertas fortepijonui ir mažam simfoniniam orkestrui op.13 (1932), *Dešimt kūrinių* fortepijonui op.20 (1933), Siuita fortepijonui op.21 (1934), Styginių kvartetas nr.2, op.34 ((1939), *Šventinė uvertiūra* simfoniniam orkestrui op.33 (1939), Koncertas klarnetui ir mažam orkestrui op.35 (1941), *Sekstetas* fleitai, obojui, klarnetui, valtornai, fagotui ir fortepijonui op.36 (1942), Styginių kvartetas nr.3, op.38 (1944), Simfonija nr.3 orkestrui op.39 (1945), Koncertas smuikui, altui ir mažam orkestrui op.43 (1947), Koncertas fortepijonui ir orkestrui op.45 (1948), *Dovskyo psalmės* solistui, chorui ir orkestrui op.48 (1949), *Keturios meilės giesmės* sopranui ir fortepijonui (arba orkestrui, pagal Bibliją, op.47, 1949), *Keturios giesmės iš Senojo Testamento* sopranui, fortepijonui ar orkestrui op.49 (1950), *Trys giesmės* tenorui, fortepijonui arba orkestrui op.51 (Jons Jensen ž., 1950), *Ternio* smuikui ir violončelei (arba fortepijonui) op.53 (1951), Kvintetas nr.2 smuikui, altui, violončelei ir fortepijonui op.57 (1953), Koncertas violončelei ir orkestrui op.56 (1952), Simfonija nr.5 orkestrui, op.60 (1955), *Divertimento pastorale* obojui, altui, violončelei op.61 (1955), *Dvi Biblijos giemės* sopranui, fortepijonui arba orkestrui op.59 (1955), Sonata violončelei ir fortepijonui op.62 (1956), *Concertino* nr.2 styginiams op.66 (1957), Simfonija nr.7 orkestrui op.70 (1961), *Variacijos* klarnetui ir fortepijonui op.72 (1961), *Capriccio* fleitai ir fortepijonui op.73 (1961), Koncertas fortepijonui ir orkestrui nr.4, op.69 (1963), Styginių kvartetas nr.4, op.77 (1964), oratorijs *Mozė* solistams, chorui ir orkestrui op.76 (pagal Bibliją, 1964), *Requiem* op.78 (pagal Bibliją, 1966), , opera *Makbetas* op.79 (pagal V.Šekspyrą, 1968), Koncertas obojui ir orkestrui op.82 (1970), *Padėkos giesmės* solistams, chorui ir orkestrui (pagal Bibliją, op.93, 1974), Styginių kvartetas nr.4, op.95 (1975), *Penkiolika miniatiūrų* fortepijonui op.97a. (1976), Penkiasdešimt kūrinių fortepijonui op.99 (1977), *Variacijos ir reziume* devyniems Czerny etiudams op.103 (1979), Styginių kvartetas nr.6, op.102 (1979), *Dvi giesmės* chorui, fortepijonui ir mušamiesiems op.107 (1981), Trisdešimt kūrinių fortepijonui op.111 (1984), *Concertino* smuikui,

altui, violončelei ir mažam orkestrui op.110 (1984).

♦ Herman D.Koppel yra labai produktyvus kompozitorius (1977 metais jo opusų skaičius pasiekė 100). Jo brandžioje muzikoje susilieja atkaklus ritmas ir ekspresyvi, sinagogos tradicijomis nuspalvinta, melodijos gija. Paskutiniuose kūriniuose jaučiamas polinkis į taupę išraiškos priemonių naudojimą. Tarkim, pavyzdžiui, jo *Penkiolikoje miniatiūrų fortepijonui* op.97a. (1976), arba Trisdešimtyje kūrinių fortepijonui op.111 (1984), kurie skiriami supažindinti pradedančiuosius su jaudinančiu muzikos pasauliu.

Knud Ketting

ROMAN BERGER

R.Berger (b.1930 Cieszy) studijavo Katovicuose. Nuo 1952 metų gyvena Bratislavoje. R.Berger yra kompozitorius ir pianistas. 1966 m. išrinktas Slovakijos Kompozitorių sąjungos sekretoriumi. Dirba Slovakijos Mokslo ir Meno Akademijoje. 1988 m. buvo apdovanotas Hamburgo miesto Johann-Gottfried-Herder prizu.

ARNE MELLNÄS → p.115

MIKLÓS MAROS

M.Maros (g. 1943, Pecs, Vengrijoje) baigė kompozicijos studijas pas Ferenc Szabo Budapešto Muzikos Akademijoje. Vėliau emigravo į Švediją ir mokėsi Ingvar Lidholm kompozicijos klasėje Stokholmo muzikos koledže. Ryšiai su György Ligeti suvaidino svarbų vaidmenį jo kaip kompozitoriaus gyvenime. Tai, kad kompozitorius gimė ir buvo auklėjamas žymioje vengrų muzikų šeimoje, kurioje susipyne turtingos kultūros palikimo tradicijos ir ižvalgūs meniniai interesai, padėjo Miklós Maros tapti pakankamai savitu muzikos estetu... Būdamas patyrusiu atlikėju, 1972 m. Maros kartu su žmona Ilona Maros(sopranas) įkūrė Maros Ansamblį, kuris aktyviai koncertuodamas ir darydamas įrašus, tapo viena iš iškiliausių modernios muzikos

grupių Skandinavijoje. Kompozitorius aktyviai reiškėsi ir pedagoginėje veikloje, dėstydamas žymioje Stokholmo elektro-akustinės muzikos studijoje (EMS, 1971-1978) ir muzikos koledže (1976-1980).

M.Maros pelnė nemažai tarptautinių apdovanojimų už savo kūrinius, tarp jų Berlyno menininkų rėmimo programos (DAAD) apdovanojimą, finansuojantį vienerių metų pragyvenimo išlaidas Vakanų Berlyne (1980-1981) ir *Eifeltime* apdovanojimą (1990), kurį skiria Švedijos vyriausybė. Tai - prestižiškiausias meninio pripažinimo įrodymas Švedijoje.

John-Eduard Kelly

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Pučiamujų kvintetas nr.2 (1962), *Preludas* meco-sopranui ir orkestrui (T.S.Eliot ž., 1967), *Pezzo* kameriniam orkestrui (1967), *Kleinigkeit* vargonams (1967), *Trys štrichai* violončelei (1968), *Inversioni* sopranui ir kameriniam ansambliu (S.Weöres ž., 1968), *Daina* vyru trio (1968), *Coalottino* saksofonui-baritonui ir instrumentams (1968), *Eroticon* meco-sopranui ir orkestrui (Cant Cant ž., 1968), *Diskusija* fleitai, obojui, klarinetui, fagotui ir fortepijonui (1969), *Interdependentia* smuikui, altui ir violončelei (1969), *Žaidimas* klarinetui, trombonui, violončelei ir mušamiesiems (1969), *Anenaika* sopranui, kameriniam ansambliu ir magnetofono juostai (1969), *Turba* mišriam chorui (Biblijos tekstais, 1969), *Ize* fleitai ir mušamiesiems (1970), *Duetas* dviems violončelėms (1970), *Pantomima* klavišiniams ir magnetofono juostai (1970), *Cartello* fleitai, arfai, fortepijonui, smuikui ir violončelei (1970), *Rege* (elektro-akustinė muzika, 1970), *in H* (1970), *Denique* sopranui ir orkestrui (1970), *Nukrypimas* sopranui, kontraltui, altinei fleitai, altui, gitara ir mušamiesiems (trys atlikėjai, 1971), *Descort* sopranui, fleitai ir kontrabosui (1971), *Tragedija* klarinetui, trombonui ir fortepijonui (1971), *Gerosios naujienos* trimitui, smuikui ir altui (1971), *Mononome* dviem bosiňėms fleitim (1971), *Festeggiamento* senovinei fleitai, smuikui ir arfai (1971), vienaveiksmė opera *Norėčiau būti* (1971), *Concertino* kontrabosui ar tūbai ir šešiems iki dvidešimt keturių instrumentų (1971), *Mutazioni* pučiamujų orkestrui (1971), *Ženklu kalba* sopranui ir fortepijonui (G.Thinsz ž., 1971), *HCAB-*

BACH fortepijonui (1971), *Ghiribizzo* dviems akordeonams (1972), *Aspectus* dešimčiai instrumentų (1972), *Canseric* fleitai ir fortepijonui (1972), *Sirenos* keturioms arfoms (1972), *Xylographia* sopranui, smuikui, fagotui, arfai, klavesinui ir vibrafonui (1972), *Laus Pannoniae* sopranui, chorui ir kameriniam ansambliu (Janus Pannonius ž., 1972), *Abrand* moterų chorui (1972), *Trio religioso* mišriam chorui (Bo Setterlind ž., 1972), *Confluentia* styginiams (1972), *Judėjimai* (elektro-akustinė muzika, 1973), *Etiudai* tūbai (1973), *Oras* fagotui (1973), *Lunovis* sopranui, smuikui, fagotui, arfai ir člestai (Chr.Morgenstern ž., 1973), *Trys japoniškos pavasario dainos* altui ir fortepijonui (1973), *Oratorija* vyrų chorui ir juostai (lotyniškas tekstas, 1973), *Proportio* pučiamiesiems instrumentams (1973), *Monodie* klarnetui (1974), *Oolit* dešimčiai instrumentų (1974), *Inventio* smuikui ir fagotui (1974), *Sinfonija nr.1* (1974), *Tu ieškojai gélés* vyrų chorui (E.Södergran ž., 1975), *Elementen* sopranui, skaitovui, moterų trio ir jaunimo orkestrui (L.Hellsing ž., 1975), *Hausmusik* dviem smuikams ir arfai (1975), *Trys epigramos* valtornai, violončelei ir fortepijonui (1975), *Preliudium ir toccata* cimbolams (1975), *Kryptys* (elektro-akustinė muzika, 1975), *Ostinato* (elektro-akustinė muzika, 1975), *Bicinium* smuikui ir fortepijonui (cimbolams, 1969-1975), *Manipuliacija I* fagotui (1976), *Trys mažos pjesės* fisharmonijai (1976), *Divertimento* pučiamujų kvintetu, smuikui ir fortepijonui (1976), *Passacaglia* sopranui ir vargonams (Edith Södergran ž., 1976), *Skoninga ir sumanai parašyta dainelė* altui (balsui), altui (muzikos instrumentui) ir fortepijonui (J.Fredelius ž., 1976), *Styginių kvartetas nr.1* (1977), *Manipuliacija II* sopraniui (1977), *Manipuliacija III* fagotui ir violončelei (1978), muzika lėlių teatrui *Kubai* (1978), *Paguoda* smuikui (1978), *Psalmė 98* sopraniui, fleitai, klarnetui, fagotui, smuikui, altui, violončelei ir mušamiesiems (1978), *Dimensijos* mušamiesiems (šešiems muzikantams, 1978), *Tavo balsas* tenorui ir vyrų chorui (C.Snoilsky ž., 1978), *Orfejas* mišriam chorui (E.Södergran, W.Shakespeare ž., 1978), *Koncertas* klavesinui ir kameriniam orkestrui (1978), *Keturios giesmės iš Gitanjali* sopraniui, fleitai, klarnetui ir mušamiesiems (du altikėjai, R.Tagore ir A.Butanschön ž., 1979), *Pas de deux* dviems akordeonams (1979), *Sinfonija nr.2* pučiamiesiems ir mušamiesiems (1979), *Gestai* fleitai, klarnetui, smuikui, altui, violončelei, fortepijonui ir mušamiesiems

(1979), *Diptychon* altui ir vargonams (1979), *Manipuliacija IV* sopranui ir citrai (1979), *Pasirodymas* fleitai, klarnetui, smuikui, violončelei, klavesinui ir mušamiesiems (du atlikėjai, 1980), *Bläser quintet nr.2* (1980), *Bogen klavesinui* (1980), *Schattierungen* violončelei (1980), *Aptytaka* styginiams (1980), *Konzert für Bläser quintet und Orchester* (1980), *Sąskambiai vietoje sąskambiu* fleitai, sopranui-saksofonui, gitarai, mušamiesiems (1981), *Coalottino II* bosiniam klarnetui ir styginiams (1981), *Praefatio* vargonams (1981), *Šešeliai* kontrabosui (1981), *Tinklas* vyrų kvintetui (1982), radio opera *Didysis žvyro sijotojas* (pagal A.Strindberg, 1982), *Konzertsatz für Akkordeon und Streicher* (1982), *Konzert für Posaune und Orchester* (1983), *Psalmē 139* mišriam chorui, vargonams ir bosų sekstetui (pagal Bibliją, 1983), *Atspindžiai* pučiamiesiems, gitarai, fortepijonams ir styginiams (1983), *Infinitiv* sopranui ir klavesinui (J.Pilinszky, G.Harrer ž., 1983), *Piešinys* gitarai (1983), *Intonazione* dviems gitaroms (1984), *Kvartetas* saksofonams (1984), *Ekspromtas* diskantinei senovinei fleitai (1984), *Fanfara* trimitui (1984), *Variazioni* fortepijonui (1984), *Manipuliacija V* trimitui (1984), *Quincunx* vargonams (1985), *Lur* trombonui (1985), *Capriccio* gitarai (1985), *Sinfonietta* kameriniam orkestriui (1985), *Picchiettato* mušamiesiems (penki atlikėjai, 1986), *Banguotas judėjimas* altiniam saksofonui ir fortepijonui (1986), *Sinfonia Concertante* (*Sinfonijanr.3* styginiams, 1986), *Introduzione e marcia* pučiamujų orkestriui (1986), *Aulos Trio* obojui, violončelei ir klavesinui (1987), *Goboj* obojui ir gitarai (1987), *Cuneiform* fortepijonui (1987), *Inventionen* klavesinui (1988), *Trifoglio* arfai (1988), *Concerto Grosso* saksofonų kvartetui ir orkestriui (1988), *Koncertas* klarnetui ir orkestriui (1989), *Triptychon* moterų chorui, sopranui, klarnetui, smuikui ir vargonams (E.Södergran ž., 1989), *Lur II* valtornai (1989), *Res Mobilis* varinių pučiamujų kvintetui (1990), *Koncertas* altiniam saksofonui ir orkestriui (1990), *Infinitiv II* sopranui, altui ir klavesinui (J.Pilinszky, G.Harrer ž., 1983-1990), *Namų ūkio muzika* mušamiesiems (trys atlikėjai, 1990), *Partita* altui ir fortepijonui (1991), *Pentastrutturi* vargonams (1991), *Sa-Ga* altiniam saksofonui ir gitarai (1992), *Burattinata* altiniam saksofonui ir fortepijonui (1992), *Konzertmusik* smuikui, altui ir kameriniam ansamblui (1992).

FELIKSAS BAJORAS → p.10

◆ Sonata smuikui ir fortepijonui *Prabėgę metai* (1979) - keturių dalių ciklas, kurio tradicinė sandara traktuojama šiuolaikiškai glaustai ir vieningai: kelios pagrindinės muzikinės idėjos-temos, intonacijos - įvairiai transformuojamos ir perprasminamos, susieja kontrastingus sonatos vaizdus subtiliais ir struktūriškai reikšmingais ryšiais. Charakteringas tų intonacijų bruožas (beje, būdingas visai F.Bajoro kūrybai) yra jų lietuviškumas, individualus, nesuprastintas liaudiškumas. Sonatos dalys-vaizdai apima labai plačią psichologinę išraiškos skalę (švelnumas ir polėkis, ryžtas ir abejonė, dramatizmas ir humoras, blaivi ironija ir susimąstymas iki užsimiršimo); be to, ir atskirų dalių viduje pasiekta išstabios *vidinio monologo* nuotaikų kaitos, tikslingo ir jautraus permainingumo. Čia pasitarnauja itin išraiškingas abiejų instrumentų galimybų naudojimas, smuiko ir fortepijono lygiavertis dialogas.

Ciklo dramaturgijos požiūriu sonatiško konfliktiškumo ir įtampos kupinas II ir III dalis aprėmina lėtos, lyriškos I ir IV dalys: įžanginė - lyg vaikystės prisiminimas, baigiamoji - reminiscencija su stipriu pakilimu ir gilaus susimąstymo katarsis. Bet ir i veržliajają III dalį išiterpia švelniasnių refleksijų motyvai; valingai ir veiksmingai muzikai jie teikia dar ir vienijantį intymumo ir brandaus susimąstymo atspalvį. Matyt, jis susijęs su programiniu sonatos pavadinimu ir primena, jog muzikos garsais čia kalbama apie pačią žmogaus būtį.

Vytautas Landsbergis

LAPKRIČIO 29
19.30 val.

**LIETUVOS
OPEROS IR BALETO TEATRAS**

Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras
Dirigentas - Juozas Domarkas

Sergejus Okruško *fortepijonas*

Jurgis Juozapaitis (1942)
** *Vainikas išėjusiems* (1992)

Vytautas Barkauskas (1931)
** *Concerto per piano e orchestra*
(1992)
Tranquillo
Con moto

Pertrauka

Krzysztof Penderecki (1933)
Passacaglia (1988) 15'

Lepo Sumera (1950)
Simfonija nr.3 (1988)

JURGIS JUOZAPAITIS → p.

◆ *Vainikas išėjusiems*. Po sukrečiančių 1991 m. sausio įvykių, negalėjau neparašyti šio kūrinio.

Nesikartojanti, spontaniškai besivystanti muzika išsiliejo į be pertraukos atliekančią dviejų dalių formą.

Vienas pagrindinių kūrinio bruožų - orkestrinio audinio daugiasluoksnis, jų (sluoksnių) savarankišumas, dažnai lemiantis muzikinės minties vystymą, skambesio sodrumą, grupių polifoniją.

Antroji dalis papildo pirmąją. Joje atsiranda pastovumo (tonalumo) bruožų, kurie palaipsniui stipréja, išsiliedami į galingą finalinį skambėjimą.

Jurgis Juozapaitis

VYTAUTAS BARKAUSKAS

V.Barkauskas (g.1931, Kaune) baigė Vilniaus pedagoginio instituto fizikos-matematikos fakultetą (1953) ir Lietuvos konservatorijos prof.Antano Račiūno kompozicijos klasę (1959). Nuo 1961 m. iki dabar dėsto teorines disciplinas Lietuvos muzikos akademijoje. Nuo 1991 m. - kompozicijos katedros profesorius.

Kompozitoriaus muzika skambėjo Royan (Prancūzija, 1971), Edinburgo (Anglija, 1985), Ankaros (Turkija, 1985), Berlin Festspiele (1989), Šlezvig-Holšteino (Vokietija, 1992) festivaliuose. Surengti autoriniai koncertai Leningrade (Kompozitorių namuose, 1975; Filharmonijoje, 1986), Maskvoje (Tarybų rūmuose, 1974; Konservatorijos salėje, 1982), per Kölno radiją (1988, 1992), Sidnėjuje (Lietuviai namuose, 1989).

◆ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Poezija fortepijonui (1964), *Partita smuikui* (1967), *Variacijos* dviem fortepijonams (1967), *Intymi kompozicija* obojui ir 12 styginių (1968), *Trys aspektai* simfoniniam orkestру (1969), *Kontrastinė muzika* fleitai, violončeliui ir mušamiesiems (1969), *Pro Memoria* fleitai, basklarnetui, fortepijonui (klavesinui) ir mušamiesiems (1970), *Monologas* obojui (1970), *Styginių kvartetas nr.I* (1972), *Legenda*

apie Čiurlionį nr.I fortepijonui (1972), opera *Legenda apie meilę* (V.Mikštaitės libr., 1975), *Sonata Subita* smuikui ir fortepijonui (1976), *Toccamento* kameriniam orkestrui (1978), *Simfonija* nr.3 (1979), Koncertas altui ir kameriniam orkestrui (1981), Trys koncertiniai etiudai fortepijonui (1981), *Styginių kvartetas* nr.2 (1983), *Simfonija* nr.4 (1984), Sekstetas dviejų smuikams, violončelei, kontrabosui ir fortepijonui (1985), *Simfonija* nr.5 (1986), *Concerto Piccolo* kameriniam orkestrui (1988), oratorijs *Viltis* dviejų mergaičių chorams, diskantui, vyrų balsų kvartetui ir vargonams (Maironio ž., 1988), *Legenda apie Čiurlionį* nr.2 fortepijonui (1988), *Credo* vargonams (1989), *Veidrodis* fortepijonui (1989), Trio smuikui, klarnetui ir fortepijonui (1990), *Vivo* dviejų smuikams, altui, violončelei, kontrabosui ir fortepijonui (1990), *LaRe* klarnetui ir fortepijonui (1991), Koncertas fortepijonui ir orkestrui (1992), *Konzertstück* simfoniniams orkestrui (Šlezvigo-Holšteino festivalio užsakymas, 1992).

♦ *Concerto per piano e orchestra* (1992) dviejų dalių. Muzikos charakteri ir prasmė nusako dalių pavadinimai: I - *Tranquillo*, II - *Con moto*.

Intonacinė ir formos struktūra remiasi mano mėgiamu kvintos intervalu, savyje talpinančiu ir erdvės ir kitų intervalų pojūti.

Interpretacijos specifika turėtų pasižymeti ypač subtiliu dinaminiu alsavimu tiek fortepijono, tiek ir orkestro partijose.

Vytautas Barkauskas

KRZYSTOF PENDERECKI → p.87

LEPO SUMERA

L.Sumera (gimė 1950 m. Taline, Estija). Studijavo Talino valstybinėje konservatorijoje (1968-1973), mokësi aspirantūroje, Maskvos valstybinėje konservatorijoje (1978-1982). 1973-1978 dirbo įrašų redaktoriumi Estijos radijuje. 1990-1992 - Estijos Respublikos Kultūros ministras, kompozicijos profesorius Talino valstybinėje konservatorijoje.

1978, 1982, 1985, 1989 metais - prizo *Geriausias metų kūrinys* nugalėtojas.

♦ REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

Ostinato - variacijos fortepijonui (1967), *Fughetta ir Postliudium* fortepijonui (1972), *In Memoriam* simfoniniam orkestrui (1974), *Kantata* mišriam chorui ir simfoniniam orkestrui *Elust ja surmast* (L. Seppel ž., 1975), *Pianissimo* fortepijonui (1976), *Žaidimas* pučiamujų kvintetui (1976), *Du kūriniai* smuikui (1977), *Sarvelugu* prancūzų ragui (1977), *Malera Kasuku Trio* smuikui, violončelei ir fortepijonui (1977), baletas *Anselmi lugu* (Hofmano pasakos motyvais, 1977-1978), *Muzika kameriniam orkestui* (1979), Duetas fortepijonui *In Es* (1978), *Grybų kantata I* (lotyniškas tekstas H.-K. Hellat) mišriam chorui, fleitai, fortepijonui ir mušamiesiems (1979), *Grybų kantata II* (1980), *Olimpinė muzika* 1980 metų olimpinės buriavimo Regatos atidarymui simfoniniam orkestrui (1980), *Pardon, Fryderyk* fortepijonui (1981), Simfonija nr.1 (1981); *Grybų Kantata III* (1982), *Griaustinio užkeikimas* simfoniniam orkestrui (1983), *Quasi improvisata* smuikui ir fortepijonui (1983), *Grybų kantata IV* (1983), Simfonija nr.2 (1984), *Du kapričio* klarnetui (1983), *Kantata berniukų* ir vyrų chorams bei mušamiesiems *Dainų šventės ugnis* (M. Kivistik ž., 1985), *Dešimt kanonų* dviems fortepijonams (1985), *Senza metrum per clarinetto A pianoforte* (1986), *Quasi improvisata* smuikui ir fortepijonui (1987), *Borisui Björn Bagger ir Draugui* fleitai ir gitarai (1988), Simfonija nr.3 (1988), Koncertas fortepijonui (1989), *Musik für Karlsruhe im Barockstil* styginiam orkestrui ir klavesinui (1989), *Nuo 59.22 iki 42.49* gitarai ir mgf juostai (1989), *Ribos* akustiniams ir elektriniams instrumentams (1990); *Ir taip atgal ir pirmyn* elektriniams instrumentams, kompjuteriui ir sintezatoriui (1991), Simfonija nr.4 (1992), *Muzika arkliams* kameriniam orkestrui (1992), *Musica Tenera* simfoniniam orkestrui (1992).

♦ *Simfonija nr.3* buvo parašyta 1988 metų rugsėjo mėnesį. Impulsą darbui man suteikė Australijos aborigenų muzika. Ši, anksčiau man nepažistama ir negirdėta muzika, įkvėpė daugelį intonacinių ir ritminių modelių.

Simfonija - keturių dalių. Svarbios vibrafono, mušamujų ir klarneto

partijos. Pirmoje ir paskutinėje dalyse vyrauja harmoniniai, o antroje ir trečioje - melodiniai ir ritminiai modeliai.

Malonu buvo bendrauti su Maestro Juozu Domarku, kai Simfonija skambėjo Berlyne tuo metu, kai griuvo Berlyno sieną.

Lepo Sumera

LIETUVOS NACIONALINIS SIMFONINIS ORKESTRAS → p.56

JUOZAS DOMARKAS (g.1936) mokėsi muzikos Klaipėdos aukštesniojoje muzikos mokykloje ir Lietuvos konservatorijoje. 1965 m. jis baigė Leningrado konservatorijos prof. I.Musin operinio ir simfoninio dirigavimo klasę. 1963 m. stažavo Maskvoje pas žinomą prancūzų dirigentą I.Markevitch. 1964 m. J.Domarkas pradėjo dirbti su Lietuvos nacionaliniu simfoniniu orkestru. Jam vadovaujant, kolektyvas tolydžio pasiekė europinį lygi.

J.Domarkas dažnai dirigoja įvairių šalių orkestrams, jis dalyvavo festivaliuose *Maskvos žvaigždės*, *Rusiška žiema*, *Varšuvos rudo*, *Prahos pavasaris*, Šlezvig-Holšteino festivalyje, gastroliavo Lenkijoje, Norvegijoje, Prancūzijoje, Belgijoje, Šveicarijoje, Ispanijoje, Meksikoje, Tunise.

Muzikinio mąstymo kultūra ir brandumas, polinkis į monumentalumą, ryški, emocionali atlikėjiška maniera, taktas, skonis ir atliekamo kūrinio stiliums pojūtis - šie bruožai, visad pažymimi Lietuvos ir užsienio spaudos, ženklinia dirigento Juozo Domarko talentą.

SERGEJUS OKRUŠKO 1980 m. baigė Lietuvos konservatorijos prof. M.Azizbekovos fortepijono klase, 1983 m. - aspirantūrą Maskvos P.Čaikovskio konservatorijoje pas prof. V.Meržanov. Koncertuoja Lietuvoje ir už jos ribų kaip solistas ir kamerinių ansamblių dalyvis. Jo repertuarė - įvairių epochų ir stilių muzika - nuo H.Persel ir J.S.Bach iki O.Messiaen ir G.Ligeti. *Daug kas į mūsų amžiaus muziką eina per klasiką. Mano kelias kitas: į klasiką - per šiuolaikinę muziką*, - sako atlikėjas. S.Okruško yra daugelio lietuvių kompozitorių kūriniių pirmasis atlikėjas.